

VOCABULAIRE MILITAIRE

FRANÇAIS - POLONAIS

PAR

Le Lieutenant W. GAŚSIOROWSKI

SŁOWNIK WOJSKOWY

FRANCUSKO - POLSKI

UŁOŻYŁ

Porucznik W. GAŚSIOROWSKI

Kolekcja
Ewa Kornas

PARIS

LIBRAIRIE DE "POLONIA "

3 *bis*, RUE LA BRUYÈRE, 3 *bis*

1919

VOCABULAIRE MILITAIRE

FRANÇAIS - POLONAIS

PAR

Le Lieutenant W. GAŚIOROWSKI

SŁOWNIK WOJSKOWY

FRANCUSKO - POLSKI

UŁOŻYŁ

Porucznik W. GAŚIOROWSKI

Kolekcja
Emilia Kornasia

PARIS

LIBRAIRIE DE " POLONIA "

3 *bis*, RUE LA BRUYÈRE, 3 *bis*

1919

CM 626 326742

PARIS. — IMPRIMERIE LEVÉ, RUE DE RENNES, 71.

Wpisano do Księgi Akcesji

Akc. Dł nr 72 4 CM
...../201/.....

A MONSIEUR

FRANKLIN-BOUILLON

Président de la Commission des Affaires
Extérieures de la Chambre des Députés
ancien Ministre,

en hommage dévoué et en souvenir

*des jours inoubliables, passés ensemble au
mois de septembre 1917, à New-York, Was-
hington et Chicago, pour faire valoir l'œuvre
de l'Armée Polonaise en France, pour con-
vaincre les incrédules que la France Victo-
rieuse c'est la Pologne Unie et Indépendante.*

Lieut. W. G.

PANU

FRANKLIN-BOUILLON

Prezesowi Komisji spraw Zagranicznych
Francuskiej Izby Deputowanych,
byłemu Ministrowi,

w hołdzie i na pamiatkę

*niezapomnianych dni, spędzonych razem, we
wrześniu 1917 roku, w New-Yorku, Wa-
shingtonie i Chicago, przy pracy u podstaw
Armji Polskiej i w chwili budzenia nieufnych
i wdrażania im prawdy, że Francja Zwy-
cięska to Polska Zjednoczona i Niepodległa.*

por. W. G.

SŁOWO WSTĘPNE

Dobiegająca do kresu wielka wojna światowa dowiodła, że dwa tylko są systemy wojskowe: francuski i niemiecki. Pierwszy, oparty na wiekowej tradycji rycerskiej, na miłości ojczyzny, na poszanowaniu praw ludzkich i wolności, wynikający z chciwości zaborczej, z wiary ślepej w siłę brutalną, z militarystyki pruskiej, z niemieckiego imperjalizmu.

Wszystkie inne systemy wojskowe są, mniej lub więcej, dokładną a niekiedy nieudolną parafrazą tych dwu pierwszych.

Tworzące się, w tej chwili, zastępy Wojska Polskiego garną się do francuskiej sztuki kształtowania i zaprawiania sił narodowych, mających służyć na straży granic odradzającej się Polski.

Garną się do ustroju francuskiego nie tylko dlatego, że święci on zwycięstwo, nie tylko dlatego, że sprężystością organizacji technicznej okrył wawrzynami prastarą Ziemię Gallów, nie tylko dlatego, że z najświętszych uczuć obywatelskich mógł przez dziesiątki lat zaprawianym szeregom

najeźdźców zgotować pogrom, — lecz dlatego bodaj, że powstająca Armja Polska jest nowem ogniwem w łańcuchu braterstwa broni dwu narodów, że z ducha, z cywilizacji naszej polskiej, z ukochania sprawiedliwości i wolności, ten właśnie francuski ustrój wojskowy jest nam, Polakom, najbliższym, najmilszym, najłatwiejszym do pojęcia, do przeprowadzenia; co więcej, ustrój ten pozwala nam się wyzbyć wpływu zaborców naszych wczorajszych, którzy i w tym kierunku starali się niwę naszą rodzoną zachwiać.

W tej myśli, aby ułatwić pracę organizacyjną Oficerom Polskim, aby Instruktorom Francuskim przyjść z pomocą, aby na koniec przyczynić się do odrodzenia Słownictwa Wojskowego Polskiego, podjęliśmy się tej trudnej, ciężkiej pracy.

Pierwszy plon tej pracy zawarliśmy w tej pierwszej książeczce, którą chcemy z czasem zamienić nie tylko w źródłowy Słownik Wojskowy Francusko-Polski, lecz i którą pragniemy przeistoczyć powoli w Słownik Wojskowy Polski. Wydawnictwo to uważamy więc za pierwszy szczebel, za pierwszą cegielkę, za pierwszy rzut w dziedzinę wytworzenia i ustalenia polskiej terminologii wojskowej.

Spodziewając się, w możliwie najbliższym czasie, dokonać drugiego wydania Słownika Wojskowego Francusko-Polskiego, staranniej i lepiej opracowanego, składamy na tem miejscu podziękowanie PP. Oficerom Armji Francuskiej i Polskiej, którzy nam nie skąpili światłych wskazówek. W szczególności zaś podnosimy tutaj pełne miłości mowy ojczystej prace, w dziale artylerji, porucznika artylerji, p. Stanisława Markusa, pomoc przy opracowaniu anatomji konia i części uprzęży ze strony podchorążego artylerji, p. Włodzimierza Szaniawskiego, pomoc ze strony inżyniera lotnictwa, p. Stanisława Ziemińskiego, w dziale lotnictwa, pomoc techniczną adjutantów, p. Konstantego Wiecheckiego i p. S. Bujakiewicza oraz pomoc malarza balalisty, p. Jana Rozena.

Paryż, dnia 7 marca 1919 roku.

por. W. G.

PRONONCIATION

Nous faisons suivre, en abrégé, les règles générales de la prononciation polonaise. A l'exception des mots de provenance étrangère, *l'accent tonique* repose toujours sur la syllabe pénultième. Presque sans exception, il importe de prononcer nettement, une à une, toutes les lettres ou combinaisons de lettres de chaque mot, suivant leur valeur invariable.

L'alphabet polonais comporte 32 lettres, savoir :

a   a   b   c   ć   d   e   e
 f   g   h   i   j   k   l   ł
 m   n   ñ   o   ó   p   r   s
 ś   t   u   w   y   z   ź   ż

Voici, avec leur prononciation, toutes les lettres qui correspondent à des sons différents du français :

q	se prononce comme	on	dans « mon ».
c	»	»	ts approximativement
			p. ex. dans « tsi- gane ».
e	»	»	è dans « près ».
ę	»	»	ain dans « refrain ».
g	»	»	g dans « gai ».
h	»	»	un h très fortement as- piré.

<i>j</i>	se prononce comme	<i>i</i>	dans « milieu ».
<i>ń</i>	»	»	<i>gn</i> dans « cognac ».
<i>ó</i>	}	»	»
<i>u</i>			
<i>ż</i>	»	»	<i>j</i> dans « jardin ».

Les lettres : *y*, *ł*, *ć*, *ś*, *ź*, n'ont pas de son correspondant en langue française. La voyelle *y* se prononce très approximativement comme un *i* sourd ou comme un *é* très aigu. La consonne *t* représente un son intermédiaire entre *l* et *ou*, se rapprochant beaucoup d'un *ou* très bref. Ce n'est qu'à l'aide d'une comparaison que nous pouvons faire saisir la valeur approximative des trois autres. En effet, les lettres *ć*, *ś*, *ź*, représentent *c*, *s*, *z*, mouillés, comme le *gn* français (*ń* polonais) représenterait le *n* mouillé. Ce fait se répète d'ailleurs pour la plupart des consonnes suivies d'un *i*.

La langue polonaise comprend en outre plusieurs combinaisons de lettres représentant un seul et unique son invariable. Les voici avec leur prononciation approximative :

<i>cz</i> ,	à prononcer comme	<i>łch</i>	dans « tchèque ».
<i>ch</i> ,	»	»	un <i>h</i> aspiré, mais beaucoup plus fortement.
<i>rz</i> (voir <i>ż</i>)	»	»	<i>j</i> dans « jardin ».
<i>sz</i> ,	»	»	<i>ch</i> dans « chapeau », et quelques autres encore, moins usitées.

SPOSÓB WYMAWIANIA

é, è, ê wymawia się cokolwiek inaczej, niż polskie **e**, różnicę jednak można jedynie uchwycić uchem :

e (bez znaczka) wymawia się czasem jak polskie **e**, a czasem jak niemieckie **ö** (œ) ; jeśli jednak stoi na końcu wyrazów, mających więcej niż jedną sylabę, to się wcale nie wymawia, na przykład : table (*tabl*) ;

u wymawia się zawsze jak niemieckie **ü** (iu) ;

ai, ei wymawiają się jak polskie **e**, np. : air (*er*), reine (*ren*) ;

au, eau wymawiają się jak polskie **o**, np. : pauvre (*powr*), rideau (*rido*) ;

eu, œu, eux wymawiają się jak niemieckie **ö** (œ), np. : feu (*fæ*), sœur (*sœr*), curieux (*kiuriœ*) ;

oi wymawia się **ua**, np. : boire (*buar*) ;

ou wymawia się **u**, np. : trou (*tru*) ;

ay, oy, wymawia się **ej, uaj**, jeśli znajdują się w środku wyrazów, np. : ayez (*eje*), aboyez (*abuaje*).

Uwaga. — Jeśli dwie samogłoski mają się wymawiać oddzielnie każda, wtedy nad drugą stoją dwie kropki, np. : naïf (*naïf*).

- c** wymawia się jak **k** przed **a, o, u**, a także przed spółgłoską, np. : café (*kafę*), curé (*kiure*), cri (*kri*), cour (*kur*) ;
- c** wymawia się jak **s** przed **e, i, y**, np. : vice (*wis*), cire (*sir*), cycle (*sikl*) ;
- ç** wymawia się jak **s**, np. : français (*franse*), garçon (*garsq*) ;
- ch** wymawia się jak **sz**, np. : chasse (*szas*), mouche (*musz*) ;
- g** wymawia się jak **g**, jeśli stoi przed **a, o, u**, a także przed spółgłoską, np. : gare (*gar*), goutte (*gut*), guide (*gid*), agricole (*agrikol*) ;
- g** wymawia się jak **ż**, jeśli stoi przed **e, i, y**, np. : général (*żeneral*), religion (*relizjq*), gypse (*żips*) ;
- gn** wymawia się jak **ń**, np. : vigne (*wiń*), besogne (*bezoń*) ;
- j** wymawia się jak **ż**, np. : joli (*żoli*), déjà (*deża*) ;
- h** należy wymawiać niewyraźnie, z przydechem ;
- ll** wymawia się miękko jakby **j**, np. : famille (*famij*), paille (*paj*) ;
- ph** wymawia się jak **f**, np. : phare (*far*) ;
- q, qu** wymawia się jak **k**, np. : coq (*kok*), quartier (*kartje*) ;
- t** wymawia się niekiedy jak **s**, jeśli po nim stoi **ia, ie, io**, np. : nation (*nasjq*), martial (*marsjal*) ;
- x** wymawia się jak **ks**, np. : exposer (*ekspoze*) ;
- x** wymawia się jak **z**, jeśli stoi pomiędzy dwiema samogłoskami, jak np. : sixième (*sizjem*) ;

in, im, ym, { wymawiają się jak **ę**, np.: vin (*wę*),
ain, aim, eim } pain (*pę*), thym (*tę*), dédain (*dedę*),
faim (*fę*), peindre (*pędr*).

Jeżeli po **in, im** następuje samogłoska, wówczas należy wymawiać jakby po polsku, np. : image (*imaż*), inédit (*inedi*).
ien wymawia się jak **ę**, np. : bien (*bję*), chien (*szję*) ;

on, om wymawia się jak **a**, np. : coton (*kołą*), rompre (*rapr*) ;

oin wymawia się jak **uę**, np. : témoin (*temuę*) ;

um, un wymawia się jak **ę**, np. : parfum (*parfę*), aucun (*okę*) ; ale gdy następuje samogłoska, to się wymawia sylabami oddzielnie, np. : aucune (*okiun*), brune (*briun*).

Uwaga. — Jeżeli wyraz kończy się na spółgłoskę, a następny zaczyna się od samogłoski, albo od **h** niemego to spółgłoska końcowa pierwszego wyrazu łączy się z następującym wyrazem, np. : très_aimable (*trezemabl*), petit_arbre (*petitarbr*), les_enfants (*lezanfan*).

TERMES MILITAIRES.

OKREŚLENIA.

Armée.
Armistice.
Arsenal.
Artilleur.
Assaut.
Bataille.
Butin.
Canonnier.
Caserne.
Cavalier.
Chasseur.
Combat.
Contribution.
Escarmouche.
Espion.
Etendard.

Exercice.
Déserteur.
Drapeau.

Fantassin.
Garnison.
Guerre.

Armja.
Zawieszenie broni.
Arsenał.
Artylerzysta.
Atak, szturm.
Bitwa, batalja.
Łup.
Kanonier.
Koszary.
Kawalerzysta, jeździec.
Strzelec.
Bitwa, walka.
Kontrybucja.
Ułarczka.
Szpieg.
Chorągiew (godło kon-
nicy).
Musztra.
Dezterter.
Sztandar (godło pie-
choty).
Piechur.
Garnizon, załoga.
Wojna.

Hussard.	Huzar.
Instruction.	Instrukcja, nauka.
Lancier.	Ułan.
Marin.	Marynarz.
Marinier.	Szyper.
Militaire.	Wojskowy.
Militarisme.	Militaryzm.
Officier.	Oficer.
Ordre.	Rozkaz.
Otage.	Zakładnik.
Paix.	Pokój.
Poursuite.	Pościg.
Prisonnier.	Jeniec.
Rançon	Okup.
Règlement	Regulamin.
Sapeur.	Saper.
Soldat	Żołnierz.
Siège	Oblężenie.
Troupe	Wojsko.
Troupier	Szeregowiec, wojak.
Victoire	Zwycięstwo.

TROUPE.

WOJSKO.

Artillerie.
Cavalerie.

Génie.

Artylerja.
Konnica, Jazda, Kawalerja.
Inżynierja

Infanterie.
Aviation.

Piechota.
Lotnictwo.

Artillerie à cheval.
Artillerie à pied.
Artillerie de campagne.
Artillerie d'assaut.
Artillerie antiaérienne.

Artylerja konna.
Artylerja piesza.
Artylerja polowa.
Artylerja atakowa.
Artylerja przeciwlot-
nicza.

Artillerie de corps d'ar-
mée.

Artylerja korpusu ar-
mji.

Artillerie divisionnaire.

Artylerja dywizyjna.

Artillerie de forteresse.

Artylerja forteczna.

Artillerie lourde.

Artylerja ciężka.

Artillerie lourde courte.

Artylerja ciężka krót-
konośna.

Artillerie lourde à gran-
de puissance.

Artylerja ciężka wiel-
kiej siły.

Artillerie lourde longue

Artylerja ciężka dale-
konośna.

Artillerie de montagne.

Artylerja górską.

Artillerie de tranchée.

Artylerja okopowa.

Parc d'artillerie.

Park artylerji.

Parc d'artillerie divi-
sionnaire.

Park artylerji dywi-
zyjnej.

Cavalerie divisionnaire.

Kawalerja dywizyjna.

Cheveau-légers.

Szwolężerowie.

Lanciers.

Ułani.

Chasseurs.
Dragons.
Hussards.

Strzelcy.
Dragoni.
Huzarzy.

Infanterie de ligne.
Infanterie division-
naire.
Chasseurs.

Piechota linjowa.
Piechota dywizyjna.
Strzelcy.

ARMÉE.

ARMJA.

(Infanterie).

(Piechota).

Corps d'armée.
Division.
Brigade.
Régiment.
Demi-régiment.
partie principale.
partie centrale.
Bataillon.
Compagnie.
Peloton.
Section.
Demi-section.
Escouade.
File.

Korpus armji.
Dywizja.
Brygada.
Pułk.
Pół-pułku.
część główna.
część podstawowa.
Bataljon.
Kompanja.
Pół-kompanji.
Sekcja.
Pół-sekcji.
Zastęp.
Rota.

(Cavalerie).

Corps de cavalerie.
Division de cavalerie.
Brigade de cavalerie.
Régiment.
Demi-régiment.
Escadron.
Peloton.
Escouade.
File.

(Artillerie).

Brigade d'artillerie.
Régiment d'artillerie.
Parc d'artillerie.
Groupe d'artillerie.
Batterie.
Demi-batterie.
Section.
Pièce.

(Konnica).

Korpus konnicy.
Dywizja konnicy.
Brygada konnicy.
Pułk.
Dywizjon (pół-pułku).
Szwadron.
Pluton.
Zastęp.
Rota.

(Artylerja).

Brygada artylerji.
Pułk artylerji.
Parc artylerji.
Grupa artylerji.
Baterja.
Pół-baterja.
Sekcja.
Zwód.

GRADES

STOPNIE

GRADÉS.

STOPNIOWI.

Soldat de 1re classe.
Cannonier de 1re classe.
Brigadier.
Caporal.
Brigadier fourrier.
Caporal fourrier.
Maréchal des logis.
Sergent.
Maréchal des logis
fourrier.
Sergent fourrier.
Maréchal des logis chef.
Sergent-major.
Aspirant.
Adjudant.
Adjudant chef.

Żołnierz 1ej klasy.
Kanonier 1ej klasy.
Brygadjer.
Kapral.
Brygadjer furjer.
Kapral furjer.
Wachmistrz.
Sierżant.
Wachmistrz furjer.
Sierżant furjer.
Starszy wachmistrz.
Starszy sierżant.
Podchorąży.
Adjutant.
Adjutant szef.

OFFICIERS.

OFICEROWIE.

Subalternes :

Niżsi :

Sous-lieutenant.
Lieutenant.
Capitaine.

Podporucznik.
Porucznik.
Kapitan.

Supérieurs :

Commandant, chef de
bataillon.
Commandant, chef d'es-
cadron.
Lieutenant-colonel.
Colonel.

Wyżsi :

Komendant, szef ba-
taljonu.
Komendant, szef szwa-
dronu.
Podpułkownik.
Pułkownik.

Officiers généraux :

Général de brigade
Général de division.
Général de division,
commandant d'un
corps d'armée.
Général en chef.

Generalicja :

General brygady.
General dywizji.
General dywizji, do-
wódzca korpusu
armji.
Wódz Naczelny.

SPECIALISTES.

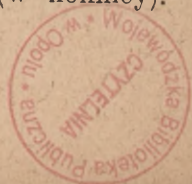
SPECJALIŚCI.

Aide-grenadier.
Armurier.
Bourrelier.
Brancardier.
Chargeur.
Clairon.
Colombophile.
Comptable.
Conducteur
Cordonnier.
Coureur.

Pomocnik grenadjera.
Puszkarz.
Rymarz.
Sanitarjusz.
Ładowniczy.
Trębacz (w piechocie).
Gołębiarz.
Rachmistrz.
Konnowodny.
Szewc.
Goniec (szybkobiegacz).

Cuisinier.	Kucharz.
Cycliste.	Cyklista, Kolarz.
Déboucheur.	Odtyczkowy.
Electricien.	Elektrotechnik.
Fusilier.	Fizyljer.
Grenadier.	Grenadjer.
Guetteur.	Czatowniczy.
Mécanicien.	Mechanik.
Maître-ouvrier.	Mistrz-rzemieślnik.
Maréchal-ferrant.	Kowal.
Mitrailleur.	Kartaczownik.
Observateur.	Obserwator.
Perruquier.	Fryzjer.
Pionnier.	Pionier.
Pointeur.	Celowniczy, Ognio- mistrz.
Pourvoyeur.	Wręczyciel.
Sapeur de chemin de fer.	Saper kolejowy.
Sapeur-mineur.	Saper-górnik (wier- nik).
Sapeur ouvrier d'art.	Mistrz-saper.
Sapeur-télégraphiste.	Saper telegrafista.
Signaleur.	Sygnalista.
Sellier.	Siodlarz.
Tireur.	Strzelniczy.
Tailleur.	Krawiec.
Tambour.	Dobosz.
Télémetreur.	Szacujący odległości.
Tirailleur.	Tyraljer.
Trompette.	Trębacz (w konnicy).

SERVICE
MILITAIRE.

SŁUŻBA
WOJSKOWA.

Affectation.
Assimilé.

Billet de logement.
Cadre complémentaire.
Cadre supplémentaire.
Commissionné.
Congé.

Classe.
Détaché.
Engagement.
Engagé volontaire.

Feuille de route.
Lettre de service.
Livret matricule.

Livret militaire.
Militaire isolé.

Mutation.
Officier de complément.

Przydzielenie.
Utożsamiony (w stopniu, naprz. lekarz, mający rangę kapitana).
Karta kwaterunkowa.
Kadry uzupełniające.
Kadry dodatkowe.
Na dodatkowej służbie.
Urlop (zwolnienie, trwające dłużej niż dni trzydzieści).

Rocznik (poboru).
Odkomenderowany.
Zaciąg (dobrowolny).
Ochotnik, wolontariusz.

Karta podróżna.
List służbowy.
Książeczka imatrykulacyjna.
Książeczka służbowa.
Wojskowy odosobniony.

Przeniesienie.
Oficer nadliczbowy.

Permission.	Zwolnienie (urlop nie dłuższy nad trzydzieści dni).
Permutation.	Zamiana (stanowiską, czynności).
Stages.	Przydzielenie na pewien czas (dla nauki, praktyki).
Rengagé.	Na powtórnej całkowitej służbie (wodróżnieniu od « commissionné »).
Service actif.	Służba czynna.
Service armé.	Służba zbrojna.
Service auxiliaire.	Służba pomocnicza.
Sous-officier commissionné.	Podoficer (odbywający dodatkową służbę, względnie do terminu umowy z nim zawartej).
Service de recrutement	Komisja poborowa.
Recrues.	Rekruci.
Recrutement.	Pobór.

ADMINISTRATION.

ADMINISTRACJA.

Cahier des charges.

Kontrakt.

Commission d'abatage.	Komisja, decydująca o potrzebie zabicia konia.
Commandant de dépôt.	Komendant zakładu.
Commission des distributions.	Komisja rozdawnictwa.
Contrôleur général.	Kontroler generalny.
Délégué à l'habillement.	Kontroler ubiorczy.
Directeur de l'intendance.	Naczelnik intendenty.
Dépôt.	Zakład.
Fonctionnaire du contrôle.	Urzędnik kontroli.
Fonctionnaire du service de l'intendance.	Urzędnik intendenty.
Fonds courants.	Fundusze bieżące.
Fonds d'économie.	Fundusze oszczędności.
Fonds de réserve.	Fundusze rezerwowe.
Garde-magasin.	Dozorca magazynu.
Haute paie.	Żołd podwyższony.
Indemnité.	Odszkodowanie.
Magasin de distribution.	Magazyn rozdawnictwa.
Officier comptable.	Oficer rachmistrz.
Officier de détail.	Oficer gospodarczy.
Officier de distribution administrative.	Oficer rozdawnictwa rządowego.
Officier payeur.	Oficer płatnik.
Paquetage.	Pakowanie.
Secrétaire d'état-major.	Sekretarz sztabu.

Secrétaire du recrute- ment.	Sekretarz poboru.
Sous-intendant mili- taire.	Podintendent wojsko- wy.
Subsistance (en).	Na żołdzie (być na żoł- dzie w innym od- dziale).
Talon.	Odcinek (kwitarjusza, rejestru).

ALIMENTATION.

ŻYWNOŚĆ.

Bonis.	Oszczędności.
Cantine.	Kantyna.
Cantinier.	Markietan.
Cantinière.	Markietanka.
Caporal d'ordinaire.	Kapral od wiktów.
Commission des ordi- naires.	Komisja wiktów.
Compagnie nourricière.	Kompanja wydająca żywność.
Livret d'ordinaire.	Książeczka wiktów.
Mess.	Kuchnia składowa.
Officier d'approvision- nement.	Oficer prowiantów.
Officier d'ordinaire.	Oficer od dozorowania wiktów.

Officier de distribution d'ordinaire.	Oficer od podziału wik- tów.
Ordinaire.	Wikt.
Réfectoire.	Jadalnia.
Table des lieutenants.	Stół poruczników.

EMPLOIS.

CZYNNOŚCI.

Adjudant d'armement et de harnachement.	Adjutant uzbrojeń i za- pręgów.
Adjudant maître-ar- murier.	Mistrz rusznikarski.
Brigadier de chambrée.	Brygadjer izbowy.
Brigadier fourrier.	Brygadjer furjer.
Brigadier de pièce.	Brygadjer zwodu.
Capitaine-adjoint.	Kapitan pomocnik.
Capitaine adjudant-ma- jor.	Kapitan adjutant-ma- jor.
Capitaine chargé de l'organisation du tir.	Kapitan strzelnic.
Capitaine chargé du matériel.	Kapitan składów.
Capitaine directeur du parc.	Kapitan dyrektor par- ku.
Capitaine inspecteur d'armes.	Kapitan inspektor bro- ni.
Capitaine trésorier.	Kapitan skarbnik.
Caporal adjoint au fourrier.	Kapral pomocnik fur- jera.
Caporal de chambrée.	Kapral izbowy.

Caporal d'escouade.	Kapral zastępu.
Caporal fourrier.	Kapral furjer.
Caporal sapeur.	Kapral saper.
Chef de bataillon de semaine.	Służbowy szef bataljonu.
Chef d'orchestre.	Kapelmistrz.
Commandant d'armes.	Komendant broni.
Commandant de la place.	Komendant placu.
Commandant supérieur de la défense.	Wyższy komendant obrony.
Commandant du train de combat.	Dowódzca taboru bojowego.
Commandant du train des équipages.	Dowódzca taboru zaprzęgów.
Commandement territorial.	Dowództwo obszaru.
Inspecteur d'armes.	Inspektor broni.
Lieutenant adjoint au trésorier.	Porucznik pomocnik skarbnika.
Maître d'escrime.	Mistrz szermierki.
Maître maréchal abonnataire.	Mistrz kowalski płatny od podkowy.
Maître-ouvrier.	Mistrz rzemieślnik.
Major.	Major.
Major de garnison.	Major garnizonu.
Maréchal des logis mécanicien.	Wachmistrz mechanik.
Maréchal des logis électricien.	Wachmistrz elektromechanik.

Maréchal des logis fourrier.	Wachmistrz furjer.
Officier adjoint au capitaine chargé du matériel.	Oficer, pomocnik kapitana składów.
Officier de campement.	Oficer kwaterunkowy.
Officier d'habillement.	Oficer ubiorczy.
Officier payeur.	Oficer płatnik.
Perruquier.	Fryzjer.
Planton.	Posyłka.
Porte-drapeau.	Chorąży.
Prévot.	Profos.
Sergent suppléméntaire.	Sierżant dodatkowy.
Sergent chargé des équipages et des écuries.	Sierżant zaprzęgów stajni.
Sergent fourrier.	Sierżant furjer.
Sergent-major vague-mestre.	Starszy sierżant pocztowy.
Soldat ordonnance.	Ordynans.
Tambour-major.	Tamburmajor.
Vaguemestre.	Pocztowy.

SERVICE INTÉRIEUR

SERVICE DE PLACE

SŁUŻBA WEWNĘTRZNA

I SŁUŻBA PLACU

Adjudant de caserne-
ment.

Appel.

Caporal de semaine.

Comité de surveillance
des approvisionne-
ments de siège.

Conseil de défense.

Contre-appel.

Corps de garde.

Corvée.

Décision journalière.

Diane.

Etat de guerre.

Etat de siège.

Factionnaire.

Garde.

Garde montante.

Garde descendante.

Guérite.

Indisponible.

Lettre de service.

Mot d'ordre.

Mot de ralliement.

Adjutant koszarowy.

Apel.

Kapral służbowy.

Komitet dozoru zapro-
wiantowania na czas
obłężenia.

Rada obrony.

Powtórny apel.

Odwach.

Robocizna.

Rozkaz codzienny.

Pobudka święteczna.

Stan wojenny.

Stan obłężenia.

Strażnik, szyldwach.

Warta.

Warta wchodząca.

Warta odchodząca.

Budka wartownicza.

Niesłużbowy (nie mo-
gący pełnić służby),

List służbowy.

Hasło.

Odzew.

Officier de service de nuit.	Oficer dyżurujący w nocy.
Ordre de bataille.	Szyk bojowy, porządek, skład służbowy.
Ordre inopiné.	Rozkaz nagły.
Ordre du jour.	Rozkaz dzienny.
Place forte.	Plac obronny.
Place de guerre.	Plac wojenny.
Place ouverte.	Plac otwarty.
Place principale.	Plac główny.
Préfet maritime.	Prefekt nadmorski.
Quartier libre.	Wolne koszary (prawo wychodzenia z koszar).
Rapport journalier.	Raport dzienny.
Rassemblement quotidien.	Zbiórka codzienna.
Registre de poste.	Rejestr posterunkowy.
Réveil.	Pobudka.
Salle de service.	Izba służbowa.
Section de commis.	Sekcja pracowników.
Sentinelle.	Wartownik.
Sergent de semaine.	Sierżant służbowy.
Service de garde.	Warta.
Service de semaine.	Służba tygodniowa.
Situation-rapport.	Raport sprawozdawczy.
Soldat de planton.	Żołnierz zmianowy.
Sous-officier de planton.	Podoficer zmianowy.
Tableau de service.	Rozkład służbowy.
Voitures de corvée.	Wozy robocze.

AÉROSTATION.

AEROSTATYKA.

Aviation.	Awjacja, lotnictwo.
Aviateur.	Awjator, lotnik.
Aéronaute.	Aeronauta.
Pilote.	Pilot.
Observateur.	Obserwator.
Equipage.	Załoga.
Aéroplane, avion.	Aeroplan, szybowiec, płatowiec, latawiec, samolot.
Aérost.	Aerostat, balon.
Monoplan.}]	Monoplan, jednoplato- wiec.
Biplan.	Biplan, dwupłatowiec.
Hydroplan, hydro- avion.	Hydroplan, wodny albo morski aero- plan, szybowiec.
Avion de réglage de tir d'artillerie.	Samolot do regulowa- nia ognia działowego
Avion de chasse.	Samolot bojowy.
Avion de bombarde- ment.	Samolot do bombar- dowania.

---

*Parties de l'aéroplane. Składowe części samo-
lotu.*

Actionné par.....	Poruszane przez...
Aéroplane à hélice tractive.	Samolot o śrubie cią- gnącej.

Aéroplane à hélice propulsive.	Samolot o śrubie pchającej, popychającej.
Aileron.	Skrzydółko ; s. ruchome, s. bocznej równowagi.
Ailes fuyantes.	Skrzydła wysmukłe, wydłużone.
Ailes rectilignes.	Skrzydła prostokątne.
Altimètre.	Wskaźnik wysokości, altymetr (rodzaj barometru).
Altimètre enregistreur.	Wskaźnik zapisujący.
Anémomètre.	Anemomér (wskaźnik szybkości wiatru).
Bec de l'appareil.	Dziób, nos, przód aparatu.
Queue de l'appareil.	Ogon, tył.
Bord de l'aile.	Brzeg (przedni albo tylny) skrzydła.
Bout de l'aile.	Koniec skrzydła.
Branche de l'hélice.	Łopatka śruby.
Chariot d'atterrissage.	} Podwozie.
Châssis d'atterrissage.	
Crosse ou patin de queue.	Szczudło, tylna podpórka.
Empennage.	Nieruchomy ster kierunku.
Enregistreur de vitesse.	Zapisywacz szybkości.

Hélice.	Śruba, propeller, śmiga, śmigło (w marynarce tylko <i>śruba</i> , śmiga w marynarce i w wiatrakach nazywa się każda łopátka; wiatrak ma najczęś- ciej cztery śmigi).
Flotteurs.	Pływaki.
Fuselage.	Korpus, kadłub.
Fuselage entoilé.	Korpus, kadłub obcią- nięty płótnem.
Gouvernail.	Ster (kierunku).
Gouvernail de profon- deur.	Ster głębokości.
Levier de commande (manche à balai).	Drażek sterowy.
Longerons.	Belki.
Monté avec...	Posiadający, o (moto- rze, mitraljezie, etc.).
Nervures.	Żeberka (w skrzydle).
Organe de transmis- sion.	Organ przenoszący.
Palonnier.	Drażek.
Piquer du bec.	Puścić się w dół.
Plan supérieur.	Płat górny.
Plan inférieur.	Płat dolny.
Siège.	Siedzenie, miejsce.
Stabilisateur.	Równoważnik, stabili- zator.

Stabilisateur de queue. Nieruchomy ster głębokości, stabilizator.
Voltmètre. Woltomierz.

Le vol.

Lot.

Aérodrome.	Aerodrom, pole lotnicze.
Atterrir en vol plané.	Wylądować lotem szybowym, bez motoru.
Ammerrissage.	Siadanie na wodę.
Atterrissage.	Siadanie na ziemię, wylądowanie.
Boucler la boucle.	Zrobić koziółka.
Cambrure.	Krzywizna.
Canon contre-avion.	Armata przeciw aeroplanom.
Couper l'allumage.	Przerwać zapalanie.
Déraper.	Ślizgać się w bok (na ziemi, jak automobil).
Dérive.	Zboczenie, zboczenie z drogi (w powietrzu).
Descendre, abattre un aéroplane.	Spuścić aeroplan, strącić.
Drap d'atterrissage.	Płótno dla lądowania.
Effleurer.	Musnąć.
Feu d'atterrissage.	Ogień (światło) dla lądowania.
Gauchissement des ailes.	Skręcanie skrzydeł.

Glisser.	Ślizgać się (np. na skrzydle).
Hangar.	Szopa.
Information météorologique.	Informacja, zawiadomienie meteorologiczne.
Jeter une bombe.	Rzucić bombę.
Ligne de vol.	Linja lotu.
Mettre en marche.	Puścić (motor).
Mettre l'allumage.	Dać, włączyć zapalanie.
Panne.	Wypadek, zatrzymanie się (o motorze).
Pencher.	Pochylić się.
Piquer.	Puścić się w dół dziobem.
Piquer du nez.	Puścić się, machnąć nosem w dół.
Port d'attache.	Port przydzielenia.
Postillon.	Pocztyljon (sznurek ze wstążkami i woreczkiem do rzucania listów z aeroplanu).
Randonnée aérienne.	Spacer, przejażdżka powietrzna.
Reconnaissance.	Rekonesans, Zwiady.
Renversement sur l'aile.	Przewrócenie się na skrzydło.
Survoler.	Przelecieć ponad...
Terrain d'atterrissage.	Miejsce dla wylądowania.

Trou d'air, remous.	Dziura w powietrzu, wir.
Viseur.	Wizjer.
Vol plané.	Lot szybowy, lot bez motoru (silnika).

Ballon.

Balon.

Ancre.	Kotwica.
Ballon captif.	Balon na uwięzi, dra- chen, kiełbasa.
Ballon libre.	Balon wolny, sferyczny.
Ballon d'essai.	Próbný balon.
Ballon pilote.	Balon wskazujący.
Baudruche.	Kiszka, błona kiszkowa do balonów, pęcherz.
Cerf-volant.	Latawiec.
Cordage.	Liny.
Corde de déchirure.	Linka do rozprucia ba- lonu, rozdzierająca.
Dégonfler.	Wypuścić gaz.
Dirigeable.	Balon sterowy.
Enveloppe.	Powłoka.
Filet.	Sieć, siatka.
Gonfler.	Nadać.
Grappin.	Hak (kotwicy).
Guide-rope.	Lina przy balonie.
Haubanage.	Druty (rozpinające ka- dłub, skrzydła).
Lâchez tout.	Puszczaj wszystko.

Lest.	Balast.
Manchon.	Mufka.
Parachute.	Spadochron.
Pigeon voyageur.	Gołąb pocztowy.
Pouvoir ascensionnel.	Siła podnośna, wzlotowa.
Section d'aérostiers.	Sekcja balonowców.
Soupape.	Wentyl, zawora, zawor.
Soupape d'échappement.	Wentyl, zawora, zawor, wydechowy, wypuszczający.
Tenir l'air.	Trzymać się w powietrzu.
Tube d'hydrogène.	Rura, butla z wodorem.

FUSIL.

KARABIN.

Ame.	Kanał.
Baguette.	Stempel.
Battant de crosse.	Dolne strzemionko.
Bec de crosse.	Dziób kolby.
Boîte de culasse.	Obsada zamka.
Eouton.	Zaczepka trzonowa.
Bretelle.	Pasek.
Canal pour l'échappement des gaz.	Ujście dla gazów.
Canon.	Lufa.
Chambre.	Komora.

Chien.	Kurek.
Crochet de chargeur.	Czepik.
Crosse.	Kolba.
Culasse mobile.	Zamek.
Curseur.	Suwak.
Cylindre.	Trzon.
Détente.	Cyngiel.
Echançrure.	Szczerba trzonowa.
Ejecteur.	Wyrzucacz.
Élévateur.	Mechanizm podający.
Embouchoir.	Górny bączek.
Entaille latérale pour le démontage de la tête.	Wcięcie boczne dla wyj- mowania tłoka za- porowego.
Entaille pour le char- geur.	Wcięcie dla ładownika.
Entaille pour le dé- montage de la tête mobile.	Wcięcie dla wyjmowa- nia tłoka zaporowe- go.
Evidements.	Żłobki chwytowe.
Extracteur.	Wyciągacz.
Fente.	Przewód.
Fente repère.	Kreska wskaźnikowa.
Fût.	Łożysko.
Gâchette.	Spust.
Goupille de chape.	Bolec zaczepowy.
Grenadière.	Środkowy bączek.
Guidon.	Muszka.
Hausse.	Celownik.
Levier.	Rękojeść.

Levier d'arrêt.	Dźwignia oddziela- cza.
Lévier du cylindre.	Rękojeść trzona.
Logements de tenons.	Gniazdo trzpieni.
Manchon.	Zaczep iglicy.
Passage pour le char- geur.	Otwór wylotowy ła- downika.
Percuteur.	Iglica.
Pivot d'élevateur.	Bolec podawacza.
Planche inférieure.	Wypychacz.
Planche supérieure.	Podawacz.
Poignet.	Chwyt.
Pontet.	Kabłak.
Pontet support de mé- canisme.	Kabłak-podstawa me- chanizmu.
Queue de la détente.	Języczek cyngla.
Rainures.	Boczne wyżłobienie.
Rainure latérale pour le passage des te- nons.	Boczne wyżłobienie dla trzpieni tłoka zaporowego.
Rampe de dégage- ment.	Skos klinowy odmyka- jący.
Rampe hélicoïdale.	Skos ślimakowy zamy- kający.
Rayures.	Gwint.
Rempart.	Lewa ścianka.
Renfort.	Wzmocnienie części za- palowej.
Ressort de crochet et de gâchette.	Sprężyna spustu i cze- pika.

Ressort d'embouchoir.	Sprężyna górnego bączka.
Ressort de grenadière.	Sprężyna środkowego bączka.
Ressort du percuteur.	Sprężyna igliczna.
Support d'élévateur.	Osnowa mechanizmu podającego.
Tête mobile.	Tłok zaporowy.
Taloń d'auget.	Pięta podawacza.
Talon de la crosse.	Pięta kolby.
Talon du percuteur.	Karby zaczepowe.
Taquet.	Podkładka.
Tenon du sabre.	Haczyk dla bagneta.
Vis de culasse.	Śruba warkocza zamka.

HABILLEMENT,	UMUNDUROWANIE
ÉQUIPEMENT,	OPORZĄDZENIE,
ARMEMENT.	UZBROJENIE.

Aiguille.	Igła.
Alène.	Szydło.
Baïonnette.	Bagnet.
Bandes molletières.	Owijaki.
Bidon.	Manierka.
Bobine.	Szpulka.
Boîte à graisse.	Puszka do tłuszczu.
Bonnet de police.	Furażerka.

Bourgeron en treillis.	Bluza płócienna.
Bouton.	Guzik.
Bouton de bidon.	Korek od manierki.
Bouton de fusil.	Zatyczka od karabina.
Boutonnière.	Dziurka od guzika.
Bretelles.	Szelki.
Bretelle de bidon.	Pasek od manierki.
Bretelle de fusil.	Pasek od karabina.
Bretelles de sac.	Szelki od plecaka.
Brodequins.	Trzewiki.
Brosse d'armes.	Szczotka do broni.
Brosse à chaussures.	Szczotka do butów.
Brosse à habit.	Szczotka do ubrania.
Brosse à laver.	Szczotka do prania.
Cadres de sac.	Ramy plecaka.
Caleçon.	Gacie.
Capote.	Płaszcz.
Capote de guérite.	Płaszcz wartowniczy.
Chandail.	Koszula ciepła, wełniana.
Cartouchière.	Ładownica.
Casque en fer.	Hełm żelazny.
Ceinturon.	Pas.
Chapska.	Rogatywka.
Chaussettes.	Skarpetki.
Chaussures de repos.	Lekkie trzewiki.
Chemise.	Koszula.
Cirage.	Smarowidło do butów.
Cordon de fusil.	Sznur do czyszczenia karabiń.

Cordon de tirage.	Sznury.
Cravate.	Krawat.
Courroie de rechange.	Rzemienie zapasowe.
Courroie de côté.	Rzemienie boczne.
Cuillère.	Łyżka.
Dé à coudre.	Naparstek.
Dragonne.	Temblak.
Enveloppe de bidon.	Pokrowiec na manierkę.
Eperon.	Ostroga.
Fil.	Nici.
Fourchette.	Widelec.
Fusil.	Karabin.
Gamelle.	Błaszanka.
Garde.	Jelca (u pałasza).
Graisse à armes.	Tłuszcz do broni.
Jambières.	Nagolenniki, sztylpy.
Jugulaire.	Podpinka.
Graisse à chaussures.	Tłuszcz do trzewików.
Képi.	Kepi, czapka francuska.
Lacets.	Sznurowadła.
Musette.	Torba.
Mouchoir.	Chustka do nosa.
Manteau.	Opończa.
Pantalon (en drap, en treillis).	Spodnie (sukienne, płó- cienne).
Patte d'épaule.	Naramiennik.
Peigne.	Grzebień.
Piquets de tente.	Kółki do namiotów.
Porte-épée.	Rzemień od szabli, pen- dent.

Quart.	Kubek.
Sac.	Plecak.
Serviette.	Ręcznik.
Support de tente.	Kij do namiotu.
Toile de tente.	Płótno namiotowe.
Tente.	Namiot.
Tenue.	Mundur.
Tenue de campagne.	Mundur polowy.
Tenue de sortie.	Mały mundur.
Tenue de travail.	Ćwiczebny mundur.
Tenue de ville.	Mundur wiarusów (na powtórnej służbie).
Grande tenue.	Wielki mundur.
Trousse à couture.	Przybory do szycia.
Veste.	Kurtka.
Visière.	Daszek.

ORGANISATION
DU TERRAIN.

ORGANIZACJA
POŁOWA.

Abatis.	Zasieki.
Abri.	Schronisko.
Abri caverne.	Schronisko podziemne.
Abri à l'épreuve.	Schronisko wytrzymałe.
Abri léger.	Schronisko słabe.
Abri blindé.	Schronisko pancerne.
Abord.	Dostęp.

Bande rectiligne.	Pas prostokreślny.
Béton armé.	Beton pancerny.
Boyau.	Przekop.
Boyau d'adduction.	Przekop doprowadza- jący.
Boyau d'évacuation.	Przekop opróżniający.
Boyau de communica- tion.	Przekop komunika- cyjny.
Bretelles.	Szleje.
Camouflage.	Zamaskowanie.
Centre de résistance.	Środowisko oporu.
Cerclage.	Opasanie.
Cloisonnement.	Przegroda.
Compartimentage.	Podzielenie.
Contre-pente.	Przeciwpadek.
Créneau.	Strzelnica.
Couvert.	Osłona.
Défenses accessoires.	Dodatkowe fortyfi- kacje.
Épaulement.	Szaniec (dla kartaczow- nicy).
Estrade de grenadiers.	Podniesienie dla gre- nadjerów.
Fil de fer barbelé.	Drut kolczasty.
Fil électrique.	Drut naelektryzowany.
Forage.	Wiercenie.
Fort.	Fort.
Forteresse.	Forteca.
Fossé.	Rów.
Fosse.	Dół.

Fouille.	Kopanie.
Fouille découverte.	Wykop otwarty (kopanie od góry).
Fougasse.	Mina polowa.
Galerie de mine.	Podkop (korytarz kopalniany).
Galerie majeure.	Podkop główny.
Galerie (<i>demi</i> -).	Półpodkop.
Grande galerie.	Podkop wielki.
Glacis.	Stok.
Gradin de franchissement.	Stopień do wydobywania się z przekopów.
Guérite.	Czatownia.
Intervalle.	Przerwa.
Intervalle de déploiement.	Przerwa rozwinięcia.
Lignes successives.	Linje, następujące po sobie.
Observatoire.	Posterunek obserwacyjny.
Obstacle.	Przeszkoda.
Obstacle continu.	Przeszkoda nieprzerwana.
Palanque.	Palanka.
Parallèle.	Równoległa.
Parallèle principale.	Równoległa główna.
Parallèle de surveillance.	Równoległa czuwania.
Parallèle de doublement.	Równoległa podwajająca.

Parallèle de soutien.	Równoległa wspiera- jąca.
Parallèle des réduits.	Równoległa małych for- tów.
Parallèle intermédiaire.	Równoległa pośrednia.
Parallèle de départ.	Równoległa wyrusze- nia.
Plan de défense.	Plan obrony.
Plan de renforcement.	Plan wzmocnienia.
Point d'appui.	Punkt oparcia.
Poste.	Posterunek.
Poste de commandement.	Posterunek dowódz- twa.
Poste de guetteurs.	Posterunek czatowni- czy.
Poste de signalisation.	Posterunek sygnaliza- cyjny.
Poste de T. S. F.	Posterunek telegrafu bez drutu.
Poste de T. P. S.	Posterunek telegrafu bez drutu, przez zie- mię.
Poste de cantonniers.	Posterunek dróżników.
Réduit.	Mały fort.
Rentrant.	Wgłębienie.
Saillant.	Występ.
Sape.	Zakop.
Sape russe.	Zakop rosyjski.
Secteur.	Odcinek.
Sous-secteur.	Pododcinek.

Tambour flquant.	Szaniec do flankowa- nia.
Terre-plein.	Taras.
Traverse.	Szaniec poprzeczny.
Transversale.	Przecznica.
Transversale de liai- son.	Bocznica łączności.
Tranchée.	Okop.
Tranchée secondaire.	Okop drugorzędny.
Travail par le bout.	Robota od krańca.
Travail en ligne.	Robota w linji.
Zone dangereuse.	Pas niebezpieczny.
Zone défilée.	Pas zakryty.
Zone battue.	Pas ostrzeliwany.
Zone de protection.	Pas ochroniony.
Zone rasée.	Pas rażony.

TRANCHÉE,
GALERIE ET
FASCINAGE.

OKOP,
PODKOP I
FASZYNOWANIE.

Alaise.
Basting.
Berme.
Billot.
Bouclier.
Chapeau.
Châsis.

Leżak.
Tarcica.
Ścieżka.
Pieniek.
Puklerz.
Ocap.
Rama.

Chevron.	Krokiew.
Coche.	Nacięcie.
Claie.	Plot pleciony (chruściany).
Clayonnage.	Plecionka.
Clayons.	Łozina.
Coffrage.	Rusztowanie.
Coin en bois.	Klin drewniany.
Crête de feu.	Grzbiet ognia.
Descente.	Zejście.
Echarpe.	Łata.
Élévation.	Elewacja.
Etrésillon.	Rozpora.
Fascine.	Faszyna.
Fond de tranchée.	Dno okopu.
Gabion.	Koszokop.
Gaulette.	Witka.
Gros madrier.	Podwójny dyl.
Harte.	Wicina.
Intervalle.	Przerwa.
Liteau.	Listewka.
Madrier.	Dyl.
Montant.	Stempel.
Parados.	Zaplecze.
Parapet.	Przedpiersień.
Piquet.	Kołek.
Planche.	Deska.
Planche de ciel.	Deska pułapowa.
Planches de coffrage.	Oszalowanie z desek.
Plongée.	Spadek.

Poutre.	Belka.
Puisard.	Zbiornik.
Revêtement.	Futrowanie.
Rondin.	Okraglak.
Semelle.	Podstawa.
Talus.	Skarpa.
Talus intérieur.	Przednia skarpa.
Talus de revers.	Tylna skarpa.
Taquet de pente.	Podkładka.
Terre vierge.	Ziemia niezrychlona.
Tringle.	Listwa.
Volige.	Szalówka.

CANON, CAISSON,	DZIAŁO, JASZCZ,
POMPE DE	POMPA BATE-
BATTERIE.	RYJNA.

Aile droite du berceau.	Prawa ściana kolebki.
Anneau coulant.	Uszy.
Appareil de pointage.	Przyrząd celowniczy.
Arcs-boutants de butées de renforcement.	Przypory podpórek bojowych.
Axe d'extracteur.	Oś wyciągacza.
Axe d'accrochage et son levier.	Oś zaczepowa z rękojeścią.
Axe d'accrochage du débouchoir.	Oś odtyczki.
Axe du marteau.	Oś kurka.

Bague d'arbre de pointage.	Pierścień od wała mechanizmu do celowania na wysokość.
Barre de serrage du volant.	Wierzchnia listwa zacisku.
Battant.	Zatrzask sworzenia.
Bec d'espagnolette.	Ząb klamki.
Bec de masselotte.	Ząb ciężarka.
Bêche.	Lemiesz.
Berceau de pointage.	Kolebka celownicza.
Bielle.	Przewód.
Boîte à clous et crampons.	Pudełko na hufnale i hacele.
Boîte à fusée.	Pudełko na zapalniki.
Boîte d'ogive.	Gniazdo ostrołukowe.
Bouche.	Wylot.
Bouchon d'avant.	Przednia zakrętka.
Bouchon de l'orifice de remplissage.	Tylna zakrętka.
Bouclier.	Tarcza.
Bouton du bouhomme d'arrêt.	Główka zatrzasku bezpieczeństwa.
Bout de timon.	Przednia część dyszla.
Branche de support.	Wąsy.
Branches de l'extracteur.	Ramiona wyciągacza.
Bride de fourchette.	Kuna wpustu dyszlowego.
Butée de renversement.	Podpórki bojowe.
Cadran.	Krąg.

Caisson.	Jaszcz.
Caisson en batterie.	Jaszcz odprzodkowa- ny.
Case d'armon.	Skrzynia rozworowa.
Cercle.	Szyna obęczowa.
Chaînes de bout de ti- mon.	Łańcuchy naszelniko- we.
Chaînette à té (T).	Łańcuszek z haczy- kiem podwójnym.
Chape.	Łącznik.
Chien.	Cyngiel.
Chevillette chef de ti- mon.	Tylna zatyczka dyszlo- wa.
Chevillette du levier d'accrochage.	Zatyczka dźwigni za- czepiacza.
Chavette.	Przednia zatyczka dy- szłowa.
Coffre.	Skrzynia.
Coffre à avoine.	Skrzynia na owies.
Clavette de chape.	Zawora.
Collimateur de poin- tage.	Celik stały.
Collimateur de repé- rage.	Celik pomocniczy.
Colonne d'appareil de pointage.	Słup przyrządu celow- niczego.
Console de bouclier.	Wspórnik tarczy.
Console de galerie.	Wspórnik półki.
Corde à chevaux.	Powróż biwakowy.
Cordon de tire-feu.	Sznur pociągła.

Correcteur.	Poprawiacz.
Coussin.	Opora hamulca bojowego.
Couvercle.	Wieko.
Couvercle du débou- choir.	Pokrywa odtyczki.
Couvre-essieu.	Pochwa osiowa.
Couvre-joint.	Fartuch dolny.
Couvre-support.	Kaptur na podstawę przyrządu celowni- czego.
Crémaillère.	Listwa trybowa.
Crochet-cheville.	Sworzeń.
Crochet de flèche.	Hak tylny.
Crosse.	Kolba.
Culasse.	Zamek.
Curette.	Skrobaczka.
Débouchoir.	Odtyczka.
Dent du marteau.	Tryb kurka.
Disque gradué.	Krąg z podziałką.
Division du tambour gradué.	Podziałki bębna celow- nika.
Dossier mobile.	Oparcie ruchome.
Echancrure.	Wcięcie.
Ecouvillon.	Wycior.
Ecrou fendu de hausse.	Mutra, nakrętka.
Ecrou de raccord de tuyau.	Nakrętka łącznikowa.
Encoches de plateau.	Karby kręgu.
Entaille de la manivelle	Spust bojowy.

Entretoise d'essieu.	Pochwa-poprzecznicza osiowa.
Ergot de la manivelle de la hausse.	Ząb na korbie celownika.
Espagnolette.	Klamka.
Esse d'anneau.	Lon z pierścieniem.
Esse marchepied.	Lon ze stopniem.
Essieu.	Oś.
Etui porte-trait.	Pokrowiec na zapasowe postronki.
Extracteur.	Wyciągacz.
Fermeoir.	Zasuwka.
Filet de vis de culasse.	Gwint zamka.
Fiole.	Rurka.
Flèche.	Ogon łoża (działa, jaszczka).
Fourche	Widelki.
Fourche du montant de frein de roues.	Widelki szczebla hamulca pochodowego.
Frein.	Hamulec bojowy.
Fusée.	Zapalnik lontowo-uderzeniowy lub wybuchowy).
Gâche.	Kluczka pięty zapadki.
Galerie porte-sacs.	Półka na plecaki.
Galet de bouche.	Rolka wylotowa.
Godet.	Kubek.
Goupille de linguet.	Kołek zapadki.
Goupille du loquet.	Kołek skobla.
Guidon.	Muszka.

Griffe mobile.	Szpon ruchomy.
Hachette.	Siekierka.
Hausse.	Celownik.
Jante.	Obręcz (składa się z 7-iu dzwon).
Jauge.	Wskazówka.
Levier d'accrochage.	Dźwignia zaczepiacza.
Levier du crochet de coulisseau.	Dźwignia haczyka su- wacza.
Levier de manœuvre.	Dźwignia odtyczki.
Levier pivotant.	Dźwignia ruchoma.
Linguet.	Zapadka.
Logement du percu- teur.	Gniazdo igliczne.
Loquet.	Skobel.
Lunette.	Zaczepa.
Manchon.	Obsada.
Manivelle.	Korbka.
Manivelle de la hausse.	Korba celownika.
Manivelle de la vis.	Korba zamka.
Marteau.	Kurek.
Masselotte.	Ciężarek.
Mécanisme de mise de feu.	Mechanizm kurkowy.
Montant du frein de roue.	Szczebel.
Montant du volant.	Szczebel zacisku.
Moyau.	Piasta.
Niveau.	Poziomnica.
Ouilleton.	Oczko.

Oreille de serrage.	Zakrętka uchata.
Oreilles du secteur denté.	Ucha łuku trybowego.
Patin.	Podkładka.
Pène du linguet.	Pięta zapadki.
Percuteur.	Iglica.
Pièce de sûreté.	Zabezpiecznik.
Pied du bonhomme d'arrêt.	Ząb zatrasku bezpieczeństwa.
Plateau.	Krag.
Planchette à fond.	Dno półki.
Poignées de coffre.	Poręcze.
Poignée de culasse.	Rękojeść zamka.
Poignée du levier d'espagnolette.	Rękojeść dzwigni klamki.
Poignée de la manivelle de la hausse.	Rękojeść korby celownika.
Poignée du tir feu.	Gałka pociągła.
Poignée du volant.	Rękojeść koła.
Pompe de batterie.	Pompa bateryjna.
Porte-fiole.	Obsada rurki.
Porte-lame.	Obsada ostrza.
Porte-timon d'arrière.	Tylny wpust dyszlowy.
Porte-timon d'avant.	Przedni wpust dyszlowy.
Raccord des tuyaux.	Łącznik rurek.
Raccord du tuyau de la pompe.	Łącznik rurki od pompy.
Rallonge de l'appareil de pointage.	Przedłużnica przyrządu celowniczego.

Refouloir.	Stepel.
Ressort de traction.	Sprężyna zaprzęgowa.
Rondelle à coupelle de bout d'essieu.	Podsada lonowa.
Sacs aux armements.	Torby na części przy- datkowe.
Seau d'abreuvoir.	Kubel do pojenia.
Secteur denté du ber- ceau.	Łuk trybowy kolebki.
Serpe.	Sierp.
Servante.	Podpórka dyszlowa.
Support de pointage.	Podstawa przyrządu celowniczego.
Support de pompe.	Obsada pompy.
Support de verrou.	Podstawa rygla.
Tablier.	Fartuch.
Talon du contre-lin- guet.	Pięta zaczepki.
Talon de l'extracteur.	Pięta wyciągacza.
Talon du niveau.	Pięta poziomnicy.
Tambour des dérives.	Bęben uchyień.
Tambour gradué.	Bęben z podziałką.
Tenon.	Trzpień.
Tenon du manchon.	Ucho obsady.
Tête à oreilles de la vis de commande.	Łeb uchaty śruby.
Tête de la vis de poin- tage.	Łeb śruby celownika.
Tige d'appui.	Pręcik z posadą.
Tirant.	Naciąg.

Tire-feu.	Pociągiciel.
Tiroirs.	Szuflady.
Tiroir à chiffon.	Szuflada na szmaty.
Tourillon de la vis pointage.	Czop śruby celowniczej.
Tranche postérieure du manchon.	Tyłny płask obsady.
Trait de repère.	Wskaźnik.
Trait de repère antérieur.	Wskaźnik przedni.
Trait de repère de hausse.	Wskaźnik celownika.
Trait de repère de la colonne.	Wskaźnik na słupie.
Trait de repère du frein.	Wskaźnik hamulca.
Trait de repère postérieur.	Wskaźnik tylny.
Traverse.	Poprzecznica.
Traverse de frein.	Poprzecznica hamulca.
Tringle de galerie.	Listwa półki.
Tuyau de pompe.	Rurka pompy.
Vis de culasse.	Zamek śrubowy.
Vis de commande.	Śruba z głową uchata.
Vis à croisillon.	Śrubka z kluczem.
Vis de pointage.	Śruba z celownika.
Visière.	Daszek.
Volant de frein.	Koło hamulca.
Volant de pointage en hauteur.	Koło do celowania na wysokość.

Volant de pointage en.	Koło do celowania w
direction.	kierunku.
Volée.	Szyja.

FEU.

OGIEŃ.

Angle mort.	Kąt martwy.
Angle de tir.	Kąt strzału.
Barrage.	Ogień zaporowy.
Barrage mobile.	Ruchomy ogień zaporowy.
Chargeur.	Ładownik.
Concentration du feu.	Ześrodkowanie ognia.
Contre-batterie.	Ogień przeciw-baterijny.
Contre-préparation.	Przeciwdziałanie.
Couche d'éclatement.	Warstwa wybuchu.
Coup percutant.	Strzał uderzeniowy.
Cran de mire.	Szczerbina celownicza.
Dispersion.	Rozrzut.
Ecart.	Zboczenie.
Eclats d'obus.	Złomy pociskowe.
Encagement de feu.	Ogień otaczający.
Engin de feu.	Sprzęt palny (broń palna).
Feu d'écharpe.	Ogień pośluzny.
Feu d'enfilade.	Ogień podłużny.
Feu de flanc.	Ogień boczny.

Feu de front.	Ogień czołowy.
Feu de poursuite.	Ogień pościgowy.
Feu de revers.	Ogień tylny.
Feu de surprise.	Ogień niespodziany.
Feu à répétition.	Ogień szybki.
Flanquement.	Ostrzeliwanie boczne.
Flèche.	Wysokość strzału.
Force de pénétration.	Siła przenikania.
Genouillère.	Pokolanek (część wału szańca, która znaj- duje się przed wylo- tem lufy i jest <i>niższa</i> od przedpiersnia).
Groupement.	Ugrupowanie.
Hausse minima inad- missible.	Niedopuszczalne mini- mum wysokości strzału.
Ligne de mire.	Linja celu.
Ligne de projection.	Linja rzutu.
Ligne de site du but.	Linja położenia celu.
Ligne de site de l'écla- tement.	Linja położenia wybu- chu.
Ligne de tir.	Linja strzału.
Origine du tir.	Początek strzału.
Plan de tir.	Płaszczyzna strzału.
Point d'arrivée.	Punkt upadku.
Point de chute.	Punkt przecięcia.
Point moyen.	Punkt przeciętny.
Pointer.	Brać na cel.
Portée.	Doniosłość.

Sommet d'un angle.	Wierzchołek kąta.
Sommet de la trajectoire.	Wierzchołek krzywicy.
Table de tir.	Tabela podniesień.
Terrain rasé.	Teren rażony.
Terrain battu.	Teren ostrzeliwany.
Tir abrité.	Ogień ze schronisk.
Tir d'amélioration.	Ogień polepszony.
Tir d'assaut.	Ogień atakowy.
Tir au but.	Strzelanie do celu.
Tir d'essai.	Ogień próbny.
Tir de destruction.	Ogień burzący.
Tir fauchant.	Ogień zamiatający.
Tir fusant.	Ogień lontowy.
Tir sur hausse unique.	Ogień przy stałym podniesieniu.
Tir de groupement.	Ogień ugrupowany.
Tir direct.	Ogień bezpośredni.
Tir indirect.	Ogień pośredni.
Tir masqué.	Ogień zakryty.
Tir de neutralisation.	Ogień przeciwdziałający.
Tir de plein fouet.	Ogień smagający.
Tir plongeant.	Ogień zagłębiający.
Tir de précision.	Ogień dokładny.
Tir progressif.	Ogień postępowy.
Tir de ratissage.	Ogień zagrabiający.
Tir tendu.	Ogień poziemy.
Tir vertical.	Ogień prostopadły.
Tir sur zone.	Ostrzeliwanie pola.

Trajectoire.	Krzywica.
Transport de tir.	Przeniesienie ognia.
Vitesse initiale.	Szybkość początkowa.
Vitesse horizontale.	Szybkość pozioma.
Vitesse restante.	Szybkość pozostała.
Vitesse tangentielle.	Szybkość styczna.
Vitesse verticale.	Szybkość pionowa.
Zone de dispersion.	Pole rozrzutu.

OUTILS.

NARZĘDZIA.

Barre à main.	Drag górniczy.
Bêche portative.	Rydel podręczny.
Cisaille à main.	Nożyce.
Cisaille renforcée.	Duże nożyce.
Ciseau de charpentier.	Dłuto ciesielskie.
Clef à écrou.	Klucz do muter.
Hache de bûcheron.	Topór drwalski.
Hache de charpentier.	Topór ciesielski.
Hache portative à main.	Toporek.
Hache portative ordinaire.	Topór podręczny.
Herminette.	Dzióbas.
Lime.	Pilnik.
Louchet.	Szpadel.
Marteau de charpentier.	Młotek ciesielski.

Pelle carrée.	Łopata prosta.
Pelle-pioche.	Łopatka oskardowa.
Pelle ronde.	Łopatka półokrągła.
Pelle ronde portative.	Łopatka półokrągła, podręczna.
Pic à tête.	Kilof.
Pic à tête portatif.	Kilof podręczny.
Pioche de parc.	Oskard parkowy.
Pioche portative.	Oskard podręczny.
Pioche portative petite.	Oskard mały podręcz- ny.
Pince coupante.	Cęgi tnące.
Pince de mineur.	Łom górniczy.
Pince plate.	Płaskocegi.
Pince plate coupante.	Płaskocegi tnące.
Pistolet de mine.	Bor górniczy.
Plan.	Strug.
Rabot-varlope.	Hebel.
Scie articulée.	Piła składana.
Scie de charpentier.	Piła ciesielska.
Scie égohine.	Piła ręczna.
Scie passe-partout.	Piła poprzeczna.
Scie à tenon.	Piła stolarska.
Tarière creuse.	Bor.
Tarière torse.	Świder.
Tenaille.	Obcegi.
Vilebrequin.	Wiertak.
Vrille.	Świderek.

SERVICE DE SANTÉ. SŁUŻBA ZDROWIA.

Ambulance.	Ambulans, szpital polowy.
Brancardier.	Sanitarjusz.
Cahier de visites médicales.	Rejestr oględzin lekarskich.
Consultation motivée.	Porada uzasadniona.
Contre-visite.	Powtórne oględziny.
Croix-Rouge.	Czerwony Krzyż.
Directeur du service de santé.	Naczelnik służby zdrowia.
Hôpital.	Szpital.
Infirmierie.	Infirmjerja.
Infirmier.	Infirmjer.
Infirmier de garde.	Infirmjer służbowy.
Médecin.	Lekarz.
Médecin auxiliaire.	Pomocnik lekarza.
Médecin chef de l'hôpital.	Naczelny lekarz szpitala.
Médecin chef du service de santé de la place.	Naczelny lekarz służby zdrowia placu.
Médecin de garde.	Lekarz dyżurny.
Médecin inspecteur.	Lekarz inspektor.

Grades :

Médecin aide-major de 2e classe.

Słownie :

Pomocnik starszego lekarza 2-ej klasy (podporucznik).

Médecin aide-major de 1 ^{re} classe.	Pomocnik starszego le- karza 1-ej klasy (po- rucznik.)
Médecin-major de 2 ^e classe.	Starszy lekarz 2-ej kla- sy (kapitan).
Médecin-major de 1 ^{re} classe.	Starszy lekarz 1-ej kla- sy (komendant).
Médecin principal de 2 ^e classe.	Lekarz główny 2-ej kla- sy (podpułkownik).
Médecin principal de 1 ^{re} classe.	Lekarz główny 1-ej kla- sy (pułkownik).
Médecin inspecteur.	Lekarz-inspektor (Ge- nerał Brygady).
Médecin inspecteur général.	Lekarz inspektor gene- ralny (Generał Dy- wizji).

Pharmacien.	Aptekarz.
Vétérinaire.	Weterynarz.
Vétérinaire chef de ser- vice.	Naczelny weterynarz służby.
Vétérinaire principal di- recteur du ressort.	Weterynarz główny, naczelnik okręgu.
Visites médicales.	Oględziny lekarskie.

SERVICE
DE LIAISON.

SŁUŻBA
ŁĄCZNOŚCI.

Agent de liaison.	Połączeniowy.
Agent de transmission.	Przesyłacz.

Antenne.	Antena (w znaczeniu wysuniętych naprzód linji połączeń radioelektrycznych).
Artifices.	Ognie puszkarskie.
Artifices à signaux.	Ognie puszkarskie sygnałowe.
Atterrissage.	Lądowanie.
Auto-canon.	Działo samochodowe.
Avion.	Samolot.
Avion d'accompagnement de l'infanterie.	Samolot, tawarzyszający piechocie.
Avion de commandement.	Samolot dowództwa.
Avion-estafette.	Samolot-goniec.
Axe de liaison.	Oś łączności.
Canonnier-éclaireur.	Kanonier-wywiadowca.
Carnet de l'observatoire.	Zeszyt posterunku obserwacyjnego.
Cartouches-signaux.	Naboje sygnałowe.
Centraux aérostiers.	Centrale dla balonów.
Centraux arrière.	Centrale tyłowe.
Centraux avant.	Centrale przodowe.
Centraux aviation.	Centrale lotnictwa.
Centraux d'observation.	Centrale dla obserwacji.
Centre de renseignements.	Środowisko wywiadowcze.
Centre de renseignements avancé.	Środowisko wywiadowcze, wysunięte.

Circuit.	Przewodnik (w znaczeniu linji telefonicznej).
Circuit de l'aérostation.	Linja balonowa (telefonu).
Court-circuit.	Krótkie spięcie.
Compagnied'aérostiers.	Kompanja balonowa.
Chaîne.	Łańcuch (gońców, łączności).
Char d'assaut.	Wóz pancerny.
Chef de liaison.	Naczelnik łączności.
Coureur.	Goniec (szybkobiegacz).
Détachement de liaisons.	Oddział łączności.
Émission.	Wysyłanie.
Feux de bengale.	Ogień bengalskie.
Fusée.	Raca.
Indicatif d'appel.	Sygnał wzywający.
Indicatif	Znak rozpoznawczy.
Jalonnement.	Wytykanie linji.
Losange.	Rombus (rozwartokąt).
Message lesté.	Depesza ciężarkowa.
Minenwerfer.	Minomiot.
Mission d'accompagne- ment d'infanterie.	Zadanie współdziałania piechocie.
Mission de chasse.	Zadanie pościgu.
Nappe.	Pasmo (w znaczeniu gęstego pokładu sieci drutów tel.).
Observation aérienne.	Obserwacja napowietrzna.

Observation terrestre.	Obserwacja naziemna.
Observatoire d'artillerie.	Posterunek obserwacyjny artylerji.
Observatoire de commandement.	Posterunek obserwacyjny dowództwa.
Observatoire de réglage et de tir.	Posterunek obserwacyjny do kierowania i działania ogniem.
Observatoire de renseignements.	Posterunek obserwacyjny wywiadowczy.
Officier d'antenne.	Oficer anten.
Officier de renseignement.	Oficer-wywiadowca.
Ondes amorties.	Fale stłumione.
Ondes entretenues.	Fale ciągłe.
Organisation défensive.	Organizacja obronna.
Ordre d'opération.	Rozkaz działania.
Panneau.	Tarcza.
Panneau d'identification.	Tarcza tożsamości.
Panneau de jalonnement.	Tarcza wytyczna.
Perturbations.	Zaburzenia (elektrycz. na linji telef. ; lub telegr.).
Plan en relief.	Plan wypukły.
Plan de défense.	Plan obrony.
Plan d'engagement.	Plan walki.
Plan de liaison.	Plan łączności.
Plan de renforcement.	Plan wzmocnienia.

Plan directeur.	Plan przewodni.
Pochette porte-message.	Kieszonka do depesz (dla gołębi).
Porte-dépêche.	Piórko do depesz (dla gołębi).
Poste de commandement.	Posterunek dowództwa.
Poste d'écoute.	Posterunek słuchowy.
Poste d'observation à l'épreuve.	Posterunek obserwacyjny, wytrzymały.
Poste optique.	Posterunek optyczny.
Poste de transit.	Posterunek przesyłający.
Poste-relais.	Posterunek pośredni.
Poste de renseignements.	Posterunek wywiadowczy.
Prise de terre.	Przewodnik ziemny (przy T. P. Z.).
Projectile porte-message.	Pocisk do przesyłki.
Réseau.	Sieć (telegr., telef.).
Réseau de commandement.	Sieć dowództwa (telef. telegr.).
Réseau de tir.	Sieć ognia (linja tel. obsługująca służbę ognia).
Téléphone aérien.	Telefon (linja) napowietrzny.
Téléphone en boyau.	Telefon (linja) w przekopie.

Téléphone en caniveau.	Telefon (linja) w bruzdach.
Téléphone enterré.	Telefon (linja) pod ziemią.
Train d'ondes émises.	Tok wysłanych fal.
Tromblon V. B.	Garłacz V. B.
Section radio-aérienne.	Sekcja radio-napowietrzna.
Section radio-terrestre.	Sekcja radio-naziemna.
Signe distinctif.	Sygnal rozpoznawczy.
Stabilisation.	Unieruchomienie (na froncie).
Transversale.	Przecznica.

PUNITIONS.

KARY.

Avertissement.	Napomnienie.
Arrêts de rigueur.	Areszt obostrzony.
Arrêts simples.	Areszt zwykły.
Cassation.	Skasowanie (powrót nie stopniowego na żołnierza 2 klasy).
Cellule.	Zamknięcie w celi.
Consigne au quartier.	Zakaz wychodzenia z koszar.
Dégradation.	Degradacja.
Prison.	Więzienie.

Registre de punis.	Rejestr żołnierzy ukaranych.
Réprimande.	Nagana.
Rétrogradation.	Zniżenie stopnia.
Révocation.	Odwołanie.
Salle de police.	Izba policyjna.
Section spéciale.	Oddział karny.

CHEVAL.

KOŃ.

Cheval d'arme.	Koń bojowy.
Cheval capricieux.	Koń grymaśny.
Cheval de carrière.	Koń do musztry polowej.
Cheval cryptorchide.	Wnętr.
Cheval de bât.	Koń juczny.
Cheval de manège.	Koń maneżowy.
Cheval de selle.	Koń wierzchowy.
Cheval de tête.	Koń frontowy, czołowy.
Cheval de trait.	Koń pociągowy.
Cheval de troupe.	Koń żołnierski.
Cheval emporté.	Koń rozbrykany, ponoszący.
Cheval hongre.	Wałach.
Cheval ombrageux.	Koń strachliwy.
Cheval sous-verge.	Koń przyprzężony (z boku).

Cheval vicieux.
Étalon.
Hongre.
Jument.
Jument pleine.
Poulain.
Pouliche.
Pouliner.
Rosse. *f*.

Koń narowisty.
Ogier.
Wałach.
Klacz, kobyła.
Klacz żrebna.
Żrebak.
Żrebica.
Żrebić się.
Szkapa.

ROBES.

MAŚCI KOŃSKIE.

Alezan.
Alezan brûlé.
Aubère.
Bai.
Bai brun.
Bai cerise.
Bai châtain.
Bai clair.
Balzan.

Blanc.
Blanc sale.
Brun.
Gris blanc.
Gris pommelé.
Gris rouan.

Kasztan.
Brudny kasztan.
Bułany.
Gniady.
Skarogniady.
Gniado czerwony.
Ciemnogniady.
Jasnogniady, Cisawy.
Koń z odmianą na
  nodze, np. białonózka.
Biały.
Brudnobiały.
Kary, podpalany.
Siwy.
Siwojabłkowity.
Siwo-dereszowaty.

Gris souris.
Gris tourdille.
Isabelle.
Moucheté.
Noir.
Pie.
Rai de mulet.
Rubican.
Tigré.

Myszaty.
Szpakowaty.
Izabelowaty.
Tatarkowaty.
Kary, wrony.
Srokaty.
Ośla pęga.
Dereszowaty.
Tarantowaty.

ALLURE.

CHÓD.

Amble.
Cabrer (se).
Galop.
Galop allongé.
Galop de charge.
Galop forcé.
Pas.
Ruer.
Trot.
Trot assis.
Trot enlevé.
Au grand trot.
Au petit trot.

Skroczyć (Stępak, inochoda).
Stawać dęba, wspinać się.
Galop.
Galop wyciągnięty.
Cwał (szarża).
Galop krótki.
Stępa.
Wierzgać.
Kłus.
Polski kłus.
Kłus angielski.
Kłus wyciągnięty.
Trucht.

HIPPOLOGIE.

HIPPOLOGJA.

Arrière-main.	Tył.
Ars.	Żyły przednich łopatek
Auge.	Podgardlica.
Avant-main.	Przód.
Avant-train.	Piersi i nogi przednie u konia.
Barbe.	Broda.
Bouche.	Pysk.
Boulet.	Przegubie.
Bout du nez.	Podchrapie.
Canon.	Goleń.
Chanfrein.	Część łba od brwi po nozdrza.
Commissures des lèvres.	Kąty pyska.
Couronne.	Korona (kopyta).
Côte.	Żebro.
Crin.	Włosień.
Crinière.	Grzywa.
Crochets (chez chevaux).	Kły.
Croupe.	Zad.
Croupière.	Podogonie.
Cuisse.	Słabizna.
Dos.	Grzbiet.
Echine.	Kość pacierzowa.
Encolure.	Szyja.

Epaule.
Fesse.
Fourreau.
Flanc.
Fourchette.

Front.
Ganache.
Garrot.
Genou.
Gorge.
Grasset.
Hanche.
Houppes de menton.
Jambe.
Jarret.
Joue.
Lèvre inférieure.
Lèvre supérieure.
Menton.
Narine.
Naseaux.
Nuque.
Œil.
Oreille.
Passage des sangles.
Paturon.
Pointe du coude.
Poitrail.
Queue.

Łopatka.
Ligawa.
Pochwa.
Bok.
Strzałka, część nogi pod
kopytem.
Czoło.
Dolna szczeka.
Kłab.
Kolano.
Podgardle.
Pachwina.
Biodro, zad.
Owłosienie bodbródka.
Łędźwie.
Ściągno w kolanie.
Szczeka.
Warga dolna.
Warga górna.
Podbródek.
Nozdrza.
Chrapy.
Ciemie.
Oko.
Ucho.
Opreg.
Ściągno w pęcina.
Węzeł łopatkowy.
Piers.
Ogon.

Reins.
Sabot.
Salière.
Tendon.

Testicule.
Tronçon.
Ventre.
Vulve.

Krzyże.
Kopyto.
Solniczki, dołki oczne.
Ściegno, nerw w tyle
nogi.
Jądro.
Rzap.
Brzuch.
Pochwa maciczna.

HARNAIS
HARNACHEMENT
ET ÉCURIE.

UPRZAŻ, RZĄD
NA KONIA
I STAJNIA.

Abreuvement.
Abreuvoir.
Arcade.
Arçon.
Arrêt (la lance en
arrêt).

Attelage.
Avaloire.

Bande.

Pojenie.
Koryto, wodopój.
Łęk.
Terlica.
Tok, tulejka, część rzę-
du końskiego, w któ-
rą się koniec włóczni
wkłada.
Sprzężaj.
Natylnik, część upręży.
przechodząca przez
zad koński.
Pas.

Bat-flancs.	Wiszące przegrody (w stajni).
Bât de mulet.	Juki.
Bissac de camp.	Bisaga polowa. Sakwy na dwie strony się zwieszające.
Boucle.	Sprzączka.
Bricole.	Szla, część przednia uprząży, o którą koń zapiera się piersia- mi.
Bride.	Uzda (rzemienna część munsztuka).
Bridon.	Uzdeczka.
Bridon d'abreuvoir.	Uździenica.
Canons de mors.	Wąsy u munsztuka.
Chaînes de suspension.	Łańcuchy do zawie- szania przegród.
Chaînes de timon.	Naszelnik, pas rze- mienny od chomąta do końca dyszla, przymocowujący ko- nia.
Cheval d'attelage.	Koń zaprzęgowy.
Châbraque.	Czaprak.
Clou.	Ufnal.
Colleron.	Obroża, pas na szyję do naszelnika.
Collier.	Chomąto.

Courroie de sacoche.	Pokrym, rzemień do przymocowania do siodła torby, olster lub bisagi.
Couverture.	Derka.
Cuir hongroyé.	Surowiec (rzemień wyprawiony na surowo).
Crampon.	Ocel.
Croupière.	Podogonie.
Délicoter.	Zdjąć kantar.
Dés de la sangle.	Klamry do popręga.
Embouchure.	Wędzidło.
Enchapure.	Szlufka.
Eperon.	Ostroga.
Etrier.	Strzemię.
Etrille.	Zgrzebło.
Etrivière.	Puślisko, rzemień od strzemion.
Faux quartiers et l'envers des quartiers.	Tybinki (u siodła).
Filet.	Wędzidła do trzgli.
Fouler un cheval.	Odsednić konia.
Frontal.	Naczółek, naczolnik.
Gabarit.	Miara porównawcza.
Gourmette.	Łańcuszek (do munsztuca).
Guides.	Lejce.
Harnachement.	Rząd (na konia).
Harnais.	Uprzeż.
Housse.	Pokrowiec.

Lames de feutre ou de cuir.	Podkładki wojłokowe lub skórzane.
Lanière.	Rzemienie, troki.
Lanterneau.	Dymnik.
Licol.	Kantar.
Licol d'écurie.	Kantar stajenny.
Licou.	Uzdzienica.
Longe.	Linka, postronek.
Mangeoire.	Żłób.
Martingale.	Wytok.
Matelassure.	Wyściełanie, wysłanie.
Montants de mors.	Czanki munsztuka.
Montants de bridon.	Czanki wędzidła.
Mors.	Munsztuk.
Mors de bride.	Munsztuk do uzdy.
Mors de filet.	Munsztuk do trzgli.
Muserolle.	Nanośnik.
Œillères.	Okulary przy uprzęży.
Pansage.	Czyszczenie.
Pelham (angl.).	Pelham, munsztuk, który ma łamane wędzidło, wędzidło trzgliowe z wąsami.
Plate-longe.	Pas okrężny (dolny pas uprzęży).
Poitrail.	Podpiersień, rzemień pod piersiami końskimi, nieco wyżej łopatek.
Pommeau.	Kula (u siodła).

Râtelier.	Drabka.
Rembourrage des pan- neaux.	Wyściełanie poduszek.
Rênes.	Cugle.
Rênes de bride.	Cugle munsztuka.
Sangle.	Popręg.
Sangle (la) double.	Popręg podwójny.
Sangler le mulet.	Podpinać muła (juczyć muła.
Selle.	Siodło.
Selle fraîchement rem- bourrée.	Siodło świeżo wysłane.
Sous-gorge.	Podgardle, podpinka pod szyją u konia.
Sous-ventrière.	Podpinka podbrzuszna.
Surdos.	Nagrzbietnik, pas na grzbiecie konia w za- przegu.
Surfaix.	Gurt.
Sur-sangle.	Obergurt.
Tétière.	Nagłówek, część uzdzie- nicy, przez wierzch głowy przechodząca.
Trait.	Postronki u zaprzęgów, pasy, szleje pocią- gowe.
Troussequin.	Obłak w tyle siodła.

KOMENDY PIECHOTY

ECOLE
DU SOLDAT.

SZKOŁA
ŻOŁNIERZA.

*Position du soldat sans
armes.*

*Pozycja żołnierza bez
broni.*

Garde à vous.

Bacz... ność.

Repos.

Spocznij.

A droite... droite.

W prawo... zwrot.

A gauche... gauche.

W lewo... zwrot.

Demi à droite... droite.

W prawo, wskos...
zwrot.

Demi à gauche... gauche.

W lewo, wskos ...
zwrot.

Demi-tour... droite.

W tył... zwrot.

En avant... marche.

Naprzód... marsz.

Section... halte.

Sekcja... stój.

En arrière... marche.

Wstecz... marsz.

Pas gymnastique ...
marche.

Biegiem... marsz!

Pas cadencé... marche.

Miarowy krok... marsz.

Pas de course... marche.

Szybki bieg... marsz.

Marquez le pas... mar-
che.

W miejscu krok...
marsz.

Changez le pas... mar-
che.

Odmień krok... marsz.

Demi-tour à droite... marche.	W tył zwrot... marsz.
Demi-tour à droite... halte.	W tył zwrot... stój.
A droite (gauche)... marche.	W prawo (lewo)... marsz.

*Mouvements
avec l'arme.*

*Ruchy z
bronią w ręku.*

Position de l'arme au pied.	Pozycja z bronią u nogi.
Repos.	Spocznij.
Présentez... arme.	Prezentuj... broń.
Reposez... arme.	Do nogi... broń.
L'arme sur l'épaule... droite.	Na ramię... broń.
L'arme à la bretelle.	Na (pa) sek... broń.
A genou.	Klęknij.
Debout.	Wstań.
Couchez-vous.	Padnij.
Baïonnette (au can)... on.	Bagnet na... broń.
Remettez (la baïonn)... ette.	Bagnet... zdejm.
Croisez (la baïonn)... ette.	Krzyżuj... broń.
Formez les faisceaux.	W kozły... broń.
Rompez les faisceaux.	Rozbierz... broń.
Sac à terre.	Plecak... zdejm.

Sac à terre, fusil dessus. Plecak zdejm, na plecak broń.

Sac à terre à volonté. Plecak zdejm, dowolnie.

Combat à la baïonnette. Szermierka na bagnety.

Pas de charge. Do ataku... marsz.

En garde. Czuj.

En garde à droite (gauche). W prawo (lewo)... czuj.

Face à droite... droite. Czołem... w prawo.

Face à gauche... gauche. Czołem... w lewo.

Face au... (point indiqué). Czołem do...(tego punktu).

Pointez. Kłuj.

Lancez. Pchnij.

Battez. Odbij.

Opposez. Zastaw.

Dégagez. Omiń.

Parez. Odparuj.

Le tir au fusil. Strzelanie z karabinu.

Chargez. Nabij... broń.

Déchargez. Nabój... wyjm.

Approvisionnez. Ładuj... broń.

Désapprovisionnez. Rozładuj... broń.

Feu par salves. Salwa.

Feu de (tant)... cartouches. Ognia z (tyłu)... naboï.

Feu de (tant)... chargeurs.	Ognia z (tylu)... ładowników.
Feu à répétition.	Ogień szybki.
Feu à volonté.	Ogień dowolny.
A (tant de) mètres.	(Tyle metrów).
Sur... (tel point.)	Do... (do takiego punktu).
Joue.	Cel.
Commencez le feu.	Pal.
Cessez le feu.	Odbój.
Inspection des armes.	Do przejrzenia... broń.

ÉCOLE DE SECTION. SZKOŁA SEKCJI.

Rassemblement.	Zbiórka.
Rompez vos rangs.	Rozejść się.
Sur le centre ou à droite (gauche)... alignement.	Równaj... do środka lub w prawo (lewo).
Fixe.	Bacz.
En avant... marche.	Naprzód... marsz.
Section... halte.	Sekcja... stój.
Sans cadence... marche.	Dowolny krok... marsz.
Changement de direction à droite (gauche)... marche.	Na prawo (lewo) zachodź... marsz.
A droite par quatre... droite ou marche.	Czwórki w prawo... formuj lub marsz.

A gauche par quatre... gauche ou marche.	Czwórki w lewo... for- muj lub marsz.
Comptez-vous... quatre.	Czwórki... odlicz.
En avant par quatre... marche.	Czwórki naprzód... marsz.
Par la gauche, en avant par quatre... marche.	Czwórki z lewa, na- przód... marsz.
Vers la gauche (droite) en ligne... marche.	Czołem z lewa (prawa) dwurząd... formuj al- bo marsz.
En ligne, face à gauche... gauche.	Dwurząd, w lewo... for- muj.
En ligne, face à droite... droite.	Dwurząd w prawo... formuj.
En ligne, face à gau- che... marche.	Dwurząd w lewo... marsz.
En ligne, face à droite... marche.	Dwurząd w prawo... marsz.
Tête droite (gauche).	W prawo (w lewo)... patrz.
Fixe	Bacz.
En tirailleurs, à (tant de)... pas... marche.	W rozsypkę o (tyle)... kroków... marsz.
En tirailleurs, face à droite... ou face à tel point à (tant de)... pas... marche.	W rozsypkę, czołem w prawo lub do (takie- go punktu) o (tyle) kroków... marsz.
De tel point à tel point, en tirailleurs, mar- che.	Miedzy... (tym a tym punktem) w rozsyp- kę... marsz.

Ligne de section par quatre à... (tant de pas... marche.	Linja sekcji, czwórka-mi na (tyle) kroków... formuj albo... marsz.
Pas de route... marche.	Pochodowy krok... marsz.
Rassemblement en ligne d'escouade par un accolées.	Zbiorka zastępami w pojedynkę.
Rassemblement en colonne par quatre.	Zbiórka kolumną czwórkami.
Rassemblement en ligne déployée.	Zbiórka w dwurząd.
Rassemblement en ligne de section par quatre.	Zbiórka, linja sekcji czwórkami.
Colonne de compagnie face à gauche (droite)... marche.	Kolumnę kompanji czołem w lewo (prawo)... formuj albo marsz.
Colonne par quatre... marche.	Kolumnę czwórkami... formuj albo marsz.

KOMENDY ARTYLERYI POŁOWEJ.

<i>Instruction à pied.</i>	<i>Służba piesza.</i>
<i>Ecole du canonnier.</i>	<i>Szkoła żołnierza.</i>
Garde à vous !	Baczność !
Repos !	Spocznij !

Rassemblement !	Zbiórka !
Rompez vos rangs !	Rozejść się !
A droite... droite !	W prawo... zwrot !
A gauche... gauche !	W lewo... zwrot !
Demi à droite... droite !	W prawo wskos...zwrot!
Demi à gauche... gauche !	W lewo wskos... zwrot !
Demi-tour... droite !	W tył... zwrot !
En avant... marche !	Naprzód... marsz !
Canonniers... halte !	Oddział... stój !
En arrière... marche !	Wstecz... marsz !
Pas cadencé... marche !	Krok miarowy...marsz!
Pas de route... marche!	Krok pochodowy... marsz!
Pas gymnastique... marche !	Biegiem... marsz !
Marquez le pas... marche !	W miejscu... krok... marsz !
Changez le pas... marche !	Odmień...krok...marsz!
A droite (gauche)... marche (halte) !	W prawo (lewo)...marsz (stój) !
Demi-tour à droite... marche (halte) !	W tył zwrot... marsz (stój) !
Comptez-vous, trois (quatre, etc.) !	Trójki (czwórki)... odlicz !

Ecole de la section à pied.

Szkoła sekcji.

A droite (gauche, sur le centre)...alignement!

Do prawego (lewego, środka)... równaj !

Fixe !	Bacz !
Changement de direction à droite (gauche)... marche !	W prawo (lewo) zachodź... marsz !
En avant par quatre (trois)... marche !	Czwórki (trójki) naprzód... marsz !
Par la gauche en avant par quatre (trois)... marche !	Od lewego czwórki (trójki) naprzód... marsz !
A droite (gauche) par quatre... droite (gauche) <i>ou</i> marche !	Czwórki w prawo (lewo)... formuj <i>lub</i> marsz !
En bataille... marche <i>ou</i> halte !	Formuj front... marsz <i>lub</i> stój !
En bataille face à droite (gauche)... marche <i>ou</i> halte !	Czołem w prawo (lewo) formuj front... marsz <i>lub</i> stój !

*Travail en arme.
Mousqueton.*

*Robienie broni.
Muskiet.*

L'arme sur l'épaule... droite !	Na ramię... broń !
Reposez... arme !	Do nogi... broń !
Présentez... arme !	Prezentuj... broń !
Baïonnette au canon.	Bagnet na broń.
Remettez la baïonnette.	Bagnet zdejm.
L'arme à la grenadière.	Przez plecy broń.
L'arme à la bretelle.	Na pasek broń.
Formez les faisceaux.	W kozły broń.
Rompez les faisceaux.	Rozbierz broń.

Croisez la baïonnette.	Krzyżuj broń.
Pointez !	Kłuj !
A droite (gauche)... pa- rez.	W prawo (lewo)... od- bij.
En tête... parez.	Głowę... zastaw.
A genou !	Kłęknij !
Debout !	Wstań !
Chargez !	Nabij broń :
Déchargez !	Nabój... wyjm.
Approvisionnez !	Ładuj... broń.
Sur tel but... commen- cez le feu.	Do takiego celu... ognia.
Cessez le feu !	Odbój !
Continuez le feu !	Strzelać !

Sabre.

Sabre... main !
Remettez... sabre !
Reposez... sabre !
Portez... sabre !
Présentez... sabre !
En garde !
Coup de pointe en
avant !

Emploi du revolver.

Haut le revolver !
Replacez le revolver !
Chargez !
Déchargez !

Pałasz.

Pałasz...w dłoń !
Schowaj... pałasz !
Opuść... pałasz !
Do boku... pałasz !
Prezentuj... pałasz !
Czuj !
Pchnij !

Rewolwer.

Rewolwer wyjm !
Rewolwer schowaj !
Nabij rewolwer !
Rozładuj rewolwer !

Sur tel but... commen-
cez le feu !

Cessez le feu !

Instruction à cheval.

Travail préparatoire.

Sautez à cheval.

Sautez à terre.

Sautez à cheval et à
terre.

Garde à vous !

Prenez vos rênes dans la
main gauche (droite).

Abandonnez vos rênes.

Rotation du bras droit
(gauche).

Rotation du corps à
droite (gauche).

Flexion du corps à
droite (gauche).

Flexion du corps en ar-
rière.

Élévation des cuisses.

Rotation de la cuisse
droite (gauche).

Flexion des jambes.

Rotation des pieds.

Déplacement de l'as-
siette.

Do takiego celu...ognia!

Odbój !

Służba konna.

*Ćwiczenia przygotowaw-
cze.*

Skoczyć na koń.

Zeskoczyć z koni.

Skoczyć na koń i z koni.

Baczność !

Wziąć cugle w lewą
(prawą) rękę.

Puścić cugle.

Okrecać prawą (lewą)
rękę.

Okrecać tułów w prawo
(lewo).

Przechylić tułów w pra-
wo (lewo).

Przechylić tułów w tył.

Unosić uda.

Okrecać prawe (lewe)
udo.

Zginać nogi.

Okrecać stopy.

Zmienić posadę.

Travail en bridon.

Marchez.
 Arrêtez.
 Tournez à droite (gauche).
 Demi-tour à droite (gauche).
 Oblique à droite (gauche).
 Rassemblement *ou* A tant de mètres, Rassemblement.
 Marchez à main droite (gauche).
 Marchez au trot.
 Marchez au pas.
 Marchez au galop.
 Allongez.
 Ralentissez.
 Individuellement: changez de main.
 Individuellement: doublez.
 Changez de main.
 Doublez.
 Individuellement: volte.
 Individuellement: demi-volte.

Koń na tężdzi.

Stępa = marsz.
 Stój.
 W prawo (lewo) = marsz.
 W tył w prawo (lewo) = marsz.
 W prawo wskos = marsz.
 Zbiórka *lub* O tyle metrów = Zbiórka.
 Jedźcie w prawo (lewo).
 Kłusem = marsz.
 Stępa = marsz.
 Galopem = marsz.
 Szybciej.
 Wolniej.
 Pojedynczo = zmienić kierunek.
 Pojedynczo = krzyżuj.
 Zmienić kierunek.
 Krzyżuj.
 Pojedynczo = wolta.
 Pojedynczo = pół-wolta.

Reculez.	Wstecz = marsz.
Abandonnez vos étriers.	Strzemiona puść.
Reprenez les étriers.	Strzemiona wdziej.
Relevez et croisez vos étriers sur l'encolure.	Skrzyżuj strzemiona.
Rabattez et chaussez vos étriers.	Rozkrzyżuj i wdziej strzemiona.
A cheval !	Na koń !
Pied à terre !	Z koni !
Trot enlevé.	Angielski kłus.
Trot assis.	Polski kłus.
En reprise.	Oddziałem.
En cercle.	W koło.
Marchez large.	Rozszerz koło.
Changez de cercle.	Zmień koło.
Par quatre = marche.	Czwórkami = marsz.
En bataille = marche.	Formuj front = marsz.
Halte.	Stój.
Chef de reprise.	Przewodni.

Travail en bride.

Prenez vos rênes dans main gauche.
Séparez vos rênes.
Abandonnez vos rênes de bride (de filet).
Demi-tour sur place.

Changez de diagonale (au trot enlevé).

Koń na munsztuku.

Wziąć cugle w lewą rękę.
Rozdzielić cugle.
Puścić cugle munsztuka.
Zwrot wstecz na miejscu.

Zmienić nogę (w angielskim kłusie).

*Ecole de canonnier
conducteur.*

A droite (gauche) =
alignement!

Par la droite (gauche)
par attelage = mar-
che.

Pour atteler = marche.

Attelez !

Dételez !

En bataille = marche.

Par la droite (gauche)
= défilez.

En avant = marche.

Canon (caisson, pièce)
= halte.

Au trot (galop, pas) =
marche.

A droite (gauche) =
marche.

Oblique à droite (gau-
che) = marche.

Demi-tour à droite
(gauche) = marche.

Face en avant (en ar-
rière) = amenez l'a-
vant-train.

Par pièce (par la gauche
par pièce) = marche.

*Szkoła kanoniera
konnowodnego.*

Do prawego (lewego)
= równaj !

Od prawego (lewego)
zaprzęgami = marsz.

Doz aprzęgania =
marsz.

· Zaprzęgaj !

Wyprzęgaj !

Formuj front = marsz.

Od prawego (lewego)
= ciągnij.

Naprzód = marsz.

Działo (jaszcz, zwód)
= stój.

Kłusem (galopem, stę-
pa) = marsz.

W prawo (lewo) =
marsz.

W prawo (lewo) wskos
= marsz.

W prawo (lewo) w tył
= marsz.

W nacieraniu (odwro-
cie) = zaprzodkuj.

Zwodami (od lewego
zwodami) = marsz.

A tant de mètres, forme-
mez le parc = marche.

*Instruction complémen-
taire d'équitation.*

Demi-tour sur les épau-
les.

Demi-tour sur les han-
ches.

Appuyez à droite (gau-
che).

Redressez.

Sur le pied droit (gau-
che)... Partez au ga-
lop.

*Instruction d'artillerie.
Ecole du canonnier
servant.*

Correcteur 18.

Ferme !

Pour le premier coup.

Feu !

Plateau 2, tambour 180.

Augmentez (diminuez)
de 20.

Angle de site plus
(moins) 5.

A droite (gauche) 5
tours.

O tyle metrów formuj
tabor = marsz.

Ćwiczenia dodatkowe.

Zwrot w tył na przo-
dzie.

Zwrot w tył na zadzie.

Zamknij w prawo (le-
wo).

Nawprost.

Z prawej (lewej) nogi...
Galopem.

*Nauka artylerji.
Szkoła kanoniera.*

Poprawiacz 18.

Ra-zem !

Pierwszy strzał.

Pal !

Krąg 2, Bęben 180.

Powiększyć (zmniej-
szyć) o 20.

Kąt położenia nagórny
(nadolny) 5.

W prawo (lewo) 5 obro-
tów.

Pointez.	Wyceluj !
Rapérez.	Oblicz uchylenie.
Au collimateur.	Celikiem.
<i>Ecole de la pièce.</i>	<i>Szkola zwodu.</i>
Rassemblement.	Zbiórka.
Canonniers = montez.	Kanonierzy = na wo- zy.
Canonniers = descen- dez.	Kanonierzy = z wo- zów.
Disposition de combat.	Przygotowania do bo- ju.
Disposition de route.	Przygotowania do po- chodu.
Caisson, prêt.	Jaszcz gotów.
Canon, prêt.	Działo gotowe.
A vos postes.	Na miejsca.
Pour abattre.	Do usadowienia.
Prêt.	Gotowe.
Abattez.	Usadów.
Ferme !	Ra-zem !
Pour relever.	Do dźwignięcia.
Relevez.	Dźwignij.
Sans abattre.	Bez usadowienia.
A terre.	Na ziemię.
Tir percutant.	Ogień uderzeniowy.
A obus explosifs.	Granatami.
Halte au feu.	Przestań strzelać.
Cessez le feu.	Odbój.
Inscrivez la dérive.	Zapisz uchylenie.

En surveillance.
Par 3, fauchez.
Par 3, fauchez double.
Tir progressif.
Sur tel but, volonté.

Abritez-vous.
Echelonnez de 5.
Augmentez (diminuez)
l'échelonnement de 5.
Par la droite (gauche)
par batterie.
Par la droite (gauche)
par pièce.

Ravitaillement.
1re section (pièce) à
mon commandement.
2e section (pièce) au
commandement du
capitaine.

Pour la 1re section (pièce).

Pour toute la batterie.
Tir de barrage.

*Instruction des batteries
attelées.*

Instruction de la pièce.

Pièce = halte.

Na dozór.
Po 3, kośba.
Po 3, kośba podwójna.
Ogień postępowy.
Do takiego celu, ogień
dowolny.

Schronić się.
Rozwinąć o 5.
Powiększyć (zmniejszyć)
rozwiniecie o 5.
Od prawego (lewego)
baterją.
Od prawego (lewego)
działami.

Dopełnić amunicję.
1^{sza} sekcja (1^{szc} działło)
na moją komendę.
1^{sza} sekcja (1^{szc} działło) na
komendę kapitana.

Dla 1^{szej} sekcji (1^{szego} działła).

Dla całej baterji.
Ogień zaporowy.

Baterja zaprzężona.

Szkoła zwodu.

Zwód = stój.

Contremarche = marche.	Marsz wsteczny = marsz.
Par pièce doublée = marché.	Zwodem rozwiniętym = marsz.
Vers la gauche, par pièce doublée = marche.	Zwodem rozwiniętym z lewej = marsz.
Par pièce = marche.	Zwodami = marsz.
Pièce, demi-tour à gauche = marche.	Zwód, na lewo w tył = marsz.
Face à gauche (droite), en batterie = halte.	Czołem w prawo (lewo) odprzodkuj = stój.
En batterie = halte.	W nacieraniu odprzodkuj = stój.
Face en arrière, en batterie = halte.	W odwrocie odprzodkuj = stój.
En batterie sur le chef de pièce.	Odprzodkować na naczelnika zwodu.
Face en arrière (en avant) amenez les avant-trains = marche.	W odwrocie (w nacieraniu) zaprzodkuj = marsz.

*Instruction de la
batterie.*

Szkola baterji.

Batterie = halte.	Baterja = stój.
Par pièce doublée, en bataille = marche.	Zwodem rozwiniętym formuj front = marsz.

KOMENDY KAWALERJI

ÉCOLE DU CAVAILIER A PIED.

Garde à vous.
Repos.
A droite... droite.
A gauche... gauche.
Oblique à droite...
droite.
Oblique à gauche...
gauche.
Demi-tour... droite.
En avant... marche.
Cavaliers... halte.
En arrière... marche.
Pas gymnastique...
marche.
Pas cadencé... marche.
Changez le pas... marche.
Marquez le pas... marche.
Demi-tour à droite...
marche.
Demi-tour à droite...
halte.

SZKOŁA ŻOŁNIERZA PIESZO.

Bacz... ność.
Spocznij.
W prawo... zwrot.
W lewo... zwrot.
W prawo, wskos...
zwrot.
W lewo, wskos... zwrot.
W tył... zwrot.
Naprzód... marsz.
Oddział... stój.
Wstecz... marsz.
Biegiem... marsz.
Miarowy krok... marsz.
Odmień...krok...marsz.
W miejscu... krok...
marsz.
W tył, zwrot... marsz.
W tył, zwrot... stój.

A droite (gauche)... marche.	W prawo, lewo... marsz.
A droite (gauche)... halte.	W prawo (lewo)... stój.
Oblique à droite (gau- che)... marche.	W prawo (lewo) wskos... marsz.

ÉCOLE DU
PELTON A PIED.

SZKOŁA PLUTONU
PIESZO.

Rassemblement.	Zbiórka.
Alignement.	Równaj.
Fixe.	Bacz.
Ouvrez vos rangs... marche.	Luzuj... marsz.
Serrez vos rangs... mar- che.	Połącz... marsz.
Peloton en arrière... marche.	Pluton, w tył... marsz.
Peloton en avant... marche.	Pluton, naprzód... marsz.
Peloton à droite (gau- che)... marche.	Pluton w prawo (le- wo)... marsz.
Peloton demi-tour à droite (gauche)... marche.	Pluton w lewo (pra- wo) w tył, zwrot... marsz.
Cavaliers, demi-tour... droite.	Oddział w tył, zwrot.

Cavaliers, demi-tour à droite... marche.	Oddział w tył, zwrot... marsz.
Oblique à droite (gauche)... marche.	W prawo (lewo), wskos... marsz.
Par quatre... marche.	Czwórki... marsz.
En bataille... marche.	Formuj front... marsz.
Cavaliers à droite (gauche)... droite (gauche).	Oddział w prawo (lewo)... zwrot.
Cavaliers à droite (gauche)... marche.	Oddział w prawo (lewo)... marsz.
Colonne... halte.	Kolumna... stój.

ÉCOLE DU PELOTON A CHEVAL.	SZKOŁA PLUTONU KONNO.

Ordre serré.	Szyk zwarty.
Comptez-vous quatre.	Czwórki odlicz.
A cheval.	Na koń.
Reprenez vos rangs.	W dwurząd wróć.
Pied à terre.	Z koni.
Peloton en avant... marche.	Pluton, naprzód... marsz.
Au trot (au galop)... marche.	Kłusem (galopem)... marsz.
Peloton en avant au trot (au galop)... marche.	Pluton, naprzód, kłusem (galopem)... marsz.

Peloton... halte.	Pluton... stój.
A volonté.	Dowolnie.
Demi-tour individuel.	Dowolnie, w tył... zwrot.
Sur un rang.	W jeden rząd... marsz.
Sur deux rangs.	W dwurząd... marsz.
Peloton à droite (gauche)... marche.	Pluton w prawo (lewo) marsz.
Peloton demi-tour à droite (gauche) ... marche.	Pluton w prawo (lewo), w tył... marsz.
Par quatre (allure)... marche.	Czwórki (kłusem, galopem), marsz.

MANIEMENT
DES ARMES.

WŁADANIE
BRONIĄ.

---

a. *Sabre.*

Sabre à la main.
Remettez... sabre.
Reposez... sabre.
Portez... sabre.
Présentez... sabre.
En garde.
Pointez.
En garde, en avant,
vers la gauche.
En garde à gauche.

a. *Pałasz.*

Pałasz w dłoń.
Schowaj... pałasz.
Opuść... pałasz.
Do boku... pałasz.
Prezentuj... pałasz.
Czuj.
Pchnij.
Czuj naprzód... w lewo,
Czuj w lewo.

En garde à droite.	Czuj w prawo.
En garde en arrière à droite.	Czuj w tył, w prawo.

Moulinets.

Commencez.
Cessez.
Moulinets de gauche à droite (de droite à gauche).

Młynki.

Zaczynaj.
Dosyć.
Młynki w lewo (młynki w prawo).

Coups de sabre.

Coup de sabre en avant vers la droite (gauche).
Sabrez.

Cięcia pałaszem.

Cięcie naprzód, w prawo (lewo).

Rąb.

b. Carabine.

L'arme sur l'épaule, droite.

Reposez... arme.
Présentez... arme.
Grenadière... arme.
L'arme à la bretelle.
A genou.
Couchez-vous.
Debout.

b. Karabin.

Na ramię... broń.

Do nogi... broń.
Prezentuj... broń.
Przez plecy... broń.
Na pasek... broń.
Kłęknij.
Padnij.
Wstań.

Baïonnette au canon.
Remettez la baïonnette.
Croisez la baïonnette.

Bagnet... na broń.
Bagnet... zdejm.
Krzyżuj... broń.

Formez les faisceaux. W kozły... broń.
Rompez les faisceaux. Rozbierz... broń.

EMPLOI DE
LA CARABINE.

UŻYCIE
KARABINU.

Chargez.	Nabij... broń.
Déchargez.	Nabój... wyjm.
A une cartouche, chargez.	Jednym nabojem nabij... broń.
A quatre cartouches, chargez.	Czterema nabojami nabij... broń.
Approvisionnez.	Ładuj... broń.
Feu de... tant... cartouches.	Ognia z... tylu... naboi.
Feu de... tant... chargeurs.	Ognia z... tylu... ładowników.
A... tant... de mètres.	Tyle... metrów.
Sur... tel... but.	Do... takiego... celu.
Feu.	Pal.
Feu par salves.	Salwa.
A... tant... de mètres.	Tyle... metrów.
Sur... tel... but.	Do... takiego celu.
Joue.	Cel.
Feu.	Pal.
Cessez le feu.	Odbój.
Inspection des armes.	Do przejrzenia... broń.

SZARŻA.

Pour l'attaque... chargez.	Do ataku broń... Szarża... Marsz, Marsz !
A tant de mètres... en fourrageurs.	Na tyle metrów... w rozsypkę... Marsz.
Demi-tour individuel.	Dowolnie, wtył, zwrot... Marsz.
A tant de mètres d'intervalles, par escouades, dispersion.	Na tyle metrów... odległości, zastępami, w rozsypkę... Marsz.
Pour l'attaque, à tant de mètres, en fourrageurs, chargez.	Szarża, w rozsypkę, na tyle metrów... marsz.
Mêlée.	Zamęt.
Ralliement.	Zbiór.
Rassemblement.	Zbiórka.

VOCABULAIRE

SŁOWNIK

A

Abaissement, <i>m.</i>	Zniżenie.
Abatis, <i>m.</i>	Zasiek.
Abattre.	Powalić na ziemię, uśmiercić.
Abattre un avion.	Strącić samolot.
Abord, <i>m.</i>	Dostęp.
Abreuvement, <i>m.</i>	Pojenie (konie).
Abreuvoir, <i>m.</i>	Poidło, wodopój, koryto.
Abri, <i>m.</i>	Schronisko.
Abri blindé, <i>m.</i>	Schronisko pancerne.
Abri caverne, <i>m.</i>	Schronisko podziemne.
Abri à l'épreuve, <i>m.</i>	Schronisko wytrzymałe.
Abri léger, <i>m.</i>	Schronisko słabe.
Abri de guetteur, <i>m.</i>	Schronisko czatownicze.
Adjudant, <i>m.</i>	Adjutant.
Adjudant de campement.	Adjutant kwaterunkowy.
Adjudant de casernement.	Adjutant koszarowy.
Adjudant maître-armurier, <i>m.</i>	Adjutant mistrz rusznikarski.
Administration, <i>f.</i>	Administracja.
Aérien, <i>nne.</i>	Napowietrzny.
Aérodrome, <i>m.</i>	Aerodrom, pole lotnicze.

Aéronaute, <i>m.</i>	Aeronauta.
Aéroplane, <i>m.</i>	Samolot (aeroplan).
Aérostat, <i>m.</i>	Balon (aerostat).
Affectation, <i>f.</i>	Przydzielenie.
Agent de liaison, <i>m.</i>	Połączeniowy.
Agent de transmission, <i>m.</i>	Przesyłacz.
Aide-grenadier, <i>m.</i>	Pomocnik (grenadjera).
Aiguille, <i>f.</i>	Igła.
Aile, <i>f.</i>	Skrzydło (wojska).
Aile droite du berceau, <i>f.</i>	Prawa ściana kolebki (działo).
Aileron, <i>m.</i>	Skrzydełko, lotka (u samolotu) bocznej równowagi.
Ailes fuyantes, <i>f.</i>	Skrzydła ścięte (u samolotu).
Ailes rectilignes, <i>f.</i>	Skrzydła prostokątne (samolotu).
Alaise, <i>f.</i>	Leżak.
Alêne, <i>f.</i>	Szydło.
Alimentation, <i>f.</i>	Żywność.
Altimètre, <i>m.</i>	Wysokomierz ; wskaźnik wysokości ; altymetr (u samolotu).
Altimètre enregistreur, <i>m.</i>	Wysokomierz zapisujący.
Allure, <i>f.</i>	Postawa, chód (konia).
Amble, <i>m.</i>	Skrocz (chód konia inochoda).

Ame, <i>f.</i>	Kanał (lufy).
Amiral, <i>m.</i>	Admirał.
Ammerissage, <i>m.</i>	Osiadanie na wodzie (o samolocie) w odróż- nieniu od « atterris- sage » lądowanie.
Amorce, <i>f.</i>	Kapsla zapalowa.
Ancre, <i>f.</i>	Kotwica.
Anémomètre, <i>m.</i>	Wiatromierz, wskaźnik szybkości wiatru, anemometr.
Angle, <i>m.</i>	Kąt.
Angle aigu, <i>m.</i>	Kąt ostry.
Angle d'arrivée, <i>m.</i>	Kąt dolotu.
Angle de chute, <i>m.</i>	Kąt upadku.
Angle de chute des ta- bles, <i>m.</i>	Kąt upadku według tabel.
Angle de départ, <i>m.</i>	Kąt wylotu.
Angle de direction, <i>m.</i>	Kąt kierunku.
Angle droit, <i>m.</i>	Kąt prosty.
Angle de hausse, <i>m.</i>	Kąt celownika.
Angle d'incidence, <i>m.</i>	Kąt upadania.
Angle mort, <i>m.</i>	Kąt martwy.
Angle au niveau, <i>m.</i>	Kąt podniesienia.
Angle optique, <i>m.</i>	Kąt optyczny.
Angle obtus, <i>m.</i>	Kąt rozwarty.
Angle de projection, <i>m.</i>	Kąt rzutu.
Angle de réflexion, <i>m.</i>	Kąt odbicia.
Angle de relèvement, <i>m.</i>	Kąt podrzutu.
Angle de site, <i>m.</i>	Kąt położenia.

Angle de surveillance.	Kąt dozoru.
Angle de tir, <i>m.</i>	Kąt strzału.
Angle de transport, <i>m.</i>	Kąt przesunięcia.
Anneau coulant, <i>m.</i>	Uszy (jaszcz, działo).
Antenne, <i>f.</i>	Antena (w znaczeniu wysuniętych naprzód linii połączeń radioelektrycznych).
Appareil, <i>m.</i>	Aparat, przyrząd.
Appareil de pointage, <i>m.</i>	Przyrząd celowniczy (działo).
Appel, <i>m.</i>	Apel.
Arc, <i>m.</i>	Łuk (do strzelania), łuk (część koła), kabłąk, łęk, obląk.
Arcade, <i>f.</i>	Łęk (u siodła).
Arçon, <i>m.</i>	Terlica.
Arcs boutants de butées de renforcement, <i>m.</i>	Przypory podpórek bojowych (u jaszcz).
Arme, <i>f.</i>	Broń, oręż.
Armé.	Zbrojny, uzbrojony.
Armée, <i>f.</i>	Armja.
Armement, <i>m.</i>	Uzbrojenie, zbrojenie się.
Armes, <i>pl.</i>	Wojsko, herb.
Armistice, <i>m.</i>	Zawieszenie broni, rozejm.
Armurier, <i>m.</i>	Puszkarz, rusznikarz.
Arrêts de rigueur.	Areszt obostrzony.

Arrêts simples.	Areszt zwykły.
Arrière-ban, <i>m.</i>	Pospolite ruszenie.
Arrière-garde, <i>f.</i>	Straż tylna, arjer-garda.
Arrière-main, <i>m.</i>	Tył konia.
Ars, <i>m.</i>	Żył przedniej łopatk (u konia).
Arsenal, <i>m.</i>	Arsenał.
Artifices, <i>m. pl.</i>	Ognie puszkarskie.
Artifices à signaux.	Ognie puszkarskie sygnałowe.
Artillerie, <i>f.</i>	Artylerja.
Artillerie d'assaut.	Artylerja atakowa.
Artillerie antiaérienne.	Artylerja przeciw samolotom.
Artillerie de campagne.	Artylerja polowa.
Artillerie de corps d'armée.	Artylerja korpusu armji.
Artillerie lourde.	Artylerja ciężka.
Artillerie lourde longue.	Artylerja ciężka dalekonośna.
Artillerie lourde courte.	Artylerja ciężka krótkonośna.
Artillerie à pied.	Artylerja piesza.
Artillerie de tranchée.	Artylerja okopowa.
Aspirant, <i>m.</i>	Podchorąży.
Assimilation, <i>f.</i>	Utożsamienie.
Assimilé, <i>m.</i>	Utożsamiony (w stopniu np. lekarz, mający rangę kapitana).

Atelier, <i>m.</i>	Pracownia, warsztat, grupa robotników.
Attelage, <i>m.</i>	Sprzężaj.
Atterrir.	Przybić do lądu.
Atterrir en vol plané.	Wylądować (o samo- locie) lotem szybo- wym, bez motoru.
Atterrissage, <i>m.</i>	Lądowanie (o lotnict- wie) w odróżnieniu od « ammerrissage » - osiadanie na wodzie.
Auge, <i>f.</i>	Podgardlica (u konia).
Auto-canon, <i>m.</i>	Działo samochodowe.
Automobile, <i>m.</i>	Samochód.
Avant-garde, <i>f.</i>	Przednia straż, awan- garda.
Avant-main, <i>m.</i>	Przód u konia.
Avant-poste, <i>m.</i>	Forpoczta.
Avant-train, <i>m.</i>	Przód wozu, karety. Pierś i nogi przednie konia. Przodkara (u armaty).
Avertissement, <i>m.</i>	Napomnienie.
Aviateur, <i>m.</i>	Lotnik (awjator).
Aviation, <i>f.</i>	Lotnictwo (awjacja).
Avion, <i>m.</i>	Samolot (aeroplan).
Avion d'accompagne- ment de l'infanterie.	Samolot, towarzyszący piechocie.
Avion de bombarde- ment.	Samolot do bombardo- wania.

Avion de chasse.	Samolot bojowy.
Avion de commandement.	Samolot dowództwa.
Avion-estafette.	Samolot-goniec.
Avion à hélice propulsive.	Samolot o śrubie popychającej, pchającej.
Avion à hélice tractive.	Samolot o śrubie ciągnącej.
Axe, <i>m.</i>	Oś.
Axe d'accrochage du débouchoir.	Oś odtyczki (jaszcz).
Axe d'accrochage et son levier.	Oś zaczepowa z rękojeścią (u jaszcz).
Axe de l'extracteur.	Oś wyciągacza (działo).
Axe de liaison.	Oś łączności.
Axe du marteau.	Oś kurka (u działa).

B

Bague d'arbre de poutage, <i>f.</i>	Pierścień od wała mechanizmu do celowania na wysokość (pompa bateryjna).
Baguette, <i>f.</i>	Stępel (karabina).
Baïonnette, <i>f.</i>	Bagnet.
Balle, <i>f.</i>	Kula.
Ballon, <i>m.</i>	Balon.
Ballon captif.	Balon uwiązany (drachen, kielbasa).
Ballon d'essai.	Balon próbny.

Ballon libre.	Balon wolny, sferyczny.
Ballon pilote.	Balon przewodni, prowadzący.
Ban, <i>m.</i>	Otrąbienie, obębienie, ogłoszenie.
Bandes molletières, <i>f.</i>	Owijaki.
Bande rectiligne.	Pas prostokreślny.
Banquette de tir, <i>f.</i>	Ława strzelnicza.
Barbe, <i>f.</i>	Broda (u konia).
Barbotage, <i>m.</i>	Picie z otręb dla koni.
Barrage, <i>m.</i>	Ogień zaporowy.
Barrage mobile.	Ruchomy ogień zaporowy.
Barre à main, <i>f.</i>	Drag górniczy.
Barre de serrage de volant, <i>f.</i>	Wierzchnia listwa zacisku.
Base, <i>f.</i>	Podstawa.
Base de la trajectoire.	Cięciwa krzywicy.
Basting, <i>m.</i>	Tarcica.
Bastion, <i>m.</i>	Bastjon (stała fortyfikacja lub polowa, składająca się z dwóch czół i dwóch barków).
Bât de mulet, <i>m.</i>	Juki na muła.
Battant, <i>m.</i>	Zatrask sworzenia. (jaszcz).
Battant de crosse.	Dolne strzemionko (karabina).
Batterie, <i>f.</i>	Baterja.

Battre aux champs.	Bębnić na wymarsz.
Battre aux champs en marchant.	Bębnić « w pole na wy- marsz ».
Battre le rappel.	Bębnić powtórny apel.
Baudruche, <i>f.</i>	Pęcherz, kiszka (błona kiszkowa do balo- nów).
Bec de l'appareil, <i>m.</i>	Dziób (samolotu).
Bec du crochet de char- geur.	Dziób czepika (kara- bin).
Bec de crosse.	Dziób kolby (karabina).
Bec d'espagnolette.	Ząb klamki (u jaszczka).
Bec de masselotte.	Ząb ciężarka (zamek działa).
Bêche, <i>f.</i>	Lemiesz (u działa).
Bêche portative, <i>f.</i>	Rydel podręczny.
Berceau de pointage, <i>m.</i>	Kolebka celownicza (działo).
Berme, <i>f.</i>	Ścieżka.
Béton armé, <i>m.</i>	Beton pancerny.
Bidon, <i>m.</i>	Manierka.
Bielle, <i>f.</i>	Przewód (pompa bate- ryjna).
Billet de logement, <i>m.</i>	Karta kwaterunkowa.
Billot, <i>m.</i>	Pieniek.
Biplan, <i>m.</i>	Dwupłatowiec (samo- lot), biplan.
Blockhaus, <i>m.</i>	Blokhaus. Strażnica.
Bobine, <i>f.</i>	Szpulka.
Boîte, <i>f.</i>	Puszka, pudełko.

Boîte à clous et crampons.	Pudełko na ufnale i ocele (jaszcz).
Boîte de culasse.	Obsada zamka (karabina).
Boîte à fusée.	Pudełko na zapalniki (jaszcz).
Boîte à graisse.	Puszka do tłuszczu.
Boîte d'ogive.	Gniazdo ostrołukowe (jaszcza).
Bond, <i>m.</i>	Doskok, sus.
Bonis, <i>m. pl.</i>	Oszczędności.
Bonnet de police, <i>m.</i>	Furażerka.
Bord, <i>m.</i>	Brzeg.
Bord de l'aile.	Brzeg skrzydła (u samolotu).
Bouche, <i>f.</i>	Wylot (działa), ujście rzeki.
Bouchon, <i>m.</i>	Zatyczka, korek.
Bouchon allumeur.	Zapalnik.
Bouchon allumeur à percussion.	Zapalnik uderzeniowy.
Bouchon d'avant.	Przednia zatyczka (działa).
Bouchon de l'orifice de remplissage.	Tylna zakrętka (u działa).
Boucler.	Związać w pierścień.
Boucler la boucle.	Zrobić kozła w powietrzu (o samolocie); po angielsku — looping the loop.

Bouclier, <i>m.</i>	Puklerz, tarcza (tarcza u działa, u jaszczu).
Boulet, <i>m.</i>	Przegubie (u konia).
Bourgeron en treillis, <i>m.</i>	Bluza płócienna.
Bourrelets, <i>m.</i>	Skraj łuski (naboju).
Boussole, <i>f.</i>	Kompas.
Bout, <i>m.</i>	Koniec.
Bout de l'aile.	Koniec skrzydła (o samolocie).
Bout du nez.	Podchrapie (u konia).
Bout de timon.	Przednia część dyszla (np. u jaszczu).
Bouton, <i>m.</i>	Guzik.
Bouton de bidon.	Korek do manierki.
Bouton du bonhomme d'arrêt.	Główka zatrzasku bezpieczeństwa (w mechanizmie kurkowego działa).
Bouton de culasse.	Zaczepka trzonowa (zamka karabina).
Bouton de fusil.	Zatyczka do karabina.
Boutonnière, <i>f.</i>	Dziurka od guzika.
Boyau, <i>m.</i>	Przekop.
Boyau d'adduction.	Przekop doprowadzający.
Boyau de communication.	Przekop komunikacyjny.
Boyau d'évacuation.	Przekop opróżniający.
Bracelet pontet, <i>m.</i>	Pierścień (karabina).
Brancardier, <i>m.</i>	Sanitarjusz.

Branche, <i>f.</i>	Gałęź.
Branche ascendante.	Część wstępująca.
Branche descendante.	Część zstępująca.
Branche de l'hélice.	Śmiga (jedna z dwu części śruby samolotu).
Branche de support.	Wąsy (u jaszczka).
Branches de l'extracteur.	Ramiona wyciągacza (u działa).
Brayer, <i>m.</i>	Tulejka do noszenia sztandaru na pasie.
Brèche, <i>f.</i>	Wyłom.
Bretelles, <i>f. pl.</i>	Szelki.
Bretelles, <i>f.</i>	Szleje (okopy).
Bretelle de bidon.	Pasek do manierki.
Bretelle de fusil.	Pasek do karabina.
Bretelles de sac.	Szelki od plecaka.
Bride de fourchette, <i>f.</i>	Kuna wpustu dyszlowego (u jaszczka).
Brigade, <i>f.</i>	Brygada.
Brigadier, <i>m.</i>	Brygadjer, stopień żołnierski w kawalerji i artylerji.
Brigadier de chambrée.	Brygadjer izbowy.
Brigadier-fourrier.	Brydadjer furjer.
Brigadier fonctionnaire fourrier.	Brygadjer furjer biurowy.
Brigadier de garde.	Brygadjer warty.
Brigadier d'ordinaire.	Brygadjer od wiktów.
Brigadier de pièce.	Brygadjer zwodu.

Brodequins, <i>m.</i>	Trzewiki, buty.
Brosse, <i>f.</i>	Szczotka.
Brosse d'armes.	Szczotka do broni.
Brosse à chaussures.	Szczotka do butów.
Brosse à habit.	Szczotka do ubrania.
Brosse à laver.	Szczotka do prania.
But, <i>m.</i>	Cel.
Butée de fermeture, <i>f.</i>	Opora zamkowa (u zamka działa).
Butée de renversement.	Podpórki bojowe (u jaszczu).
Butin, <i>m.</i>	Zdobycz, łup.

C

Cadran, <i>m.</i>	Krąg (u jaszczu).
Cadre, <i>m.</i>	Rama, kadr, kadry woj-skowe.
Cadre complémentaire.	Kadry uzupełniające.
Cadre de sac.	Rama plecaka.
Cadre supplémentaire.	Kadry dodatkowe.
Cahier des charges, <i>m.</i>	Kontrakt (ściśle: warunki kontraktu).
Cahier de visites médicales.	Rejestr oględzin lekarskich.
Caillebottis, <i>m.</i>	Mostek drewniany przykrywający ściek (rynsztok).
Caisson, <i>m.</i>	Jaszcz.

Caissons en batterie.	Jaszcz odprzodkowa- ny.
Caleçon, <i>m.</i>	Gacie.
Calibre, <i>m.</i>	Wagomiar (kaliber).
Cambrure, <i>f.</i>	Krzywizna (lotnictwo).
Camouflage, <i>m.</i>	Zamaskowanie.
Camp, <i>m.</i>	Obóz.
Camp d'instruction, <i>m.</i>	Obóz ćwiczebny.
Campement, <i>m.</i>	Obozowisko.
Canal pour l'échappe- ment des gaz, <i>m.</i>	Ujście dla gazów (za- mek karabina).
Canon, <i>m.</i>	Działo, armata, lufa karabina, broni pal- nej. Goleń (u konia). W munsztuku dwa kolanka, oparte na drażkach (wąsach).
Canons de mors.	Wąsy munsztuka.
Canonnier, <i>m.</i>	Kanonier.
Canonnier chargeur.	Kanonier ładowniczy.
Canonnier conducteur.	Kanonier konnowodny.
Canonnier déboucheur.	Kanonier odtyczkowy.
Canonnier-éclaireur.	Kanonier wywiadowca.
Canonnier pointeur.	Kanonier celowniczy.
Canonnier pourvoyeur.	Kanonier wręczyciel.
Canonnier servant.	Kanonier działowy.
Canonnier tireur.	Kanonier strzelniczy.
Cantine, <i>f.</i>	Kantyna.
Cantinier, <i>m.</i>	Markietan.
Cantinière, <i>f.</i>	Markietanka.

Cantonnement, <i>m.</i>	Kwaterna, leże.
Capitaine, <i>m.</i>	Kapitan, stopień oficerski, między porucznikiem a kometantem.
Capitaine adjoint.	Kapitan pomocnik.
Capitaine adjudant-major.	Kapitan adjutant-major.
Capitaine chargé du matériel.	Kapitan składów.
Capitaine chargé de l'organisation du tir.	Kapitan strzelnic.
Capitaine de frégate.	Kapitan fregaty.
Capitaine inspecteur d'armes.	Kapitan inspektor broni.
Capitaine trésorier.	Kapitan skarbnik.
Capitaine de vaisseau.	Kapitan okrętu.
Caporal, <i>m.</i>	Kapral, stopień żołnierski w piechocie.
Caporal adjoint au fourrier.	Kapral pomocnik furjera.
Caporal de chambrée.	Kapral izbowy.
Caporal d'escouade.	Kapral zastępu.
Caporal fourrier.	Kapral furjer.
Caporal d'ordinaire.	Kapral od wiktów.
Caporal-sapeur.	Kapral saper.
Caporal de semaine.	Kapral służbowy (tygodniowy).
Capote, <i>f.</i>	Płaszcz.

Capote de guérite.	Płaszcz wartowniczy, (wiszący w budce wartownika).
Capoter.	Przewrócić się do góry nogami (o samolocie, samochodzie).
Carabine, <i>f.</i>	Karabin.
Carnet de l'observa- toire, <i>m.</i>	Zeszyt posterunku ob- serwacyjnego.
Cartepillar, <i>m.</i>	Samochód pełzający.
Cartouche, <i>f.</i>	Nabój, ładunek.
Cartouche-signaux.	Naboje sygnałowe.
Cartouchière, <i>f.</i>	Ładownica.
Case d'armon, <i>f.</i>	Skrzynia rozworowa (u jaszczka).
Caserne, <i>f.</i>	Koszary.
Casque en fer, <i>m.</i>	Hełm żelazny.
Cassation, <i>f.</i>	Skasowanie (zniżenie stopniowego na pros- tego żołnierza).
Cavalerie, <i>f.</i>	Konnica, jazda, kawa- lerja.
Ceinturon, <i>m.</i>	Pas.
Cellule, <i>f.</i>	Cela, zamknięcie w celi.
Centraux aérostiers.	Centrale dla balonów.
Centraux arrière.	Centrale tyłowe.
Centraux avant.	Centrale przodowe.
Centraux aviation.	Centrale lotnictwa.
Centraux d'observa- tion.	Centrale dla obserwa- cji.

Centre de renseignements.	Środowisko wywiadowcze.
Centre de renseignements avancé.	Środowisko wywiadowcze, wysunięte.
Centre de résistance.	Środowisko oporu.
Ceinture, <i>f.</i>	Pas, opaska (naboju).
Cerclage, <i>m.</i>	Opasanie.
Cercle, <i>m.</i>	Szyna obřeczowa (u działa).
Cerf-volant, <i>m.</i>	Latawiec.
Chaîne, <i>f.</i>	Łańcuch (gońców, łączności).
Chaînes de bout de timon.	Łańcuchy naszelnikowe (u jaszczu).
Chaînette à té (T).	Łańcuszek z haczykiem podwójnym (u jaszczu).
Chambre, <i>f.</i>	Komora (zamek karabinu).
Chambrée, <i>f.</i>	Izba (koszarowa).
Champ de bataille, <i>m.</i>	Pole bitwy.
Champ de tir.	Pole strzelnicze.
Chandail, <i>m.</i>	Koszula ciepła, wełniana.
Chanfrein, <i>m.</i>	Część łba u konia od brwi po nozdrza.
Chantier, <i>m.</i>	Majdan.
Chape, <i>f.</i>	Łącznik (u działa).
Chapeau, <i>m.</i>	Ocap.
Chapska, <i>m.</i>	Rogatywka.

Char d'assaut.	Wóz pancerny (tank).
Charge, <i>f</i> .	Natarcie, szarża konni- cy. Ładunek (prochu lub materiału wybu- chowego).
Charger.	Nabijać (broń).
Chargez .	Nabij broń (komenda).
Chargeur, <i>m</i> .	Ładowniczy (kanonier), ładownik.
Charriot d'atterrissage, <i>m</i> .	Podwozie (u samolotu).
Chasseur, <i>m</i> .	Strzelec.
Châssis, <i>m</i> .	Rama, rusztowanie schroniska.
Châssis d'atterrissage, <i>m</i> .	Podwozie (samolotu).
Châssis-coffrants.	Ramy szalujące (schro- niska).
Chaussette, <i>f</i> .	Skarpetka.
Chaussures de repos, <i>f. pl</i> .	Lekkie trzewiki.
Chef, <i>m</i> .	Szef, zwierzchnik, na- czelnik.
Chef de bataillon.	Szef bataljonu.
Chef de bataillon de semaine.	Służbowy szef bata- ljonu.
Chef d'escadron.	Szef szwadronu.
Chef de section.	Naczelnik sekcji.
Chef du génie.	Szef inżynierji.
Chef de liaison.	Naczelnik łączności.

Chef d'orchestre.	Kapelmistrz.
Chef de pièce.	Naczelnik zwodu.
Chefferie, <i>f.</i>	Szefostwo (oddział inżynierji).
Chemise, <i>f.</i>	Koszula.
Cheval, <i>m.</i>	Koń.
Cheval d'attelage.	Koń zaprzęgowy.
Cheval de bât.	Koń juczny.
Cheval capricieux.	Koń grymaśny.
Cheval emporté.	Koń rozbrykany, ponoszący.
Cheval hongre.	Walach.
Cheval ombrageux.	Koń strachliwy.
Cheval de selle.	Koń wierzchowy.
Cheval de trait.	Koń pociągowy.
Cheval vicieux.	Koń narowisty.
Chevaux de frises, <i>m. pl.</i>	Kozły (drewniane, żelazne krzyżowe barjery).
Chevillette chef de timon, <i>f.</i>	Tylna zatyczka dyszlowa (u jaszczu).
Chevillette du levier d'accrochage, <i>m.</i>	Zatyczkadźwignizacze-piacza.
Chevron, <i>m.</i>	Krokiew.
Chien, <i>m.</i>	Kurek (karabina). Cyniel (celownika działa).
Cible, <i>f.</i>	Tarcza celownicza, cel.
Cirage, <i>m.</i>	Smarowidło do butów.

Circuit, <i>m.</i>	Przewodnik (w znaczeniu linii telefonicznej).
Circuit de l'aérostation.	Linja balonowa (telefonu).
Court-circuit.	Krótkie spięcie.
Cisailles à main, <i>f.</i>	Nożyce.
Cisailles à main ordinaires.	Nożyce zwykłe.
Cisailles à main renforcées.	Duże nożyce.
Ciseau, <i>m.</i>	Dłuto, dłutko.
Ciseau de charpentier.	Dłuto ciesielskie.
Claie, <i>f.</i>	Płot pleciony (chruściany).
Clairon, <i>m.</i>	Trąbka o dźwięku ostrym, używana w piechocie.
Clairon, <i>m.</i>	Trębacz (w piechocie).
Classe, <i>f.</i>	Klasa, rocznik poboru (rekrutów).
Clavette, <i>f.</i>	Przednia zatyczka dyszlowa (u jaszczar).
Clavette de chape.	Zawora (u działa).
Clayonnage, <i>m.</i>	Plecionka (z łoziny, chrustu).
Clayons, <i>m. pl.</i>	Łozina.
Clef à écrou, <i>f.</i>	Klucz do muter.
Cloche-pied, <i>m.</i>	Na jednej nodze, kulając.

Cloisonnement, <i>m.</i>	Przegroda.
Clou, <i>m.</i>	Ufnal.
Coche, <i>f.</i>	Nacięcie.
Coffrage, <i>m.</i>	Rusztowanie.
Coffre, <i>m.</i>	Skrzynia (nabojowa u jaszczu).
Coffre à avoine.	Skrzynia na owies (u jaszczu).
Coiffe, <i>f.</i>	Nakrycie głowy, czapka, kaszkiet.
Coin en bois, <i>m.</i>	Klin drewniany.
Colique, <i>f.</i>	Kolki.
Collet, <i>m.</i>	Szyja (szyja naboju).
Collier, <i>m.</i>	Chomać.
Collimateur de pointage, <i>m.</i>	Celik stały (u przyrządu celowniczego działu).
Collimateur de repérage.	Celik pomocniczy (u przyrządu celowniczego działu).
Colonel, <i>m.</i>	Pułkownik.
Colonne, <i>f.</i>	Kolumna (wojska).
Colonne d'appareil de pointage.	Słup przyrządu celowniczego (u działu).
Colonne de compagnie.	Kolumna kompanji.
Colonne de demi-section.	Kolumna półsekcji.
Colonne par quatre.	Kolumna czwórkami.
Comité de surveillance des approvisionnements de siège, <i>m.</i>	Komitet dozoru zaprowiantowania na czas oblężenia.

Commandant, <i>m.</i>	Komendant, stopień oficerski (między ka- pitanem a podpuł- kownikiem) a także dowódzca. Comman- dant — dowodzący.
Commandant d'armes.	Komendant broni.
Commandant du cam- pement.	Komendant obozu.
Commandant de dépôt.	Komendant zakładu.
Commandant de la pla- ce.	Komendant placu.
Commandant supérieur de la défense.	Wyższy komendant obrony.
Commandant du train de combat.	Dowódzca taboru bo- jowego.
Commandement, <i>m.</i>	Dowództwo.
Commandement terri- torial.	Dowództwo obszaru.
Commissaire général de la marine, <i>m.</i>	Komisarz generalny marynarki.
Commission, <i>f.</i>	Komisja.
Commission des distri- butions.	Komisja rozdawnic- twa.
Commission des ordi- naires.	Komisja wiktów.
Commissionné, <i>m.</i>	Na dodatkowej służbie (nie pełnej).
Commissures des lè- vres, <i>f.</i>	Kąty pyska (u konia).

Compagnie, <i>f.</i>	Kompanja (jednostka składowa bataljonu).
Compagnie d'aérostiers.	Kompanja balonowa.
Compagnie de dépôt.	Kompanja zakładowa.
Compagnie d'élite.	Kompanja wyborcza.
Compagnie hors rang.	Kompanja pozafron- towa.
Compagnie mitrail- leuse.	Kompanja kartaczow- nic.
Compagnie nourricière.	Kompanja, wydająca żywność.
Compartimentage, <i>m.</i>	Podzielenie.
Comptable, <i>m.</i>	Rachmistrz.
Concentration du feu.	Ześrodkowanie ognia.
Congé, <i>m.</i>	Urlop (zwolnienie, trwające dłużej niż 30 dni).
Conseil de défense, <i>m.</i>	Rada obrony.
Conseil de guerre, <i>m.</i>	Sąd wojenny.
Consigne, <i>f.</i>	Rozkaz, zakaz.
Consigne au quartier, <i>f.</i>	Zakaz wychodzenia z koszar.
Console de bouclier, <i>f.</i>	Wspórnik tarczy (u ja- szcza.)
Console de galerie.	Wspórnik półki (u ja- szcza).
Consultation, <i>f.</i>	Porada (lekarska).
Consultation motivée.	Porada uzasadniona.
Contre-amiral, <i>m.</i>	Kontr-admirał.
Contre-appel, <i>m.</i>	Powtórny apel.

Contre-batterie, <i>f.</i>	Ogień przeciw bateryjny.
Contre-pente, <i>f.</i>	Przeciwspadek.
Contre-préparation, <i>f.</i>	Przeciwdziałanie.
Contre-visite, <i>f.</i>	Powtórne oględziny (le-karskie).
Contrôleur général, <i>m.</i>	Kontroler generalny.
Convoi, <i>m.</i>	Konwój.
Cordage, <i>m.</i>	Liny.
Corde à chevaux, <i>f.</i>	Powróż biwakowy (przy jaszczu).
Corde de déchirure, <i>f.</i>	Linka do rozpruwania balonu.
Cordon de fusil, <i>m.</i>	Sznur do czyszczenia karabina.
Cordon de tirage, <i>m.</i>	Sznury.
Cordon de tire-feu.	Pociągiciel (przy mecha- nizmie kurkowym działa).
Corps, <i>m.</i>	Każdasamodzielnajed- nostka jak : pułk, bataljon, kompanja saperów, park, grupa artylerji.
Corps d'armée.	Korpus armji.
Corps de garde.	Odwach.
Correcteur, <i>m.</i>	Poprawiacz (w jaszczu).
Corvée, <i>f.</i>	Robocizna.
Côte, <i>f.</i>	Żebro (u konia), pagó- rek, wzniesienie.

Couche d'éclatement.	Warstwa wybuchu.
Coup de main, <i>m.</i>	Wycieczka.
Coup percutant.	Strzał uderzeniowy.
Couper l'allumage.	Przerwać zapalanie (u samolotu).
Courbe, <i>f.</i>	Krzywa (linja).
Courbe de sécurité.	Krzywa bezpieczeństwa.
Coureur, <i>m.</i>	Goniec(szybkobiegacz).
Couronne, <i>f.</i>	Korona (kopyta końskiego).
Couronné.	Zbicie kolan (u konia).
Courroie, <i>f.</i>	Rzemień, rzemyk.
Courroie de rechange.	Rzemień zapasowy.
Courroie de côté.	Rzemień boczny.
Coussin, <i>m.</i>	Opór hamulca bojowego (u dział).
Couvercle, <i>m.</i>	Wiek.
Couvercle du débouchoir.	Pokrywka odtyczki (u jaszcz).
Couvert, <i>m.</i>	Oslona.
Couvre-essieu, <i>m.</i>	Pochwa osiowa (u przyrządu celowniczego dział).
Couvre-joint, <i>m.</i>	Fartuch dolny (u jaszcz).
Couvre-support.	Kaptur na podstawę przyrządu celowniczego (u dział).
Crampon, <i>m.</i>	Ocel.

Cran de mire, <i>m.</i>	Szczerbina celownicza.
Crapouillot, <i>m.</i>	Granatnik okopowy.
Cravate, <i>f.</i>	Krawat.
Crémaillère, <i>f.</i>	Listwa trybowa (przy mechanizmie kurkowym działa).
Créneau, <i>m.</i>	Strzelnica (otwór do strzelania).
Crête de feu, <i>f.</i>	Grzbiet ognia (w okopie).
Crin, <i>m.</i>	Włosień (włos koński).
Crinière, <i>f.</i>	Grzywa (końska).
Crochet-cheville, <i>m.</i>	Sworzeń (u jaszcza).
Crochet de chargeur.	Czepik (karabina).
Crochet de flèche.	Hak tylny (u jaszcza).
Croisière, <i>f.</i>	Garda (bagneta).
Croix-Rouge, <i>f.</i>	Czerwony Krzyż.
Crosse, <i>f.</i>	Kolba (karabina, działa).
Crosse, <i>f.</i> ou patin, <i>m.</i> de queue.	Tylna podpórka, szczudło (u samolotu) — nie należy używać wyrazu « łyżwa », bo może to mieć inne zastosowanie.
Croupe, <i>f.</i>	Zad (koński).
Croupière, <i>f.</i>	Podogonie.
Cuillère, <i>f.</i>	Łyżka.
Cuisse, <i>f.</i>	Słabizna (u konia).

Culasse, <i>f.</i>	Zamek (działa, karabina, tył broni palnej).
Curette, <i>f.</i>	Skrobaczka (przy jaszczu).
Curseur, <i>m.</i>	Suwak na celowniku (karabina).
Cylindre, <i>m.</i>	Trzon (karabina).

D

Dé à coudre, <i>m.</i>	Naparstek.
Déboucheur, <i>m.</i>	Odtyczkowy (kano- nier).
Débouchoir, <i>m.</i>	Odtyczka (u jasz- cza).
Décalage d'horaire.	Zmiana rozkładu go- dzin.
Décision journalière, <i>f.</i>	Rozkaz codzienny.
Défaite, <i>f.</i>	Porażka.
Défenses accessoires.	Dodatkowe fortyfika- cje.
Défilement, <i>m.</i>	Skrycie.
Dégonfler.	Wypuszczać gaz (z ba- lonu).
Degré, minute, seconde.	Stopień, minuta, se- kunda.
Délégué à l'habillement, <i>m.</i>	Kontroler ubiorczy.
Délicoter.	Zdjąć kantar.

Dent du marteau, <i>f.</i>	Tryby kurka (przy mechanizmie kurkowym działa).
Déployer.	Rozwijać (kolumnę wojska).
Dépôt, <i>m.</i>	Zakład (pułku, armji).
Déraper.	Poślizgnąć się w bok (o samolocie, o samochodzie).
Dérivation, <i>f.</i>	Zboczenie (kuli).
Dérive, <i>f.</i>	Zboczenie okrętu, płynienie ukośne, kąt tegoż zboczenia (o okręcie, o samolocie).
Déroute, <i>f.</i>	Ucieczka (w rozsypkę, w nieładzie).
Descendre un aéroplane.	Stracić samolot.
Descente, <i>f.</i>	Zejście (do schroniska).
Déserteur, <i>m.</i>	Dezterter, zbieg.
Détaché.	Odkomenderowany.
Détachement, <i>m.</i>	Oddział.
Détachement de liaison.	Oddział łączności.
Détente, <i>f.</i>	Cyngiel (karabina).
Diane, <i>f.</i>	Pobudka świąteczna.
Différence d'altitude, <i>f.</i>	Różnica położenia.
Directeur, <i>m.</i>	Dyrektor.
Directeur de l'intendance.	Dyrektor intendencji,

Directeur du service de santé.	Naczelnik służby zdrowia.
Direction du génie, <i>f</i> .	Dyrekcja inżynierji.
Direction repère.	Oдноśna kierunku.
Dirigeable, <i>m</i> .	Balon sterowy.
Discipline, <i>f</i> .	Karność.
Dispersion, <i>f</i> .	Rozrzut (kul).
Disque gradué, <i>m</i> .	Krąg z podziałką (działo).
Distance, <i>f</i> .	Odległość.
Distance d'éclatement.	Odległość wybuchu.
Distance d'éclatement dans le site.	Odległość wybuchu po linii położenia.
Distance horizontale.	Odległość pozioma.
Distribution, <i>f</i> .	Rozdawnictwo (rzeczy, przedmiotów, należących do umundurowania, oporządzenia, uzbrojenia).
Division, <i>f</i> .	Dywizja (wojska).
Division du tambour gradué.	Podziałki bębna celownika (u dział).
Dos, <i>m</i> .	Grzbiet (u konia). Tylec (bagneta).
Dossier, <i>m</i> .	Grzbiet, zeszyt papierów, dokumentów.
Dossier mobile.	Oparcie ruchome (u jaszcz).
Douille, <i>f</i> .	Łuska (naboju), gilza.
	Tulejka (bagneta).

Dragonne, <i>f.</i>	Temblak.
Drap, <i>m.</i>	Sukno, prześcieradło.
Drap d'atterrissage.	Płótno do lądowania (samolotów).
Drapeau, <i>m.</i>	Sztandar (godło piechoty).
Durée, <i>f.</i>	Przeciąg, czas trwania.
Durée du trajet.	Czas lotu (samolotu, pocisku).

E

Ecart, <i>m.</i>	Uchylenie, rozchylenie, zboczenie.
Ecart angulaire.	Rozzwarcie.
Ecart en direction.	Rozstrzał w kierunku.
Ecart en hauteur.	Rozstrzał na wysokość.
Ecart moyen.	Rozstrzał przeciętny.
Ecart en portée.	Rozstrzał na doniosłość.
Ecart probable.	Rozstrzał przypuszczalny.
Echancrure, <i>f.</i>	Wcięcie (zamka śrubowego działła).
	Szczerba trzonowa (karabina).
Echarpe, <i>f.</i>	Łata (drewniana).
Echine, <i>f.</i>	Kość pacierzowa (u konia).
Eclats d'obus, <i>m. pl.</i>	Złomy pociskowe.

Ecope, <i>f.</i>	Szufla drewniana.
Ecole du soldat, <i>f.</i>	Szkoła żołnierza.
Ecole du feu, <i>f.</i>	Szkoła ogniów.
Ecouvillon, <i>m.</i>	Wycior (armatni).
Ecrou fendu de hausse, <i>m.</i>	Mutra, nakrętka celow- nika (u działa).
Ecrou du raccord de tuyau.	Nakrętka łącznikowa (przy pompie bate- ryjnej).
Effleurer.	Drasnąć, musnąć.
Ejecteur, <i>m.</i>	Wyrzucacz.
Elévateur, <i>m.</i>	Mechanizm podający (zamek karabina).
Elévation, <i>f.</i>	Elewacja.
Embouchoir, <i>m.</i>	Górny bączek (karabi- na).
Embuscade, <i>f.</i>	Zasadzka.
Emission, <i>f.</i>	Wysyłanie, wydawa- nie.
Empennage, <i>m.</i>	Nieruchomy ster kie- runku (u samolo- tu.)
Emploi, <i>m.</i>	Urząd, czynność, zaję- cie.
Encadrement, <i>m.</i>	Wyposażenie wojska w kadry. Obramowa- nie (ogniem). Oto- czenie.
Encagement de feu, <i>m.</i>	Ogień otaczający.
Enchapure, <i>f.</i>	Szlufka.

Encoches de plateau, <i>f. pl.</i>	Karby kręgu (działa).
Encolure, <i>f.</i>	Szyja (u konia).
Enfilade (d') feu.	Podłużny ogień.
Engagement, <i>m.</i>	Bitwa, potyczka, utarczka. Zaciąg dobrowolny (do wojska).
Engagé volontaire.	Ochotnik, wolontariusz, wolontarz.
Engin de feu, <i>m.</i>	Broń palna, sprzęt palny.
Enregistreur, <i>m.</i>	Zapisywacz (aparatus zapisywania).
Enregistreur de vitesse.	Zapisywacz szybkości (u samolotu).
Enseigne de vaisseau.	Chorąży okrętu.
Entaille pour le chargeur, <i>f.</i>	Wcięcie dla ładownika (karabin).
Entaille pour le démontage de la tête mobile.	Wcięcie dla wyjmowania tłoka zaporowego (karabin).
Entaille latérale pour le démontage de la tête.	Wcięcie boczne dla wyjmowania tłoka zaporowego (karabin).
Entaille de la manivelle, <i>f.</i>	Spust bojowy (przy mechanizmie kurkowym działa).
Entonnoir, <i>m.</i>	Wyrwa pociskowa.
Entretoise d'essieu, <i>f.</i>	Pochwa, poprzecznicajosiowa (u działa).

Enveloppe, <i>f.</i>	Powłoka (o balonie), powłoka granatu.
Enveloppe de bidon.	Pokrowiec na manier- kę.
Epaule, <i>f.</i>	Łopatka (u konia).
Epaulement, <i>m.</i>	Szaniec (dla kartaczow- nicy).
Eperon, <i>m.</i>	Ostroga.
Équipage, <i>m.</i>	Załoga (samolotu, okrę- tu), służba okręto- wa, zaprzęg.
Équipe, <i>f.</i>	Oddział mały, gromad- ka wykonywująca tą samą pracę.
Équipement, <i>m.</i>	Rynsztunek, oporzą- dzenie.
Ergot de la manivelle de la hausse, <i>m.</i>	Ząb na korbie celow- nika (u działa).
Escarmouche, <i>f.</i>	Utarczka.
Escouade, <i>f.</i>	Zastęp.
Escouades accolées.	Zastępy obok siebie (szyk).
Escouades successives.	Zastępy następujące po sobie (jeden za dru- gim).
Escrime, <i>f.</i>	Szermierka, fechtowa- nie się.
Espagnolette, <i>f.</i>	Klamka (u jaszczu).
Espion, <i>m.</i>	Szpieg.
Espionnage, <i>m.</i>	Szpiegostwo.

Esse d'anneau, <i>f.</i>	Lon z pierścieniem (u jaszczu).
Esse marchepied.	Lon ze stopniem (u jaszczu).
Essieu, <i>m.</i>	Oś (u woza, działa).
Estrade de grenadiers.	Podniesienie dla grenadierów.
Etalon, <i>m.</i>	Ogier.
Étape, <i>f.</i>	Popas, wypoczynek, stacja, etap.
État, <i>m.</i>	Państwo, rząd.
Etat de guerre, <i>m.</i>	Stan wojenny.
État de siège, <i>m.</i>	Stan oblężenia.
État-major, <i>m.</i>	Sztab.
Etat-major général.	Sztab główny.
Étendard, <i>m.</i>	Chorągiew (godło konnicy).
Étrésillon, <i>m.</i>	Rozpora.
Étrésillons en écharpe.	Rozpory skośne (w zejściach podkopów).
Etrier, <i>m.</i>	Strzemię.
Etrille, <i>f.</i>	Zgrzebło.
Etrivière, <i>f.</i>	Puślisko, rzemień od strzemienia.
Étui, <i>m.</i>	Pudełko, futerał, pokrowiec.
Étui des lames de rechange.	Pudełko z zapasowymi ostrzami (przy jaszczu).

Étui porte-trait.	Pokrowiec na zapasowe postronki (przy jaszczu).
Étui de revolver.	Pochwa rewolwera.
Event, <i>m.</i>	Przedech; małość średnicy kuli armatniej w stosunku do kalibru armaty; rozpadlina w lufie broni palnej.
Évidements, <i>m.</i>	Żłobki chwytowe (karabina).
Évolution, <i>f.</i>	Ruch manewrowy (sekcji, kompanji), obroty).
Exercice, <i>m.</i>	Musztra, ćwiczenie.
Extracteur, <i>m.</i>	Wyciągacz (u działa, karabina).

F

Factionnaire, <i>m.</i>	Strażnik, szyldwach.
Faisceau, <i>m.</i>	Pęk, snop.
Faisceau convergent.	Snop dośrodkowy.
Faisceau divergent.	Snop odśrodkowy.
Faisceau parallèle.	Snop równoległy.
Fantassin, <i>m.</i>	Piechur.
Fascine, <i>f.</i>	Faszyna.
Fascinage, <i>m.</i>	Faszynowanie.
Faux quartiers et l'en-	Tybinki (u siodła).
vers des quartiers.	

Fente, <i>f.</i>	Przewód (karabina).
Fente repère, <i>f.</i>	Kreska wskaźnikowa (zamek karabina).
Fer à cheval, <i>m.</i>	Podkowa.
Fermer le ban.	Zagrać na zamknięcie hasła.
Fermoir, <i>m.</i>	Zasułka (u jaszcz).
Ferrer à glace.	Kuć na ostre. Ostrokuć.
Ferrure des chevaux, <i>f.</i>	Kucie koni.
Fesse, <i>f.</i>	Ligawa (u konia).
Feu, <i>m.</i>	Ogień. Strzelanie (Ko- menda : Ognia ! Pal), Zapał, światło. Patrz wyraz, « <i>tir</i> ».
Feu d'atterrissage.	Światło do lądowania (samolotów).
Feu d'écharpe.	Ogień pośluzny.
Feu d'enfilade.	Ogień podłużny.
Feu de flanc.	Ogień boczny.
Feu de front.	Ogień czołowy.
Feu de poursuite.	Ogień pościgowy.
Feu de revers.	Ogień tylny.
Feu de surprise.	Ogień niespodziany.
Feu à répétition.	Ogień szybki.
Feu rasant.	Ogień strychujący.
Feuille de route, <i>f.</i>	Karta podróżna.
Feux de bengale.	Ognie bengalskie.
Feux de guerre.	Strzelanie bojowe, ogień bojowy.
Fil, <i>m.</i>	Nici.

Fil de fer,	Drut.
Fil de fer barbelé.	Drut kolczasty.
Fil électrique.	Drut naelektryzowany.
File, <i>f.</i>	Rota (dwa żołnierzy ustawionych jeden za drugim).
Filet, <i>m.</i>	Siec, siatka (o balo- nie).
Filet de vis de culasse, <i>m.</i>	Gwint zamka (u zamka śrubowego dział).
Fiole, <i>f.</i>	Rurka (przy przyrzą- dzie celowniczym dział).
Flanc, <i>m.</i>	Bok, strona (bok u ko- nia).
Flanquement, <i>m.</i>	Ostrzeliwanie boczne.
Flèche, <i>f.</i>	Wysokość strzału. Ogon łoża (dział, jaszcz).
Flèche de trajectoire.	Strzała krzywicy.
Flotteurs, <i>m. pl.</i>	Pływaki (u samolotu).
Fonctionnaire, <i>m.</i>	Urzędnik.
Fonctionnaire du con- trôle.	Urzędnik kontroli.
Fonctionnaire du ser- vice de l'intendance.	Urzędnik intendentury.
Fond de tranchée, <i>m.</i>	Dno okopu.
Forage, <i>m.</i>	Wiercenie.
Force, <i>f.</i>	Siła.
Force armée.	Siła zbrojna.

Forces maritimes.	Siły morskie (flota wojenna).
Force de pénétration.	Siła przenikania (przebijania) pocisku.
Fourbure, <i>f.</i>	Ochwacenie (konia).
Formation, <i>f.</i>	Formacja, szyk.
Formation d'approche.	Formacja zbliżenia.
Formation d'assaut.	Formacja atakowa.
Formation de combat.	Formacja bojowa.
Formation déployée.	Szyk rozproszony.
Formation de marche.	Formacja pochodowa.
Formation de rassemblement.	Formacja zbiórki.
Fort, <i>m.</i>	Fort.
Forteresse, <i>f.</i>	Forteca.
Fortification, <i>f.</i>	Fortyfikacja.
Fosse, <i>f.</i>	Dół.
Fossé, <i>m.</i>	Rów.
Fougasse, <i>f.</i>	Mina polowa.
Fouille, <i>f.</i>	Kopanie.
Fouille découverte.	Wykop otwarty (kopanie od góry).
Fouler un cheval.	Odsednić konia.
Fourche, <i>f.</i>	Widelki (u działa).
Fourche du montant de frein de roues.	Widelki szczebla hamulca pochodowego (przy przyrządzie celowniczym działa).
Fourchette, <i>f.</i>	Widelec. Obrzut (pociskami działowymi).

Fourchettes, <i>f. pl.</i>	Strzałki, część nogi konia pod kopytem.
Fourreau, <i>m.</i>	Pochwa (u konia). Pochwa bagneta, pałasza.
Frein, <i>m.</i>	Hamulec. Hamulec bojowy działa.
Front, <i>m.</i>	Czoło (u konia). Front wojska, armji.
Frontal, <i>m.</i>	Naczólek, naczolnik (w uprzęży).
Frontière, <i>f.</i>	Granica.
Fusée, <i>f.</i>	Raca. Zapalnik (lontowo uderzeniowy lub wybuchowy).
Fusée à la congrève.	Raca kongrewska.
Fuselage, <i>m.</i>	Korpus, kadłub (samolotu).
Fuselage entoilé.	Kadłub obciągnięty płótnem (samolot).
Fusil, <i>m.</i>	Karabin.
Fusil-mitrailleur, <i>m.</i>	Karabin kartaczowy.
Fusilier, <i>m.</i>	Fizyljer.
Fût, <i>m.</i>	Łożysko (karabina).

G

Gabion, <i>m.</i>	Koszokop.
Gâche, <i>f.</i>	Kluczka pięty zapadki (zamek działa).

Gâchette, <i>f.</i>	Spust (karabina).
Gaine de périscope, <i>f.</i>	Otwór do periskopu.
Gale, <i>f.</i>	Świerzb, parchy.
Galerie, <i>f.</i>	Podkop, galerja (podziemna).
Galerie (demi).	Półpodkop.
Galerie (grande).	Podkop wielki.
Galerie majeure.	Podkop główny.
Galerie de mine.	Podkop (korytarz kopalniany).
Galerie porte-sacs.	Półka na plecaki (u jaszczu).
Galet de bouche, <i>m.</i>	Rolka wylotowa (u działa).
Gamelle, <i>f.</i>	Błaszanka.
Garde, <i>f.</i>	Warta. Jelca u pałasza (garda).
Garde, <i>m.</i>	Gwardzista. Dozorca.
Garde descendante, <i>f.</i>	Warta odchodząca.
Garde-magasin, <i>m.</i>	Dozorca magazynu.
Garde montante, <i>f.</i>	Warta wchodząca.
Garnison, <i>f.</i>	Załoga, garnizon.
Garrot, <i>m.</i>	Kłęb (u konia).
Gauchissement, <i>m.</i>	Skrzywienie się. Zboczenie z drogi prostej.
Gauchissement des ailes.	Skrećenie skrzydeł (u samolotu).
Gaulette, <i>f.</i>	Witka.
Gaz, <i>m.</i>	Gaz.
Gaz vésicant.	Gaz gryzący.

Gazon, <i>m.</i>	Darń, murawa, trawnik.
Général, <i>m.</i>	Generał.
Générale, <i>f.</i>	Alarm, trwoga.
Généralissime, <i>m.</i>	Wódz naczelny.
Génie, <i>m.</i>	Inżynierja.
Genou, <i>m.</i>	Kolano (u konia).
Genouillère, <i>f.</i>	Pokolanek wału (część szanca, która znajduje się przed wylotem lufy i jest niższa od przedpiersnia).
Gisement d'une direction, <i>m.</i>	Położenie kierunku.
Glacis, <i>m.</i>	Stok.
Glisser.	Ślizgać się (np. u samolotu na skrzydle).
Godet, <i>m.</i>	Kubek (przy pompie bateryjnej).
Gonfle, <i>m.</i>	Bąbel (u konia).
Gonfler.	Nadymać (balon).
Gorge, <i>f.</i>	Podgardle (u konia).
Goupille de chape, <i>f.</i>	Bolec zaczepowy (karabina).
Goupille de la détente.	Bolec cyngla.
Goupille de linguet, <i>f.</i>	Kołek zapadki (przy mechanizmie kurkowym działa).
Goupille du loquet.	Kołek skobla (u zamka działa).

Gourmes, <i>f. pl.</i>	Zołzy.
Gourmette, <i>f.</i>	Łańcuszek (do mun- sztuka).
Gouvernail, <i>m.</i>	Ster. W samolocie ster kierunku.
Gouvernail de profon- deur.	Ster głębokości (u sa- molotu).
Grade, <i>m.</i>	Stopień, ranga.
Gradé.	Stopniowy.
Grade, décagrade, déci- grade, <i>m.</i>	Gradus, dekagradus, decygradus.
Gradin de franchise- ment, <i>m.</i>	Stopień do wydobywa- nia się z przkopów.
Graisse à armes, <i>f.</i>	Tłuszcz do broni.
Graisse à chaussure.	Tłuszcz do trzewików.
Grand'garde, <i>f.</i>	Grangarda. Oddział dostarczający for- poczt i placówek.
Grand'halte, <i>f.</i>	Wielki, długi odpoczy- nek (w pochodzie).
Grappin, <i>m.</i>	Hak (u kotwicy).
Grasset, <i>m.</i>	Pachwina (u konia).
Grenadière, <i>f.</i>	Środkowy bączek (ka- rabina).
Grenade, <i>f.</i>	Granat.
Grenade défensive.	Granat obronny.
Grenade fumogène.	Granat dymorodny.
Grenade fusante.	Granat spalający się.
Grenade incendiaire.	Granat podpalający.
Grenade lacrymogène.	Granat łzawiący.

Grenade offensive.	Granat zaczepny.
Grenade suffocante.	Granat duszący.
Grenadier, <i>m.</i>	Grenadier.
Grenadier-voltigeur.	Grenadier-woltyżer.
Aide-grenadier.	Pomocnik grenadjera.
Griffe mobile, <i>f.</i>	Szpon ruchomy (przy pompie baterynej).
Groupe, <i>m.</i>	Grupa.
Groupe de combat.	Grupa bojowa.
Groupement, <i>m.</i>	Ugrupowanie (strzałów, oddziałów wojska, artylerji).
Guerre, <i>f.</i>	Wojna.
Guerrier.	Wojak.
Guérîte, <i>f.</i>	Czatownia, budka war- townika (szyldwa- cha).
Guetteur, <i>m.</i>	Czatownik.
Guide, <i>m.</i>	Przewodni.
Guide rope, <i>m.</i>	Lina przy balonie (wy- mawiać z angielska <i>gajd-rop</i>).
Guides, <i>f. pl.</i>	Lejce.
Guidon, <i>m.</i>	Muszka (na lufie kara- bina u działa).

H

Habillement, <i>m.</i>	Odzienie, odzież.
Hache, <i>f.</i>	Topór.

Hache de bûcheron.	Topór drwalski.
Hache de charpentier.	Topór ciesielski.
Hache portative à main.	Toporek.
Hache portative ordinaire.	Topór podręczny.
Hachette, <i>f.</i>	Siekierka (przy jaszczu).
Halte horaires, <i>f.</i>	Odpoczynek cogodzinny, popas w marszu.
Hampe, <i>f.</i>	Drzewce (sztandaru).
Hanche, <i>f.</i>	Biodro, zad konia.
Hangar, <i>m.</i>	Szopa (wozownia).
Harnaché.	Osiodłany. Oprzęgnięty.
Harnachement, <i>m.</i>	Zaprzęganie, uprząż.
Harnais, <i>m.</i>	Ubiór na konia w zaprzęgu ; rząd na konia.
Hart, <i>f.</i>	Wicina.
Haubanage, <i>m.</i>	Druty (rozpinające kadłub balonu).
Hausse, <i>f.</i>	Celownik.
Hausse minima inadmissible.	Niedopuszczalne minimum wysokości strzału.
Haut le pied.	Wolny, zapasowy, będący do rozporządzenia.
Haute paie, <i>f.</i>	Żołd podwyższony.

Hauteur, <i>f.</i>	Wysokość.
Hauteur d'éclatement.	Wysokość. wybuchu (pocisku).
Hauteur type.	Wysokość należyta.
Hélice, <i>f.</i>	Śruba samolotu (propeller). Mylnie nazywana śmigą. Śruba okrętowa. Śruba samolotu ma dwie śmigi (<i>branche de hélice</i>).
Herminette, <i>f.</i>	Dziobas (siekierka).
Homme, <i>m.</i>	Człowiek, żołnierz. Liczba mnoga : ludzie, żołnierze, szeregowcy.
Homme de base.	Żołnierz podstawowy.
Hongre (cheval), <i>m.</i>	Wałach.
Hôpital, <i>m.</i>	Szpital.
Houppe de menton, <i>f.</i>	Owłosienie podbródka (u konia).
Hydrogène, <i>m.</i>	Wodór.
Hydro-avion, <i>m.</i>	Samolot wodny, hydroplan.
Hydroplan, <i>m.</i>	Samolot wodny, hydroplan.

I

Incidence d'une balle, <i>f.</i>	Kąt uderzenia kuli.
Inclinaison, <i>f.</i>	Pochylenie.

Inclinaison de la trajectoire.	Kąt pochylenia krzywicy.
Indemnité, <i>f.</i>	Odszkodowanie.
Indicatif, <i>m.</i>	Znak rozpoznawczy.
Indicatif d'appel.	Sygnal rozpoznawczy.
Indisponible.	Niesłużbowy (nie mogący pełnić służby dla jakichkolwiek przyczyn za wyjątkiem choroby lub urlopu).
Infanterie, <i>f.</i>	Piechota.
Infirmier, <i>m.</i>	Infirmjer.
Infirmierie, <i>f.</i>	Infirmjerja.
Infirmier de garde.	Infirmjer służbowy.
Intendant militaire, <i>m.</i>	Intendent wojskowy.
Intendance, <i>f.</i>	Intendentura.
Intervalle, <i>m.</i>	Przerwa (np. w ramach schroniska podziemnego), odstęp (w formacji szeregowej).
Intervalle d'éclatement.	Odstęp wybuchu.
Intervalle de déploiement.	Odstęp rozwinięcia.
Inspecteur, <i>m.</i>	Inspektor.
Inspecteur d'armes.	Inspektor broni.

J

Jalonnement, *m.*
Jambe, *f.*
Jambières, *f. pl.*
Jante, *f.*

Jarret, *m.*

Jauge, *f.*
Joue, *f.*
Jugulaire, *f.*

Jumelles, *f.*
Jument, *f.*

Wytykanie linji.
Lędźwie (u konia).
Nagolenniki, sztylpy.
Dzwono, jedno z siedmiu
dzwon, tworzących
koło.
Ściegno w kolanie (u
konia).
Wskazówka (u działa).
Szczeka (u konia).
Podpinka (czapki, heł-
mu).
Lornetka.
Klacz, kobyła.

K

Képi, *m.*

Kepi, czapka francus-
ka.

L

Lacets, *m. pl.*
Lâchez tout.

Laissez-passer, *m.*
Lame, *f.*
Lance-flamme, *m.*

Sznurowadła.
Puszczaj (sygnał przy
wznoszeniu się np.
balonu).
Przepustka.
Klinga (bagneta).
Ogniomiot, machina
ogień miotająca.

Lanceur, <i>m.</i>	Miotacz.
Lest, <i>m.</i>	Balast.
Lettre de service, <i>f.</i>	List służbowy.
Levier, <i>m.</i>	Drąg, drażek, dźwignia, lewar, rękojeść (za- mek karabina).
Levier d'accrochage.	Dźwignia zaczepiacza (u dział lub jaszczu).
Levier d'arrêt.	Dźwignia oddzielacza.
Levier de commande (manche à balai).	Drażek sterowy (u sa- molotu).
Levier du crochet de coulisseau.	Dźwignia odtyczki su- wacza (u działu).
Levier du cylindre.	Rękojeść trzona (kara- bina).
Levier de manœuvre.	Dźwignia odtyczki (u jaszczu).
Levier pivotant.	Dźwignia ruchoma (u jaszczu).
Levier de pompe.	Dźwignia pompy (ba- teryjnej).
Lèvre inférieure, <i>f.</i>	Warga dolna (u konia).
Lèvre supérieure, <i>f.</i>	Warga górna. (u konia)
Liaison, <i>f.</i>	Łączność.
Licol, <i>m.</i>	Kantar.
Licou, <i>m.</i>	Uzdzienica.
Lieutenant, <i>m.</i>	Porucznik, stopień ofi- cerski, między pod- porucznikiem a kapi- tanem.

Lieutenant adjoint au trésorier.	Porucznik, pomocnik skarbnika.
Lieutenant-colonel.	Podpułkownik.
Lieutenant de vaisseau.	Porucznik okrętu.
Ligne, <i>f</i> .	Linja, szereg walczących, okopy.
Ligne de compagnie.	Linja kompanji.
Ligne de contre-attaque.	Linja kontrataku.
Ligne déployée.	Linja rozwinięta.
Ligne d'escouades.	Linja zastępów.
Ligne de mire.	Linja celu.
Ligne de projection.	Linja rzutu.
Ligne de résistance.	Linja oporu.
Ligne de renforcement.	Linja posiłków.
Ligne de section par quatre.	Linja sekcji czwórkami.
Ligne de site de but.	Linja położenia celu.
Ligne de site de l'éclatement.	Linja położenia wybuchu.
Lignes successives.	Linje następujące po sobie (szyk).
Ligne de surveillance.	Linja dozoru.
Ligne de tir.	Linja strzału.
Ligne de vol.	Linja lotu.
Lime, <i>f</i> .	Pilnik (raszpla).
Linguet, <i>m</i> .	Zapadka (przy zamku śrubowyn działa).
Liteau, <i>m</i> .	Listewka.
Littoral, <i>m</i> .	Nadbrzeżny.

Livret militaire, <i>m.</i>	Książeczka służbowa.
Livret matricule.	Książeczka imatrykulacyjna.
Livret d'ordinaire.	Książeczka wiktów.
Logement du percuteur, <i>m.</i>	Gniazdo igliczne (przy zamku śrubowym działa).
Logements de tenons, <i>m.</i>	Gniazdo trzpieni (zamek karabina).
Longerons, <i>m. pl.</i>	Belki (u samolotu).
Loquet, <i>m.</i>	Skobel (u działa).
Losange, <i>m.</i>	Rombus (rozwartokąt).
Louchet, <i>m.</i>	Szpadel.
Lunette, <i>f.</i>	Luneta, perspektywa ; luneta robota fortyfikacyjna. Zaczepa (u jaszczu).
Lunette de cheville ouvrière.	Zaczepa (u działa).

M

Madrier, <i>m.</i>	Dyl.
Gros madrier.	Podwójny dyl.
Magasin, <i>m.</i>	Magazyn, skład : magazyn (ładownik) nabojów.
Magasin de distribution.	Magazyn rozdawnictwa.
Maître d'escrime.	Mistrz szermierki, fехmistrz.

Maître-ouvrier.	Mistrz-rzemieślnik.
Maître-ouvrier en fer.	Mistrz-ślusarski (kano- nier).
Maître-pointeur.	Mistrz-celowniczy. Ogniomistrz.
Major, <i>m.</i>	Major (czynność, urząd wojskowy pełniony przez oficerów).
Major de garnison.	Major garnizonu.
Major de la place.	Major placu.
Mal de fourchette, <i>m.</i>	Zapalenie strzałek (u konia).
Mamelon, <i>m.</i>	Pagórek, wyniosłość.
Manche à balai (levier de commande).	Drażek sterowy (u sa- molotu).
Manchon, <i>m.</i>	Mufka (technicznie : spojenie dwu części). Obsada (działa) ; ob- sada mechanizmu kurkowego działa.
Manchon à coupelle.	Obsada wrzecionowa (działa).
Manchon de culasse.	Zaczep iglicy (zamek karabina).
Mangeoire, <i>f.</i>	Żłób.
Manivelle, <i>f.</i>	Rękojeść, korba ; wi- delki pompy bate- ryjnej.
Manivelle de la hausse.	Korba celownika (dzia- ła).

Manivelle de la vis.	Korba zamka śrubowego lub mechanizmu kurkowego działła.
Manteau, <i>m.</i>	Opończa.
Marche d'épreuve.	Marsz próbny.
Marche oblique.	Marsz ukośny.
Maréchal des logis, <i>m.</i>	Wachmistrz.
Maréchal des logis chef.	Starszy wachmistrz.
Maréchal des logis électricien.	Wachmistrz-elektrotechnik.
Maréchal des logis fourrier.	Wachmistrz furjer.
Maréchal des logis de garde.	Wachmistrz warty.
Maréchal des logis mécanicien.	Wachmistrz mechanik.
Maréchal des logis de pièce.	Wachmistrz zwodu.
Marin, <i>m.</i>	Marynarz.
Marine, <i>f.</i>	Marynarka, żeglarstwo.
Marinier, <i>m.</i>	Szyper.
Maritime.	Nadmorski, morski.
Forces maritimes.	Flota wojenna.
Marteau, <i>m.</i>	Młotek; kurek (działa).
Marteau de charpentier.	Młotek ciesielski.
Martingale, <i>f.</i>	Wytok.
Masque, <i>m.</i>	Maska (ochronna od gazów); zasłona.

Masse, <i>f.</i>	Młot drewniany.
Masse d'armes.	Czekan.
Masse couvrante.	Ochrona.
Masselotte, <i>f.</i>	Cieżarek (przy mecha- nizmie kurkowym działa).
Mécanisme, <i>m.</i>	Mechanizm.
Mécanisme de mise de feu.	Mechanizm kurkowy.
Mèche, <i>f.</i>	Lont.
Médecin, <i>m.</i>	Lekarz.
Médecin auxiliaire.	Pomocnik lekarski.
Médecin aide-major.	Pomocnik starszego le- karza.
Médecin chef de l'hôpi- tal.	Naczelny lekarz szpi- tala.
Médecin chef du service de santé de la place.	Naczelny lekarz służby zdrowia placu.
Médecin de garde.	Lekarz dyżurny.
Médecin inspecteur.	Lekarz inspektor.
Médecin major.	Starszy lekarz.
Médecin principal.	Lekarz główny.
Médecin de service.	Lekarz służbowy.
Menton, <i>m.</i>	Podbródek (u konia).
Mess, <i>m.</i>	Kuchnia składkowa.
Message, <i>m.</i>	Orędzie, depesza.
Message lesté.	Depesza ciężarkowa.
Mettre l'allumage.	Zapalić, włączyć zapa- lanie (o motorze sa- molotu, samochodu).

Mettre en marche.	Puścić w ruch (motor).
Militaire, <i>m.</i>	Wojskowy.
Militaire isolé.	Wojskowy odosobniony.
Militarisme, <i>m.</i>	Militaryzm.
Mine, <i>f.</i>	Mina.
Minenwerfer.	Minomiot.
Mission, <i>f.</i>	Misja, zadanie, polecenie.
Mission d'accompagne- ment d'infanterie.	Zadanie współdziałania piechocie.
Mission de chasse.	Zadanie bojowe (o samolotach).
Mitrailleuse, <i>f.</i>	Kartaczownica.
Mitrailleur, <i>m.</i>	Kartaczownik.
Mobilisation, <i>f.</i>	Mobilizacja.
Mobiliser.	Mobilizować.
Monoplan, <i>m.</i>	Jednopłatowiec (samolot), monoplan.
Montant, <i>m.</i>	Stempel (drewniany w podkopie).
Montant du frein de roues.	Szczebel przyrządu celowniczego (działa).
Montants de mors.	Czanki munsztuka.
Montant du volant.	Szczebel zacisku (ujasz- cza).
Monté.	Konny (mający prawo do konia).
Mortier, <i>m.</i>	Moździerz.
Mortier de tranchée, <i>m.</i>	Moździerz okopowy.

Morve, <i>f.</i>	Nosacizna.
Moteur, <i>m.</i>	Motor, silnik.
Mot d'ordre, <i>m.</i>	Hasło.
Mot de ralliement, <i>m.</i>	Odzew.
Mouchoir, <i>m.</i>	Chustka.
Mousqueton, <i>m.</i>	Muszkiet.
Mousse, <i>m.</i>	Chłopiec okrętowy.
Mouvement, <i>m.</i>	Ruch.
Mouvements élémentaires.	Ruchy zasadnicze (sekcji, kompanji).
Moyeu, <i>m.</i>	Piasta.
Mue, <i>f.</i>	Linienie się (np. konia).
Mulet, <i>m.</i>	Muł.
Muletier, <i>m.</i>	Mulnik, poganiacz mułów.
Munitions, <i>f. pl.</i>	Amunicja.
Muserolle, <i>f.</i>	Nanośnik.
Musette, <i>f.</i>	Torba.
Mutation, <i>f.</i>	Przeniesienie (służbowe z jednego oddziału do drugiego).

N

Nappe, <i>f.</i>	Pasmo (w znaczeniu gęstego pokładu sieci drutów teleg.) ; tafla (w znaczeniu równej toni jeziora, stawu).
Narine, <i>f.</i>	Nozdrza.
Naseaux, <i>m. pl.</i>	Chrapy (końskie).

Nervures, <i>f. pl.</i>	Żeberka (w skrzydle samolotu).
Nervure postérieure.	Tylne wgłębienie (ładownika).
Niveau, <i>m.</i>	Równia, libella, poziomica (działa).
Nomination à titre définitif, <i>f.</i>	Nominacja ostateczna.
Nomination à titre temporaire.	Nominacja tymczasowa.

O

Observation aérienne, <i>f.</i>	Obserwacja napowietrzna.
Observation terrestre.	Obserwacja naziemna.
Observatoire, <i>m.</i>	Obserwatorium, posterunek obserwacyjny.
Observatoire d'artillerie.	Posterunek obserwacyjny artylerji.
Observatoire de commandement.	Posterunek obserwacyjny dowództwa.
Observatoire de réglage et de tir.	Posterunek obserwacyjny do kierowania i działania ogniem.
Observatoire de renseignements.	Posterunek obserwacyjny wywiadowczy.
Obstacle, <i>m.</i>	Przeszkoda.
Obstacle continu.	Przeszkoda nieprzerwana.

Obus, <i>m.</i>	Pocisk armatni, grana- nat.
Obus fumigène.	Granat zadymiający.
Obusier, <i>m.</i>	Granatnik.
Odomètre, <i>m.</i> (enregist- reur de vitesse).	Zapisywacz szybkości, Szybkomierz.
Œillères, <i>f. pl.</i>	Okulary przy upręży.
Œilleton, <i>m.</i>	Oczko (u działa).
Officier, <i>m.</i>	Oficer.
Officier d'antenne.	Oficer anten.
Officier adjoint au ca- pitaine chargé du ma- tériel.	Oficer pomocnik kapi- tana składów.
Officier d'approvision- nement.	Oficer prowiantów.
Officier de campement.	Oficer kwaterunkowy.
Officier de complément.	Oficer nadliczbowy.
Officier comptable.	Oficer rachmistrz.
Officier de détail.	Oficer gospodarczy.
Officier de distribution administrative.	Oficer rozdawnictwa rządowego.
Officier de distribution d'ordinaire.	Oficer od podziału wik- tów.
Officier d'habillement.	Oficer ubiorczy.
Officier-marinier.	Oficer-szyper.
Officier d'ordinaire.	Oficer od dozorowania wiktów.
Officier payeur.	Oficer płatnik.
Officier de renseigne- ments.	Oficer wywiadowca.

Officier de service de nuit.	Oficer dyżurujący w nocy.
Ogive, <i>f.</i>	Ostrołuk (naboju).
Ondes amorties.	Fale stłumione.
Ondes entretenues.	Fale ciągłe.
Ordinaire, <i>m.</i>	Wikt.
Ordre, <i>m.</i>	Porządek, szyk, ład, ordynek, rozkaz.
Ordre de bataille.	Szyk bojowy, porządek, skład służbowy.
Ordre inopiné.	Rozkaz niespodziewany.
Ordre du jour.	Rozkaz dzienny.
Ordre d'opération.	Rozkaz działania.
Ordre de service.	Rozkaz służbowy.
Ordre d'urgence.	Nagłość porządku wykonania. Rozkaz nagły.
Oreille, <i>f.</i>	Ucho.
Oreille de serrage, <i>f.</i>	Zakrętka uchata (u jaszczka).
Oreilles du secteur denté.	Ucha łuku trybowego (działa).
Organe de transmission.	Organ przenoszący (u samolotu).
Organisation défensive, <i>f.</i>	Organizacja obronna.
Organisation du terrain.	Organizacja polowa (terenu).
Origine, <i>f.</i>	Początek, pochodzenie.

Origine du tir.	Początek strzału.
Origine de la trajectoire.	Początek krzywicy.
Otage, <i>m.</i>	Zakładnik.
Outils portatifs, <i>m. pl.</i>	Narzędzia podręczne.
Outils de destruction.	Narzędzia ostre.
Outils de parc, <i>m. pl.</i>	Narzędzia parkowe.
Outils de terrassier.	Narzędzia grabarskie.
Ouvrir le ban.	Zagrać na otworzenie hasła.

P

Palanque, <i>f.</i>	Palanka.
Palissade, <i>f.</i>	Palisada. Ogrodzenie kołami, ostrokół.
Palonnier, <i>m.</i>	Drażek sterowy (toż samo co « levier de commande » u samolotu).
Panne, <i>f.</i>	Osadzenie na miejscu, zatrzymanie się (przypadek), o motorze.
Panneau, <i>m.</i>	Tarcza.
Panneau d'identification.	Tarcza tożsamości.
Panneau de jalonnement.	Tarcza wytyczna.
Pansage, <i>m.</i>	Czyszczenie, oprzątnie konia.

Pantalon, <i>m.</i> (en drap, en treillis).	Spodnie sukienne, płócienne (czechczery).
Paquetage, <i>m.</i>	Pakowanie.
Parachute, <i>m.</i>	Spadochron.
Parados, <i>m.</i>	Zaplecze.
Parallaxe, <i>f.</i>	Rozchylenie, paralaksa.
Parallèle, <i>f.</i>	Równoległa.
Parallèle de départ.	Równoległa wyruszenia
Parallèle de doublement.	Równoległa podwajająca.
Parallèle intermédiaire.	Równoległa pośrednia.
Parallèle principale.	Równoległa główna.
Parallèle des réduits.	Równoległa małych fortów.
Parallèle de soutien.	Równoległa wspierająca.
Parallèle de surveillance.	Równoległa czuwania.
Parapet, <i>m.</i>	Przedpiersień.
Partie active, <i>f.</i>	Część czynna.
Pas, <i>m.</i>	Krok.
Pas accéléré.	Krok przyspieszony, podwójny.
Pas cadencé.	Krok miarowy.
Pas de route.	Krok pochodowy.
Pas gymnastique.	Bieg.
Passage des sangles, <i>m.</i>	Opręg (u konia).
Passage pour le chargeur.	Otwór wylotowy ładownika.
Patin, <i>m.</i>	Podkładka (u działa).

Patin, <i>m.</i> (de queue).	Tylna podpórka, szczudło (u samolotu) ; nie należy używać wyrazu łyżwa, bo to może mieć inne zastosowanie.
Patrouille, <i>f.</i>	Patrol.
Patte d'épaule.	Naramiennik.
Paturon, <i>m.</i>	Pęcina (u konia).
Pavillon, <i>m.</i>	Bandera (flaga marynarska).
Peigne, <i>m.</i>	Grzebień.
Peloton, <i>m.</i>	Pluton (u konnicy), pół kompanji (w piechocie).
Pelle, <i>f.</i>	Łopatka.
Pelle carrée.	Łopatka prosta.
Pelle-pioche.	Łopatka oskardowa.
Pelle ronde.	Łopátka półokrągła.
Pelle ronde portative.	Łopátka podręczna okrągła.
Pencher.	Pochylać się, chylić się.
Pène du linguet, <i>m.</i>	Pięta zapadki (zamka śrubowego działła).
Pente, <i>f.</i>	Spadzistość, pochyłość.
Pente du terrain.	Spadek gruntu.
Percuteur, <i>m.</i>	Iglica (mechanizmu kurkowego).
Périscop, <i>m.</i>	Peryskop.

Permission, <i>f.</i>	Zwolnienie (urlop nie dłuższy nad 30 dni).
Permutation, <i>f.</i>	Zamiana (stanowiska, czynności).
Perruquier, <i>m.</i>	Fryzjer, balwierz.
Perturbation, <i>f.</i>	Zaburzenie (elektrycz. na linji telegr., lub telefonicznej).
Pic à tête, <i>m.</i>	Kilof.
Pic à tête portatif.	Kilof podręczny.
Pièce de sûreté, <i>f.</i>	Zabezpiecznik (przy mechanizmie kurkowym działa).
Pièce, <i>f.</i>	Zwód (działo z jaszczem).
Pièce directrice.	Zwód wytyczny.
Pied du bonhomme d'arrêt.	Ząb zatrasku bezpieczeństwa (przy mechanizmie kurkowym działa).
Pierraille, <i>f.</i>	Gruby żwir.
Pilote, <i>m.</i>	Pilot.
Pince, <i>f.</i>	Końce kopyta ; koniec przedni podkowy, cęgi, obcegi, kleszcze, drąg żelazny.
Pince coupante.	Cęgi tnące.
Pince de mineur.	Łom górniczy.
Pince plate.	Płaskocegi.
Pince plate coupante.	Płaskocegi tnące.

Pioche de parc, <i>f.</i>	Oskard parkowy.
Pioche portative.	Oskard podręczny.
Pioche portative petite.	Oskard mały podręczny.
Pionnier, <i>m.</i>	Pionier.
Piquer.	Kłóć, kolnąć.
Piquer du bec.	Puścić się dziobem w dół (o samolocie).
Piquer du nez.	Puścić się z góry nałeb.
Piquet, <i>m.</i>	Kołek. Pikieta, oddział żołnierzy gotowy na dany znak do wystąpienia.
Piquets de tente.	Kołki do namiotów.
Piquets pour revêtement.	Kołki do futrowania.
Pistolet de mine, <i>m.</i>	Bor górniczy.
Pivot d'élévateur, <i>m.</i>	Bolec podawacza (zamek karabina).
Place de guerre, <i>f.</i>	Plac wojenny.
Place forte, <i>f.</i>	Plac obronny.
Place principale, <i>f.</i>	Plac główny.
Place ouverte.	Plac otwarty.
Plan, <i>m.</i>	Strug (narzędzie ciesielskie).
Plan, <i>m.</i>	Plan, zarys, projekt, płat, płaszczyzna.
Plan de défense.	Plan obrony.
Plan de défilement.	Płaszczyzna skrycia (przy strzelaniu).
Plan directeur.	Plan przewodni.
Plan d'engagement.	Plan walki.

Plan de liaison.	Plan łączności.
Plan inférieur.	Płat dolny (osamolocie).
Plan en relief.	Plan wypukły.
Plan de renforcement.	Plan wzmocnienia.
Plan supérieur.	Płat górny (osamolocie).
Plan de tir.	Płaszczyzna strzału.
Planche, <i>f.</i>	Deska.
Planche de ciel.	Deska pułapowa.
Planche de coffrage.	Oszalowanie z desek.
Planche inférieure.	Wypychacz (zamek karabina).
Planche supérieure.	Podawacz (zamek karabina).
Planchette à fond, <i>f.</i>	Dno półki (w jaszczu).
Planton, <i>m.</i>	Posyłka (żołnierz służbowy na posyłki).
Plaque d'identité, <i>f.</i>	Tabliczka tożsamości.
Plaquette, <i>f.</i>	Nakładka (u bagneta).
Plateau, <i>m.</i>	Płaszczyzna na pewnej wyniosłości, płaskowzgórze. Krag (przyrządu celowniczego działa).
Plateau d'entraînement, <i>m.</i>	Boisko.
Plongée, <i>f.</i>	Spadek, zanurzenie.
Pochette porte-message, <i>f.</i>	Kieszonka do depesz (dla gołębi).
Poignée, <i>f.</i>	Rękojeść (bagneta).
Poignées de coffre.	Poręcze (u jaszczu).

Poignées de crosse.	Klamry ogonowe (u działa).
Poignée de culasse.	Rękojeść zamka (u działa).
Poignée du levier d'espagnolette.	Rękojeść dźwigni klamki (u jaszcza).
Poignée de la manivelle de la hausse.	Rękojeść kolby celownika (działa).
Poignée du tire-feu.	Gałka pociągła (działa).
Poignée du volant.	Rękojeść koła (przyrządu celowniczego działa).
Poignet, <i>m.</i>	Chwyt (karabina).
Point de chute, <i>m.</i>	Punkt przecięcia (o strzelaniu).
Point d'appui.	Punkt oparcia.
Point d'impacte.	Punkt przebicia.
Point initial.	Punkt zborny.
Point d'arrivée.	Punkt upadku.
Point moyen.	Punkt przeciętny.
Pointe, <i>f.</i>	Szpic (bagneta).
Pointe du coude, <i>f.</i>	Węzeł łopatkowy.
Pointer.	Brać na cel, celować.
Pointeur, <i>m.</i>	Celowniczy (kanonier).
Maître-pointeur.	Mistrz-celowniczy. Ogniomistrz.
Poitrail, <i>m.</i>	Pierś (u konia), podpiersień czyli ramię pod piersiami końskimi w uprząży.

Pommeau, <i>m.</i>	Głownia (bagneta). Kula u siódła.
Pompe, <i>f.</i>	Pompa.
Pompe de batterie, <i>f.</i>	Pompa bateryjna.
Pontet, <i>m.</i>	Kabłak (karabina).
Pontet support de mécanisme.	Kabłak-podstawa mechanizmu (zamek karabina).
Port, <i>m.</i>	Port.
Port d'attache.	Port przydzielenia.
Portée, <i>f.</i>	Doniosłość (kuli).
Porte-épée, <i>m.</i>	Pendent. Rzemień do pałasza.
Porte-dépêche.	Piórko do depesz (poczta gołębia).
Porte-drapeau, <i>m.</i>	Choraży.
Porte-fiole, <i>m.</i>	Obsada rurki (przyrząd celowniczy dział).
Porte-lame.	Obsada ostrza (u jaszcz).
Porte-timon d'arrière.	Tylny wpust dyszlowy (jaszcz).
Porte-timon d'avant.	Przedni wpust dyszlowy (u jaszcz).
Porteur, <i>m.</i>	Tragarz.
Portion centrale du régiment.	Część podstawowa pułku.
Portion principale du régiment.	Część główna pułku.

Poste, <i>m.</i>	Posterunek.
Poste de cantonniers.	Posterunek dróżników.
Poste de commandement.	Posterunek dowództwa.
Poste d'écoute.	Posterunek słuchowy.
Poste de guetteurs.	Posterunek czatowniczy.
Poste d'observation à l'épreuve.	Posterunek obserwacyjny wytrzymały.
Poste optique.	Posterunek optyczny.
Poste relais.	Posterunek pośredni.
Poste de renseignements.	Posterunek wywiadowczy.
Poste de signalisation.	Posterunek sygnalizacyjny.
Poste de transit.	Posterunek przesyłający.
Poste de T. P. S.	Posterunek telegrafu bez drutu, przez ziemię.
Poste T. S. F.	Posterunek telegrafu bez drutu.
Postillon, <i>m.</i>	Pocztyljon. W lotnictwie, woreczek ze sznurkiem i wstążkami do rzucania depesz z samolotu.
Poudre, <i>f.</i>	Proch.
Poudrière, <i>f.</i>	Prochownia.
Poulain, <i>m.</i>	Żrebak.

Pouliche, <i>f.</i>	Klaczka.
Poursuite, <i>f.</i>	Pościg.
Pourvoyeur, <i>m.</i>	Wręczyciel.
Poussoir, <i>m.</i>	Główka rygielka (bag- neta).
Poutre, <i>f.</i>	Belka.
Pouvoir, <i>m.</i>	Władza, siła.
Pouvoir ascensionnel.	Siła wzlotowa (o balo- nie).
Préfet maritime, <i>m.</i>	Prefekt nadmorski.
Pressoir du crochet de chargeur, <i>m.</i>	Guzik czepika (zamek karabina).
Prévôt de salle, <i>m.</i>	Profos, drugi fech- mistrz. W służbie żandarmerji polowej urząd zwierzchniczy policyjno-sądowy.
Prévôt de l'armée.	Profos armji.
Prévôt du corps d'ar- mée.	Profos korpusu armji.
Prévôt d'étapes.	Profos etapów.
Prise d'armes.	Parada.
Prise de terre.	Przewodnik ziemny (przy T. P. Z.).
Prison, <i>f.</i>	Więzienie.
Prisonnier, <i>m.</i>	Jeniec.
Projecteur, <i>m.</i>	Reflektor.
Projectile.	Pocisk.
Projectile porte-messa- ge.	Pocisk do przesyłki.

Puisard, <i>m.</i>	Zbiornik.
Punition, <i>f.</i>	Kara.

Q

Quadrant, <i>m.</i>	Ćwierciokrąg (kąć prosty).
Quart, <i>m.</i>	Kubek.
Quartier, <i>m.</i>	Kwatera wojska, koszary, obóz, miejsce, w którym stoi, kwateruje wojsko.
Quartier d'assemblée.	Obóz zborny, w którym różne oddziały wojska się zgromadzają.
Quartier d'hiver.	Leże zimowe.
Quartier général.	Główna kwatera.
Quartier libre.	Wolne koszary, czyli prawo wychodzenia z koszar.
Quartier-maître, <i>m.</i>	Kwatermistrz.
Queue, <i>f.</i>	Ogon (koński). Ogon (samolotu).
Queue de la détente, <i>f.</i>	Języczek cyngla.
Quillon, <i>m.</i>	Koźlik.

R

Rabot-varlope, <i>m.</i>	Hebel.
Raccord des tuyaux, <i>m.</i>	Łącznik rurek (przy pompie bateryjnej).

Raccord du tuyau de la pompe.	Łącznik rurki od pompy (bateryjnej).
Rainure, <i>f.</i>	Boczne wyżłobienie (karabina).
Rainure latérale pour le passage des ténons.	Boczne wyżłobienie dla trzpieni tłoka zaporowego (karabin).
Rais, <i>m.</i>	Szprycha (u koła).
Rallonge de l'appareil de pointage, <i>f.</i>	Przedłużnica przyrządu celowniczego (u działa).
Rameau, <i>m.</i>	Rozgałęzienie.
Rameau de mine.	Rozgałęzienie podziemne (schronisk, podkopów).
Rampe de dégagement, <i>f.</i>	Skoś klinowy odmykający (karabin).
Rampe hélicoïdale.	Skoś ślimakowy zamykający (karabin).
Rançon, <i>f.</i>	Okup.
Randonnée, <i>f.</i>	Krażenie około jednego punktu.
Randonnée aérienne.	Krażenie napowietrzne (o samolocie).
Rang, <i>m.</i>	Szereg, stopień, ranga.
Rapport, <i>m.</i>	Raport.
Rassemblement, <i>m.</i>	Zbiórka.
Rassemblement de marche.	Zbiórka pochodowa.

Rassemblement tidien.	quo-	Zbiórka codzienna.
Râtelier, <i>m.</i>		Drabka (w stajni na siano). Podpórka do broni.
Ravelin, <i>m.</i>		Półksiężyc (w fortyfi- kacji, pomiędzy każ- dą parą bastjonów).
Rayures, <i>f. pl.</i>		Gwint (karabina).
Reconnaissance, <i>f.</i>		Zwiady, rekonesans.
Recrue, <i>f.</i>		Zaciąg do wojska, no- wozaciężny żołnierz).
Recrutement, <i>m.</i>		Pobór rekruta, kons- krypcja.
Recruter.		Werbować, zaciągać, brać do wojska.
Rectangle de disper- sion, <i>m.</i>		Prostokąt rozrzutu.
Redan, <i>m.</i>		Szaniec w piłę. Dwu- ramnik.
Reddition, <i>f.</i>		Poddanie (fortecy).
Redoute, <i>f.</i>		Reduta, straszyniec.
Réduit, <i>m.</i>		Mały fort.
Réfectoire, <i>m.</i>		Jadalnia.
Réflexe, <i>m.</i>		Odruch.
Réflexes du combat.		Odruchy bitwy.
Refouloir, <i>m.</i>		Stempel (działa).
Régiment, <i>m.</i>		Pułk.
Registre, <i>m.</i>		Rejestr.
Registre de poste.		Rejestr posterunkowy.

Registre de punis.	Rejestr żołnierzy ukaranych.
Registre de visites (médicales).	Rejestr oględzin (lekarskich).
Reins, <i>m. pl.</i>	Krzyże (u konia).
Relève, <i>f.</i>	Zmiana. Zluzowanie (jednego oddziału przez drugi).
Remonte, <i>f.</i>	Remonta, konie zakupione dla jazdy.
Remous, <i>m.</i>	Wir.
Rempart, <i>m.</i>	Lewaścianka (karabin).
Renfort, <i>m.</i>	Posiłki. Wzmocnienie części zapalowej (u karabina).
Rênes, <i>f. pl.</i>	Cugle.
Renfort du cylindre.	Łącznik trzona (zamek karabina).
Rengagé, <i>m.</i>	Na powtórnej, całkowitej służbie woj-skowej.
Rentrant, <i>m.</i>	Wgłębienie.
Renversement sur l'aile	Przewrócenie się na skrzydło (w lotnictwie).
Réprimande, <i>f.</i>	Nagana.
Réseau, <i>m.</i>	Sieć (telegraf., telefonicz., dr. żelazn.).
Réseau de commandement.	Sieć dowództwa (telegr., telefon.).

Réseau de fil de fer.	Sieć drutu kółczastego.
Réseau de tir.	Sieć ognia (linja tel., obsługująca służbę ognia).
Ressort, <i>m.</i>	Sprężyna. Resor.
Ressort de crochet et de gâchette.	Sprężyna wpustu i czipika (zamek karabina).
Ressort d'embouchoir.	Sprężyna górnego bączka (karabina).
Ressort à galet de la planche inférieure.	Sprężyna z rolką wypychacza (zamek karabina).
Ressort de grenadière.	Sprężyna środkowego bączka (karabin).
Ressort du percuteur.	Sprężyna igliczna (karabina).
Ressort de traction.	Sprężyna zaprzęgowa (u jaszczu).
Retraite, <i>f.</i>	Cofanie się.
Retranchement, <i>m.</i>	Szaniec. Okopanie. Obwałowanie.
Rétrogradation, <i>f.</i>	Zniżenie stopnia.
Réveil, <i>m.</i>	Pobudka.
Revêtement, <i>m.</i>	Futrowanie.
Revêtement en sacs à terre.	Futrowanie z worków ziemi.
Révocation, <i>f.</i>	Odwołanie.
Revue, <i>f.</i>	Przegląd (wojska).

Rigole, *f*.

Robe, *f*.

Alezan.

Alezan brûlé.

Aubère.

Bai.

Bai brun.

Bai cerise.

Bai châtain.

Bai clair.

Balzan.

Blanc.

Blanc sale.

Brun.

Gris lanc.

Gris pommelé.

Gris rouan.

Gris souris.

Gris tourdille.

Isabelle.

Moucheté.

Noir.

Pie.

Rai de mulet.

Rubican.

Tigré.

Ronde, *f*.

Bruzda, rowek do ścieku.

Maść (konia).

Kasztan.

Brudny kasztan.

Bułany.

Gniady.

Skarogniady.

Gniadoczerwony.

Ciemnogniady.

Jasnogniady, cisawy.

Koń z odmianą na
nodze, np. biało-
nóżka.

Biały.

Brudnobiały.

Kary podpalany.

Siwy

Siwojabłkowity.

Siwo-dereszowaty.

Myszaty.

Szapowaty.

Izabelowaty.

Tatarkowaty.

Kary, wrony.

Srokaty.

Ośla pręga.

Dereszowaty.

Tarantowaty.

Ront, patrol nocny.

Rondelle à coupelle de bœut d'essieu.	Podsada lonowa (u (jaszcza).
Rondin, <i>m.</i>	Okraglak (drzewo).
Rosse, <i>f.</i>	Szkapa.
Roue, <i>f.</i>	Koło.

S

Sabot, <i>m.</i>	Kopyto (końskie).
Sabre baïonnette, <i>f.</i>	Bagnet.
Bracelet pontet, <i>m.</i>	Pierścień.
Croisière, <i>f.</i>	Garda.
Dos, <i>m.</i>	Tylec.
Douille, <i>f.</i>	Tulejka.
Fourreau, <i>m.</i>	Pochwa.
Lame, <i>f.</i>	Klinga.
Plaquette, <i>f.</i>	Nakładka.
Poignée, <i>f.</i>	Rękojeść.
Pointe, <i>f.</i>	Szpic.
Pommeau, <i>m.</i>	Głownia.
Poussoir, <i>m.</i>	Główka rygielka.
Tranchant, <i>m.</i>	Ostrze.
Sac, <i>m.</i>	Plecak.
Sac aux armements.	Torby na części przy- datkowe (u działa).
Saillant, <i>m.</i>	Występ (odcinka).
Salières, <i>f. pl.</i>	Solniczki, dołki oczne (u konia).
Salle, <i>f.</i>	Izba, sala.
Salle d'armes.	Izba do fechtowania.

Salle de police.	Izba policyjna (kara).
Salle de service.	Izba służbowa.
Sangle, <i>f.</i>	Popręg.
Sape, <i>f.</i>	Zakop.
Sape russe.	Zakop rosyjski.
Sapeur, <i>m.</i>	Saper.
Sapeur de chemin de fer.	Saper kolejowy.
Sapeur conducteur.	Saper woźnica (konno-wodny).
Sapeur mineur.	Saper górnik (wiertnik).
Sapeur ouvrier d'art.	Mistrz-saper.
Sapeur télégraphiste.	Saper telegrafista.
Saute-mouton, <i>m.</i>	Skok jeden przez drugiego. Skok konia kiedy, wygiąwszy grzbiet, skacze bokiem.
Scie, <i>f.</i>	Piła.
Scie articulée.	Piła składana.
Scie de charpentier.	Piła ciesielska.
Scie égohine.	Piła ręczna.
Scie passe-partout.	Piła poprzeczna.
Scie à tenon.	Piła stolarska.
Seau, <i>m.</i>	Wiadro, kubel.
Seau d'abreuvoir.	Kubel do pojenia.
Secrétaire d'état-major, <i>m.</i>	Pisarz sztabowy.
Secteur, <i>m.</i>	Odcinek.

Secteur denté du berceau.	Łuk trybowy kolebki (u działa).
Section, <i>f.</i>	Sekcja (czwarta część kompanji).
Section d'aérostiers.	Sekcja balonowców.
Section de base.	Sekcja podstawowa.
Section de commis.	Sekcja pracowników.
Section radio-aérienne.	Sekcja radio-napowietrzna (o telegr.).
Section radio-terrestre.	Sekcja radio-naziemna (o telegr.).
Section spéciale.	Oddział karny. Sekcja dyscyplinarna.
Section de tête.	Sekcja czołowa, podstawowa.
Selle, <i>f.</i>	Siodło.
Sellier, <i>m.</i>	Siodlarz.
Semelle, <i>f.</i>	Podstawa (rusztowania). Podeszwa.
Sentinelle, <i>f.</i>	Wartownik, żołnierz stojący na warcie.
Sergent, <i>m.</i>	Sierżant ; stopień podoficerski w piechocie.
Sergent chargé des équipages et des écuries.	Sierżant zaprzęgów i stajni.
Sergent-fourrier.	Sierżant furjer.
Sergent-major.	Starszy sierżant ; stopień podoficerski w piechocie.

Sergent-major vague- mestre.	Sierżant pocztowy.
Sergent de semaine.	Sierżant służbowy (ty- godniowy).
Sergent serre-files.	Sierżant zarotowy.
Sergent supplémentai- re.	Sierżant dodatkowy.
Serpe, <i>f</i> .	Nóż faszynowy. Sie- kacz. Sierp (u jasz- cza).
Serre-file.	Zarotowy.
Serrer les intervalles.	Szłusować. Zwierać szeregi.
Servante, <i>f</i> .	Podpórka dyszlowa (u jaszcza).
Service, <i>m</i> .	Służba. Wydział.
Service actif.	Służba czynna.
Service auxiliaire.	Służba pomocnicza.
Service armé.	Służba pod bronią, zbrojna.
Service de garde.	Warta. Służba wartow- nicza.
Service militaire.	Służba wojskowa.
Service de santé.	Służba zdrowia.
Service de semaine.	Służba tygodniowa.
Serviette, <i>f</i> .	Ręcznik.
Siège, <i>m</i> .	Siedzenie (w samolo- cie). Miejsce zasiada- nia urzędu. Siedelko (działa). Obleżenie.

Signe distinctif.	Sygnal rozpoznaw- czy.
Signaleur, <i>m.</i>	Sygnalista.
Situation-rapport.	Raport sprawozdaw- czy.
Soldat, <i>m.</i>	Żołnierz.
Soldat ordonnance.	Ordynans.
Soldat de planton.	Żołnierz zmianowy.
Soldatesque, <i>f.</i>	Żołdactwo.
Solde, <i>f.</i>	Żołd.
Solive, <i>f.</i>	Bal. Przycieś.
Sommet, <i>m.</i>	Szczyt, wierzchołek.
Sommet d'un angle.	Wierzchołek kąta.
Sommet de la trajec- toire.	Wierzchołek krzywicy.
Sonner aux champs.	Trąbić na wymarsz.
Sonner les appels.	Trąbić na apel.
Sonner aux champs en marchant.	Trąbić « w pole na wy- marsz ».
Sonner la générale.	Trąbić na trwogę.
Soupape, <i>f.</i>	Wentyl (zawora).
Soupape d'échappe- ment.	Wentyl wydechowy.
Sous-gorge, <i>f.</i>	Podgardle, podpinka pod szyją u konia.
Sous-intendant mili- taire, <i>m.</i>	Podintendent wojsko- wy.
Sous-lieutenant, <i>m.</i>	Podporucznik, pierwszy stopień oficerski.
Sous-officier, <i>m.</i>	Podoficer.

Sous-officier commis- sionné.	Podoficer na dodatko- wej służbie, względ- nie do umowy z nim zawartej.
Sous-officier de planton.	Podoficer zmianowy.
Sous-secteur, <i>m.</i>	Pododcinek.
Sous-ventrière, <i>f.</i>	Podpinka podbrzuszna w uprząży.
Stabilisateur, <i>m.</i>	Stabilizator, równo- ważnik (u samolotu).
Stabilisateur de queue.	Nieruchomy ster (rów- noważnik) głębokoś- ci.
Stabilisation, <i>f.</i>	Unieruchomienie na froncie.
Stage, <i>m.</i>	Przydzielenie na pe- wien czas (dla nauki, praktyki).
Subsistance, <i>f.</i>	Utrzymanie, żywienie kogo.
En subsistance.	Na żołdzie (być na żoł- dzie w innym od- dziale).
Support, <i>m.</i>	Podstawa, podpora.
Support d'élévateur.	Osnowa mechanizmu podającego (zamek karabina).
Support de pointage.	Podstawa przyrządu celowniczego (u dzia- ła).

Support de pompe.	Obsada pompy (bateryjnej).
Support de verrou.	Podstawa rygla (u jaszczaka).
Supports de tente.	Kije do namiotu, namiotowe.
Surfaix, <i>m.</i>	Gurt.
Survoler.	Przelatywać ponad.

T

Tableau de service, <i>m.</i>	Rozkład służbowy.
Table des lieutenants, <i>f.</i>	Stół poruczników.
Table de tir, <i>f.</i>	Tabela podniesień.
Tablier, <i>m.</i>	Fartuch (górny jaszczaka).
Talon, <i>m.</i>	Pięta, obcas, odcinek kwitarjusza.
Talon d'auget.	Pięta podawacza.
Talon (du chargeur).	Zaczepka (ładownika).
Talon du contre-linguet.	Pięta zaczepki (zamek śrubowy działa).
Talon de la crosse.	Pięta kolby.
Talon de l'extracteur.	Pięta wyciągacza (u działa).
Talon de niveau.	Pięta poziomnicy (u działa).
Talon du percuteur.	Karby zaczepowe zamka (karabina).
Talus, <i>m.</i>	Skarpa.

Talus intérieur.	Skarpa przednia.
Talus de revers.	Skarpa tylna.
Tambour, <i>m.</i>	Bęben, dobosz.
Tambour des dérives.	Bęben uchyleń (działa).
Tambour gradué.	Bęben z podziałką (celownika działa).
Tambour flancant.	Szaniec do flankowania.
Tambour-major, <i>m.</i>	Tamburmajor.
Taquet de pente, <i>m.</i>	Podkładka (drewniana).
Taquet de culasse.	Podkładka (zamek karabina).
Tarière, <i>f.</i>	Świderek.
Tarière creuse.	Bor.
Tarière torse.	Świder.
Télémètreur, <i>m.</i>	Szacujący odległość.
Téléphone aérien, <i>m.</i>	Telefon (linja) napowietrzny.
Téléphone en boyau.	Telefon (linja) w przepie.
Téléphone en caniveau.	Telefon (linja) w bruzdach.
Téléphone enterré.	Telefon (linja) pod ziemią.
Tenaille, <i>f.</i>	Obcegi.
Tendon, <i>m.</i>	Ściągno, nerw w tyle nogi końskiej.
Tenon, <i>m.</i>	Trzpień (naboju).

Tenon du manchon.	Trzpień obsady (u dział- ła).
Tenon du sabre baïon- nette.	Haczyk dla bagneta (karabina).
Tente, <i>f</i> .	Namiot.
Support de tente.	Kij do namiotu.
Toile de tente.	Płótno namiotowe.
Tenue, <i>f</i> .	Mundur.
Tenue de campa- gne.	Mundur polowy.
Tenue de sortie.	Mały mundur.
Tenue de travail.	Mundur ćwiczebny.
Tenue de ville.	Mundur wiarusów (na powtórnej służbie)
Grande tenue.	Wielki mundur.
Terrain, <i>m</i> .	Teren, grunt, ziemia, obszar.
Terrain battu.	Teren ostrzeliwany.
Terrain d'exercice.	Pole ćwiczebne.
Terrain rasé.	Teren strychowany (og- niem).
Terre-plein, <i>m</i> .	Taras. Płaszczyzna.
Terre vierge, <i>f</i> .	Ziemia niezrychlona (dziewicza).
Terrestre.	Ziemia, naziemny.
Testicule, <i>m</i> .	Jądro (u konia).
Tête de la gâchette, <i>f</i> .	Ząb spustowy (zamek karabina).
Tête mobile.	Tłok zaporowy (zamek karabina).

Tête à oreilles de la vis de commande, <i>f.</i>	Łeb uchaty śruby (przyrządu celowniczego działła).
Tête de la vis de pointage,	Łeb śruby celownika (u działła).
Têtière, <i>f.</i>	Nagłówek, część uzdzienicy.
Tige d'appui, <i>f.</i>	Pręcik z posadą (przy mechanizmie kurkowym działła).
Tige porte-amorce.	Trzon z kapslą zapalową.
Timon, <i>m.</i>	Dyszel.
Tir, <i>m.</i>	Strzelanie, strzał, ogień (patrz nadto wyraz « Feu »).
Tir abrité.	Ogień ze schronisk.
Tir d'amélioration.	Ogień polepszony.
Tir d'assaut.	Ogień atakowy.
Tir au but.	Strzelanie do celu.
Tir de destruction.	Ogień burzący.
Tir direct.	Ogień bezpośredni.
Tir d'essai.	Ogień próbny.
Tir fauchant.	Ogień zamiatający.
Tir fusant.	Ogień lontowy.
Tir de groupement.	Ogień ugrupowany.
Tir sur hausse unique.	Ogień przy stałym podniesieniu.
Tir indirect.	Ogień pośredni.
Tir masqué.	Ogień zakryty.

Tir de neutralisation.	Ogień przeciwdziałający.
Tir de plein fouet.	Ogień smagający.
Tir plongeant.	Ogień zagłębiający.
Tir progressif.	Ogień postępowy.
Tir de précision.	Ogień dokładny.
Tir rasant.	Ogień strychujący.
Tir de ratissage.	Ogień zagrabiający.
Tir tendu.	Ogień poziemy.
Tir d'usure.	Ogień wyczerpujący.
Tir vertical.	Ogień prostopadły.
Tir sur zone.	Ostrzeliwanie pola.
Encadrement.	Obramowanie (ogniem).
Origine du tir.	Początek strzału.
Plan de tir.	Płaszczyzna strzału.
Table de tir.	Tabela podniesień.
Transport de tir.	Przesunięcie ognia.
Tirailleur, <i>m.</i>	Tyraljer.
Tirailleur (en).	W tyraljerkę.
Tirant, <i>m.</i>	Naciąg (u działa).
Tire-feu, <i>m.</i>	Pociąg (u działa).
Tireur, <i>m.</i>	Strzelniczy (kanonier).
Tiroir, <i>m.</i>	Szuflada (jaszcz).
Tiroir à chiffon.	Szuflada na szmaty (jaszcz).
Titre, <i>m.</i>	Tytuł, prawo do czego.
Titre définitif (à).	Nominacja ostateczna.

Titre temporaire (à).	Nominacja tymczasowa.
Tourillon de la vis de pointage, <i>m.</i>	Czop śruby celowniczej (u działa).
Train, <i>m.</i>	Tabor, pociąg wozów, pociąg wagonów kolejowych.
Train de combat.	Tabor bojowy.
Train d'ondes émises.	Tok wysłanych fal (o telegrafie bez drutu).
Train régimentaire.	Tabor pułkowy.
Traits, <i>m. pl.</i>	Postronki u zaprzęgów pasy, szleje pociągowe.
Trait de repère, <i>m.</i>	Wskaźnik (działa).
Trait de repère antérieur.	Wskaźnik przedni (mechanizm kurkowy działa).
Trait de repère de la colonne.	Wskaźnik na słupie (przrzędu celowniczego działa).
Trait de repère du frein.	Wskaźnik hamulca (działa).
Trait de repère de hausse.	Wskaźnik celownika (działa).
Trait de repère postérieur.	Wskaźnik tylny (mechanizm kurkowy działa).
Trajectoire, <i>f.</i>	Krzywica.

Base de la trajectoire.	Cięciwa krzywicy.
Flèche de trajectoire.	Wysokość krzywicy.
Inclinaison de la trajectoire.	Kąt pochylenia krzywicy.
Sommet de la trajectoire.	Wierzchołek krzywicy.
Origine de la trajectoire.	Początek krzywicy.
Tranchant, <i>m.</i>	Ostrze (bagneta).
Tranche postérieure du manchon, <i>f.</i>	Tylny płask obsady (u działa).
Tranchée, <i>f.</i>	Okop.
Tranchée secondaire.	Okop drugorzędny.
Transport de tir, <i>m.</i>	Przeniesienie ognia.
Transversale, <i>f.</i>	Przecznica.
Travail par le bout, <i>m.</i>	Robota od krańca.
Travail en ligne.	Robota w linji.
Traverse de liaison.	Bocznica łączności.
Traverse, <i>f.</i>	Szaniec poprzeczny.
Traverse de frein.	Poprzecznicza hamulca (u jaszczka).
Tringle, <i>f.</i>	Listwa.
Tringle de galerie.	Listwa półki (u jaszczka).
Tromblon V. B., <i>m.</i>	Garłacz V. B. (system Vivienne Bessier).
Trompette, <i>f.</i>	Trąba, Trębacz (w kawalerji).
Tronçon, <i>m.</i>	Rząp (u konia).

Trou d'air, <i>m.</i>	Dziura w powietrzu... (zjawisko obserwo- wane przez lotników. Samolot w powietrzu nagle zapada się jak- by w głębie próżni w powietrzu).
Trous de loup, <i>m. pl.</i>	Wilcze doły.
Troupe, <i>f.</i>	Wojsko.
Troupier, <i>m.</i>	Wojak.
Trousse à couture, <i>f.</i>	Przybory do szycia.
Troussequin, <i>m.</i>	Obląg w tyle siodła.
Tube d'hydrogène, <i>m.</i>	Rura z wodorem.
Tuyau de pompe, <i>m.</i>	Rurka pompy (bate- ryjnej).

V

Vaguemestre, <i>m.</i>	Pocztowy.
Ventre, <i>m.</i>	Brzuch (u konia).
Verrou, <i>m.</i>	Rygiel (u działa).
Veste, <i>f.</i>	Kurtka.
Vétérinaire, <i>m.</i>	Weterynarz.
Vétérinaire chef de res- sort.	Weterynarz okręgowy.
Vice-amiral, <i>m.</i>	Wice-admirał.
Victoire, <i>f.</i>	Zwycięstwo.
Vilebrequin, <i>m.</i>	Wiertak.
Vis, <i>f.</i>	Śruba, śrubka.
Vis de commande.	Śruba z głową uchata (u działa).

Vis à croisillon.	Śrubka z kluczem (pompy bateryjnej).
Vis de crochet de chargeur.	Śrubka czepika ładownika (zamek karabina).
Vis de culasse.	Zamek śrubowy (działa). Śruba warkocza zamka (karabina).
Vis de l'éjecteur.	Śrubka wyrzucacza (karabina).
Vis de mécanisme.	Śruba mechanizmu (zamek karabina).
Vis de pointage.	Śruba celownika (działa).
Viseur, <i>m.</i>	Wizjer (u samolotu).
Visière, <i>f.</i>	Daszek (u czapki). Daszek (przy przyrządzie celowniczym działa).
Visite médicale, <i>f.</i>	Ogłędziny lekarskie.
Vitesse, <i>f.</i>	Szybkość.
Vitesse initiale.	Szybkość początkowa (kuli).
Vitesse horizontale.	Szybkość pozioma.
Vitesse restante.	Szybkość pozostała.
Vitesse tangentielle.	Szybkość styczna.
Vitesse verticale.	Szybkość pionowa.
Voiture, <i>f.</i>	Wóz, powóz.
Voiture de corvée.	Wóz roboczy.
Vol, <i>m.</i>	Lot.

Vol plané,	Lot szybowy lub bez motoru (silnika).
Volant, <i>m.</i>	Lotny (żołnierz wolny, którego, w miarę potrzeby można użyć w ten lub inny sposób).
Volant de frein.	Koło hamulca (u jaszczaka).
Volant de pointage en direction.	Koło do celowania w kierunku (u działa).
Volant de pointage en hauteur.	Koło do celowania na wysokość (u działa).
Volée, <i>f.</i>	Szyja (działa).
Volige, <i>f.</i>	Szalówka (deski).
Voltmètre, <i>m.</i>	Woltomierz, woltometr.
Vrille, <i>f.</i>	Świderek.
Vulve, <i>f.</i>	Pochwa macicy (u konia).

Z

Zone, <i>f.</i>	Strefa, pas, pole.
Zone des armées.	Strefa armji.
Zone de l'arrière.	Strefa tyłów.
Zone battue.	Pas ostrzeliwany.
Zone dangereuse.	Pas niebezpieczny.
Zone de couverture.	Strefa osłony.
Zone de dispersion.	Pole rozrzutu.
Zone défilée.	Pas zakryty.
Zone des étapes.	Strefa etapów.

Zone de l'intérieur.	Strefa wewnętrzna.
Zone de protection.	Pas ochroniony.
Zone rasée.	Pas strychowamy (ogniem).
Zone de sécurité.	Pas bezpieczeństwa.

SPIS RZECZY

1.	Słowo wstępne.	5
2.	Prononciation.	9
3.	Sposób wymawiania.	11
4.	Termes militaires.	14
5.	Troupe.	15
6.	Armée.	17
7.	Grades.	19
8.	Spécialistes.	20
9.	Service militaire.	22
10.	Administration.	23
11.	Alimentation.	25
12.	Emplois.	26
13.	Service intérieur. —	
	Service de place.	29
14.	AÉROSTATION.	31
15.	Parties de l'aéro- plane.	31
16.	Le vol.	34
17.	Ballon.	36
18.	Fusil.	37
19.	Habillement, équipe- ment, armement.	40
20.	Organisation du ter- rain.	43
21.	Tranchée, galerie et fascinage.	47
22.	Canon, caisson, pom- pe de batterie.	49
23.	Feu.	58

24. Outils.	Narzędzia.	61
25. Service de santé. . .	Służba zdrowia. . .	63
26. Service de liaison. .	Służba łączności. .	64
27. Punitions.	Kary.	69
28. CHEVAL.	Koń.	70
29. Robes.	Maści końskie. . .	71
30. Allure.	Chód.	73
31. Hippologie.	Hippologja.	72
32. Harnais, harnache- ment et écurie.	Uprząż, rząd na konia, stajnia. .	75
33. KOMENDY PIECHOTY.		80
34. Ecole du soldat. . .	Szkoła żołnierza. .	80
35. Position du soldat sans armes.	Pozycja żołnierza bez broni.	80
36. Mouvements avec l'ar- me.	Ruchy z bronią w ręku.	81
37. Combat à la baïon- nette.	Szermierka na bag- nety.	82
38. Le tir au fusil. . . .	Strzelanie z kara- binu.	82
39. Ecole de section. . .	Szkoła sekcji. . . .	83
40. KOMENDY ARTYLERJI POLOWEJ.		85
41. Instruction à pied. Ecole du canonnier.	Służba piesza. Szko- ła żołnierza. . .	85
42. Ecole de la section à pied.	Szkoła sekcji. . . .	86
43. Travail en arme. Mousqueton.	Robienie bronią. Muskiet.	87
44. Sabre.	Pałasz.	88
45. Emploi du revolver.	Rewolwer.	88
46. Instruction à cheval. Travail préparatoire.	Służba konna. Cwi- czenia przygoto- wawcze.	89
47. Travail en bridon. .	Koń na tředzli. . .	90
48. Travail en bride. . .	Koń na munsztuku.	91
49. Ecole de canonnier conducteur.	Szkoła kanoniera konnowodnego. .	92

50. Instruction complé- mentaire d'équita- tion	Ćwiczenia dodatko- we	93
51. Instruction d'artille- rie. Ecole du canon- nier servant.	Nauka artylerji. Szkoła kanoniera	93
52. Ecole de la pièce.	Szkoła zwođu.	94
53. Instruction des bat- teries attelées.	Baterja zaprzężona	95
54. Instruction de la bat- terie.	Szkoła baterji.	96
55. KOMENDY KAWALERJI		97
56. Ecole du cavalier à pied	Szkoła żołnierza pieszo.	97
57. Ecole du peloton à pied	Szkoła plutonu pieszo	98
58. Ecole du peloton à cheval	Szkoła plutonu konno	99
59. Maniement des ar- mes	Władanie bronią.	100
60. Sabre.	Pałasz	100
61. Moulinets.	Młynki	101
62. Coups de sabre.	Cięcia pałaszem.	101
63. Carabine :	Karabin.	101
64. Emploi de la cara- bine	Użycie karabinu.	102
65. Charge	Szarża	103
66. VOCABULAIRE.	SŁOWNIK	150

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

CM KEK 326742

000-326742-00-0